

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1946:82
SOCIALDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE
MED FÖRSLAG ANGÅENDE
KOMMUNERNAS BIDRAG TILL
FOLKPENSIONS KOSTNADERNA

AVGIVET AV
TILLKALLADE SAKKUNNIGA

S T O C K H O L M

1 9 4 6

Statens offentliga utredningar 1946

Kronologisk förteckning

1. Betänkande angående rundradion i Sverige. Dess aktuella behov och riktlinjer för dess framtida verksamhet. Norstedt. 167 s. K.
2. Döddödenheten och döddödenheten i Sverige. Dess samband med nativitetssänkningen och dess förhållande vid olika former av förlösningssvård samt dess socialmedicinska och befolkningspolitiska betydelse. Av C. Gyllenswärd, Beckman. 115 s. S.
3. Betänkande med förslag till ändrade grunder för flottningstjänstningen m. m. Hæggström. 99 s. Jo.
4. Betänkande med förslag angående uniformspiktens omfattning för viss personal vid försvarsväsendet. V. Pettersson. 59 s. Fö.
5. Betänkande om barnkostnadernas fördelning med förslag angående allmänna barnbidrag m. m. V. Pettersson. 351 s. S.
6. Betänkande om barnkostnadernas fördelning med förslag angående allmänna barnbidrag m. m. Bilagor. Beckman. 153 s. S.
7. Betänkande och förslag rörande åtgärder för att begränsa antalet kontraktsanställt manskap inom krigsmakten. Beckman. 136 s. Fö.
8. 1911 års läraröresakkunniga. Betänkande med förslag till boställsordning för folkskolans lärare m. m. Marcus. 146 s. Fi.
9. 1915 års universitetsberedning. 1. Docentinstitutionen. Hæggström. 62 s. E.
10. Betänkande med förslag till omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m. Katalog- o. Tidskriftstryck. 217 s. K.
11. 1910 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 4. Skolpliktsidens skolkformer. 2. Folkskolan. A. Allmän del. Idun. 341 s. E.
12. Betänkande om tandläkarutbildningens ordnande m. m. Del 1. Beckman. 216 s. E.
13. Investeringsutredningens betänkande med utredning rörande personal- och materielresurser m. m. för genomförande av ett arbetsprogram enligt av utredningen tidigare framlagt förslag. Marcus. 72 s. Fi.
14. 1910 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 4. Skolpliktsidens skolkformer. 4. Realskolan. Praktiska linjer. Idun. 193 s. E.
15. 1910 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 4. Skolpliktsidens skolkformer. 2. Folkskolan. B. Förslag till undervisningsplaner. Idun. 253 s. E.
16. Betänkande angående forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland. V. Pettersson. 133 s. Jo.
17. Den familjevärdande socialpolitiken. Beckman. 132 s. S.
18. PM angående utvecklingsplanering på jordbrukets område. Marcus. 252 s. Jo.
19. Betänkande med förslag rörande den ekonomiska försvarsberedskapens framtida organisation. Idun. 92 s. Fö.
20. Betänkande angående den centrala organisationen av det civila medicinal- och veterinärväsendet. Idun. 361 s. S.
21. Betänkande med utredning och förslag angående rätten till arbetstagares uppfinningar. Norstedt. 71 s. Ju.
22. Betänkande med förslag till ordnande av kreditgivnings- och rådgivningsverksamhet för hantverk och småindustri samt bildande av företagarnämnder. Marcus. 144 s. H.
23. Socialvårdskommitténs betänkande. 12. Utredning och förslag angående moderskapsbidrag. Beckman. 115 s. S.
24. Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkande. 1. Förslag till effektiviserad kurators- och arbetsförmedlingsverksamhet för partiellt arbetsföra m. m. Katalog- o. Tidskriftstryck. 200 s. S.
25. Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om uppfinningar m. m. av betydelse för rikets försvar. Norstedt. 37 s. Ju.
26. Betänkande angående tjänstepensionsförsäkringens organisation. Marcus. 71 s. H.
27. Betänkande med förslag till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 av statliga, kommunala och statsunderstödda anläggningsarbeten. Marcus. vij, 378 s. Fi.
28. Bilagor till betänkande med förslag till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 av statliga, kommunala och statsunderstödda anläggningsarbeten. Marcus. 95 s. Fi.
29. 1943 års jordbrukstaxeringsakkunniga. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser i fråga om taxering av inkomst av jordbruksfastighet samt lag om jordbruksbokföring. Marcus. 281 s. 3 bil. Fi.
30. Socialutbildningsakkunniga. 2. Utredning och förslag rörande statsvetenskapliga examina m. m. Hæggström. 127 s. E.
31. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 6. Skolans inre arbete. Synpunkter på fostran och undervisning. Idun. 194 s. E.
32. Betänkande med förslag till förordning angående allmänt kyrkomöte m. m. Hæggström. 161 s. E.
33. Försäkringsutredningen. Förslag till lag om försäkringsrörelse m. m. 1. Lagtext. Norstedt. iv, 150 s. H.
34. Försäkringsutredningen. Förslag till lag om försäkringsrörelse m. m. 2. Motiv. Norstedt. vj, 441 s. H.
35. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 6. Tiden juli 1944—juni 1945. Idun. 476 s. Fo.
36. Parlamentariska undersökningskommissionen angående flyktlingarenden och säkerhetstjänst. 1. Betänkande angående flyktlingars behandling. Beckman. 500 s. S.
37. Socialvårdskommitténs betänkande. 13. Förslag angående folkpensioneringens administrativa handhavande m. m. V. Pettersson. 114 s. S.
38. Betänkande med förslag rörande officersutbildningen inom armén m. m. Hæggström. xij, 504 s. Fö.
39. Den svenska växtodlingens utvecklingstendenser samt dess inriktande efter kriget. Idun. 106 s. Jo.
40. Betänkande angående hantverkets och småindustriens beirämjande. Marcus. 192 s. H.
41. Betänkande med förslag till skogsvårdslag m. m. Marcus. 430 s. Jo.
42. Riktlinjer för den framtida jordbrukspolitik. Del 1. Idun. 282 s. Jo.
43. Betänkande med förslag till verkstadsorganisation för väg- och vattenbyggnadsväsendet. Sv. Tryckeri AB. (2) 105 s. K.
44. Sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation. Del 1. Den offentliga arbetsförmedlingen under krigsåren. V. Pettersson. 390 s. Fi.
45. Betänkande med förslag till åtgärder för främjande av ridhästaveln m. m. Norstedt. 94 s. Fö.
46. Riktlinjer för den framtida jordbrukspolitik. Del 2. Idun. 606 s. Jo.
47. Rationalitetsvariationerna inom det svenska jordbruket. Av L. Nannesson. Idun. 84 s. Jo.
48. 1915 års lönekommitté. 1. Betänkande med förslag till statliga löneplaner m. m. Marcus. 240 s. Fi.
49. Ärvdabalksakkunnigas förslag till föräldrabalk. Norstedt. 192 s. Ju.
50. Betänkande med förslag till nyorganisation av kyrkomusikerbefattningarna m. m. Del. 2. Sv. Tryckeri AB. iv, 216 s. E.
51. Sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation. Del. 2. Den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation. Motiv och förslag. V. Pettersson. 189 s. Fi.
52. Socialvårdskommitténs betänkande. 14. Utredning och förslag angående ålderdomshem m. m. Beckman. 88 s. S.
53. Betänkande om befolkningspolitikens organisation m. m. Beckman. 70 s. S.
54. Utredning angående reglering av den territoriella församlingsindelningen i Stockholm. Av E. Schalling. V. Pettersson. 254 s. E.
55. Utredning rörande sexualundervisningen i högre skolor jämte förslag till handledning i sexualundervisning för lärare i högre skolor. Hæggström. 103 s. 4 pl. E.
56. 1944 års skattesakkunniga. 2. Betänkande med förslag angående idrottssammanslutningars beskattning för inkomst. V. Pettersson. 198 s. Fi.

(Forts. å omslagets 3:e sida.)

BETÄNKANDE
MED FÖRSLAG ANGÅENDE
KOMMUNERNAS BIDRAG TILL
FOLKPENSIONS KOSTNADERNA

AVGIVET AV
TILLKALLADE SAKKUNNIGA

STOCKHOLM 1946
IDUNS TRYCKERIAKTIEBOLAG, ESSELTE AB
618099

STATION OFFICIALS THE ONLY WAY TO
SOCIETY'S FUTURE

BRITAIN

AND THE WORLD

KOMMUNISM'S BIDDING
TO THE PEOPLE OF THE WORLD

THE PEOPLE OF THE WORLD

STATION OFFICIALS
THE ONLY WAY TO
SOCIETY'S FUTURE

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Skrivelse till Konungen	5
Författningsförslag.	
Förslag till lag angående kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna ..	7
Förslag till ändring av lagen om införande av den nya folkpensionslagen ..	8
Förslag till ändringar i skatteutjämningsförfordningen	9
Motiv.	
Kapitel I. De sakkunnigas uppdrag	10
Kapitel II. Historik rörande kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna	16
Kapitel III. Gällande ordning i fråga om kommunbidragen	22
1. Nuvarande bestämmelser	22
2. Vissa verkningar av den gällande ordningen	23
3. Orsakerna till nuvarande ojämna fördelning av kommunernas kostnader för folkpensioneringen	25
A. Varierande behov av folkpensioner i kommunerna	25
B. Varierande tillgång på skatteunderlag i kommunerna	27
C. Betydelsen av de föreliggande variationerna	29
Kapitel IV. De sakkunnigas ståndpunkt och förslag	31
1. Allmänna synpunkter på frågan om pensionskostnadernas fördelning mellan staten och kommunerna	31
2. Den lokala förmånen i bostadstilläggen	34
3. Riktlinjer för kommunbidragens utformning i vad gäller tilläggs- och änkepensioner samt viss del av bostadstilläggen	35
4. Det faktiska skatteunderlaget såsom jämförelsefaktor	39
5. De sakkunnigas förslag till gradering av kommunbidragen efter skatteunderlaget	40
6. Bidragsskyldigheten i fråga om pensionsberättigad, som byter bosättningskommun	44
Kapitel V. De ekonomiska verkningarna av de sakkunnigas förslag rörande kommunbidragens utformning	53
Kapitel VI. Speciell motivering	61
Förslaget till lag angående kommunbidrag	61
Förslaget till lag om ändring av lagen angående införande av nya folkpensionslagen	63
Kapitel VII. Kommunbidragens ställning med hänsyn till den allmänna skatteutjämnningen	64
Kapitel VIII. Sammanfattning	68

Bilagor.

Bilaga A. Alternativt förslag till lag angående kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna jämte specialmotivering	73
Bilaga B. P. M. rörande grunderna för beräkning av vissa genomsnittliga belopp av tilläggspensioner och bostadstillägg enligt den nya folkpensionslagen	75
Bilaga C. Tabell, utvisande för 196 landskommuner och 36 städer antalet folkpensionsberättigade år 1946 samt beräknade kommunbidrag dels enligt gällande bestämmelser, dels enligt den nya pensionslagen vid tillämpning av socialvårdskommitténs förslag, dels ock enligt samma lag vid tillämpning av de sakkunnigas förslag	78

Till Konungen.

Genom beslut den 29 juni 1946 har Eders Kungl. Maj:t förordnat byrå-
chefen *J. Östlund* och taxeringsrevisorn *O. Östman* att såsom sakkunniga
inom socialdepartementet verkställa en av 1946 års riksdag begärd skynd-

sam utredning rörande grunderna för kommunernas bidrag till pensionskostnaderna.

Efter verkställd utredning få de sakkunniga härmed i underdånighet överlämna betänkande med förslag angående kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna. Vid utarbetandet av detta betänkande har såsom sekreterare tjänstgjort sakkunnigledamoten Östman. Förste aktuarien S. Å. *Kjellström* har för de sakkunnigas räkning utfört vissa statistiska undersökningar, som redovisas i en bilaga till betänkandet.

Stockholm den 26 november 1946.

Underdånigst

JOSEF ÖSTLIND

OSCAR ÖSTMAN

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

Förslag

till

lag angående kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna.

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Till kostnaderna för pensioner enligt lagen om folkpensionering den 29 juni 1946 (nr 431) skola kommunerna lämna bidrag enligt vad nedan stadgas.

2 §.

Varje kommun bidrager för pensionsberättigad, som för visst år mantalskrives i kommunen och till vilken under året utbetalas tilläggspension, änkepension eller bostadstillägg, med dels *allmän andel*, beräknad på sätt i 3 § 1 mom. sägs, dels ock, i förekommande fall, *ortsandel*, beräknad på sätt i 3 § 2 mom. sägs.

Har pensionsberättigad icke för året mantalsskrivits i någon kommun, åligger bidragsskyldigheten den kommun, där han senast blivit mantalskriven.

3 §.

1 mom. Kommuns allmänna andel i pensionskostnaderna för året utgör, för varje fullt tiotal skatteören per invånare i kommunen, tre tjugondels procent av kostnaden för under året utbetalade tilläggspensioner och änkepensioner ävensom bostadstillägg minskade med sådan ortsandel varom i 2 mom. sägs; dock att allmänna andelen icke må överstiga hela kostnaden.

Vid bestämmandet av antalet skatteören per invånare i kommunen skall hänsyn tagas till det antal skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen påförts de till kommunen skattskyldiga i den vid årets utgång gällande taxeringslängden för året, samt till antalet invånare vid årets ingång.

2 mom. Kommuns ortsandel i pensionskostnaderna för visst år bestämmes i förhållande till kostnaden för under året utbetalade bostadstillägg och utgör:

för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp II en åttondel;
 för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp III en fjärdedel;
 för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp IV tre åttondelar; samt
 för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp V hälften.

4 §.

Särskilt bostadstillägg skall i sin helhet bekostas av den kommun, vars pensionsnämnd beviljat tillägget.

5 §.

Varje kommuns bidrag uträknas av pensionsstyrelsen. Angående tid och sätt för gäldande av kommunbidrag förordnas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1948.

Förslag

till

lag om ändring av lagen den 29 juni 1946 (nr 432) angående införande av nya lagen om folkpensionering.

Härigenom förordnas, att 6 § lagen den 29 juni 1946 angående införande av nya lagen om folkpensionering skall erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

Angående kommuns bidragsskyldighet till kostnaderna för folkpensioner, utjämningspensioner, invalidunderstöd och utjämningsunderstöd, vilka utgått för tid före den nya lagens ikraftträdande, skola äldre bestämmelser gälla.

Angående kommuns — — — lag stadgas.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 16 december 1927 angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner (nr 462).

Häri genom förordnas, att 2 § 1 mom. och 4 § 1 mom. förordningen den 16 december 1927 angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner skola erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

1 mom. För att — — — kommunområdets kyrko-, folkskole-, fattigvårds-, barnavårds- och folkpensionsväsen, för vilkas bestridande — — — vardera uppbörden.

4 §.

1 mom. Understöd, som — — — kommunområdets kyrko-, folkskole-, fattigvårds-, barnavårds- och folkpensionsväsen, nedbringas så — — — understöd än i a) sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1947.

MOTIV

KAPITEL I.

De sakkunnigas uppdrag.

Enligt den år 1946 antagna lagen om folkpensionering (SFS nr 431), vilken lag träder i kraft den 1 januari 1948, är svensk medborgare, som fyllt 16 år och som är mantalsskriven i riket, berättigad till folkpension enligt i huvudsak nedanstående grunder.

Rätt till folkpension i form av *ålderspension* tillkommer den som fyllt 67 år. För tid före fyllda 67 år utgår folkpension i form av *invalidpension* till den, som på grund av kropps- eller sinnessjukdom, sinnesslöhet, vanförhet eller annat lyte är ur stånd att försörja sig genom sådant arbete som motsvarar hans krafter och färdigheter, under förutsättning att nedsättningen av arbetsförmågan kan anses varaktig. Har sådan höggradig nedsättning av arbetsförmågan varit oavbrutet bestående minst ett år och kan den, utan att anses varaktig, antagas bli bestående ytterligare avsevärd tid, skall därunder utgå folkpension i form av *sjukbidrag*. Änka, som vid mannens fränfälle fyllt 55 år och som varit gift med honom i minst 5 år, äger, om hon icke eljest åtnjuter folkpension, rätt till folkpension i form av *änkepension*, vilken rätt dock upphör, om hon ingår nytt äktenskap.

Till envar som är berättigad till ålderspension utgår *allmän ålderspension* med 800 kronor om året för gift pensionsberättigad, vars make jämväl åtnjuter folkpension eller som uppbär s. k. hustrutillägg, samt med 1 000 kronor om året för annan pensionsberättigad. Till envar som är berättigad till invalidpension eller sjukbidrag utgår dels *grundpension* med 200 kronor om året, dels — där ej annat följer av vad nedan sägs — *tilläggspension* med 600 kronor om året till gift pensionsberättigad och 800 kronor om året till ogift pensionsberättigad. Änkepension utgör, där ej annat följer av vad nedan sägs, 600 kronor om året.

Å vissa orter förhöjes de förenämnda förmånerna med *bostadstillägg*. För detta ändamål indelas riket i 5 bostadskostnadsgrupper på sådant sätt att grupp med högre nummer omfattar orter med större bostadskostnader

— däri inberäknade kostnaderna för bränsle — än grupp med lägre nummer. Bostadstillägg utgår till pensionsberättigad i bostadskostnadsgrupperna II, III, IV och V med resp. 100, 200, 300 och 400 kronor om året för gift pensionsberättigad eller änkepensionsberättigad samt med resp. 150, 300, 450 och 600 kronor om året för annan pensionsberättigad. Pensionsberättigad anses tillhöra den bostadskostnadsgrupp, inom vilken han är mantalsskriven, dock att för tillhörighet av någon av grupperna II—V fordras, att den pensionsberättigade även de 3 närmast föregående åren varit mantalsskriven å ort i den gruppen eller i grupp med högre nummer, såvida icke vederbörande pensionsnämnd på grund av omständigheterna prövar skäligt att i särskilt fall medge undantag härifrån.

Där kommun så beslutat, skall till pensionsberättigad som är mantalsskriven inom kommunen utgå *särskilt bostadstillägg*, vilket skall anses såsom folkpension.

Tilläggspension, änkepension och bostadstillägg minskas med $\frac{1}{2}$ av den pensionsberättigades årsinkomst i vad den må överstiga 300 kronor för gift pensionsberättigad och 400 kronor för annan pensionsberättigad. I fråga om äkta makar skall årsinkomsten för envar av dem anses utgöra hälften av deras sammanlagda årsinkomst.

Till pensionsberättigad gift man, vars hustru ej åtnjuter folkpension, utgår *hustrutillägg*, därest hustrun fyllt 60 år och makarna varit gifta minst 5 år. I särskilda fall må hustrutillägg utgå, även om hustrun ej fyllt 60 år. Hustrutillägget utgöres av tilläggspension och bostadstillägg, uppgående till samma belopp som hustrun skulle ha erhållit i form av sådana förmåner, om hon varit berättigad till invalidpension.

För gift pensionsberättigad, vars make ej åtnjuter folkpension och som ej heller uppbär hustrutillägg, skall tilläggspension höjas med $\frac{1}{3}$ och bostadstillägg med $\frac{1}{2}$.

Blind pensionsberättigad, som blivit blind före fyllda 60 år, skall utöver honom eljest tillkommande folkpension erhålla *blindtillägg* med 700 kronor om året, vilket belopp skall medräknas som inkomst vid folkpensionens bestämmande.

I den *proposition vid 1946 års riksdag* (nr 220), som låg till grund för den då antagna folkpensionslagen, föreslogs, att kommunerna skulle lämna bidrag till pensionskostnaderna efter följande grunder.

Varje kommun skulle för pensionsberättigad, som efter prövning av dess pensionsnämnd förklarats äga rätt till tilläggspension, änkepension eller bostadstillägg, bidra med 20 procent av kostnaden för tilläggspension eller änkepension, bostadstillägg oräknat, samt i bostadskostnadsgrupp II med 30 procent, i grupp III med 40 procent, i grupp IV med 50 procent och i grupp V med 60 procent av kostnaden för bostadstillägg, dock att, där tilläggspension, änkepension eller bostadstillägg efter ansökning ökats, den kommun, vars pensionsnämnd prövat ansökningen, och, där ökning av

sådan förmån skett utan ansökning, den kommun varest den pensionsberättigade vid ökningen var mantalsskriven, skulle vidkännas den härav föranledda ökningen av den på kommun belöpande andelen av kostnaderna för förmånen. Vore pensionsnämnd gemensam för två eller flera kommuner, skulle frågan om betalningsskyldigheten avgöras dessa kommuner emellan med hänsyn till den pensionsberättigades mantalsskrivningsort vid det tillfälle, då förmånen eller ökningen söktes. Minskades pensionsförmån, till vilken två eller flera kommuner lämnade bidrag, skulle den kommuns andel i första hand minskas, som senast blivit skyldig bidraga till kostnaden för förmånen.

Särskilt bostadstillägg skulle i sin helhet bekostas av den kommun, vars pensionsnämnd beviljat tillägget.

I anslutning till propositionens förslag rörande kommunbidragen väcktes följande *motioner*:

1) I: 313 och II: 492, vari föreslogs, att riksdagen måtte besluta, att kommunernas utgifter för folkpensionering skulle berättiga till samma skatteutjämningsbidrag som fattigvårdskostnaderna samt att kommunbidragen till folkpensioneringen skulle graderas med hänsyn tagen till kommunernas ekonomiska bärkraft;

2) I: 318 och II: 487, vari hemställdes, att riksdagen måtte, med avslag å förevarande proposition i vad densamma avsåge kommunernas bidrag till folkpensioneringen, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville under beaktande av de synpunkter, som i motionen framförts, låta utarbeta och till 1947 års riksdag framlägga förslag om en gradering av kommunbidragen till folkpensionskostnaderna med hänsyn till kommunernas ekonomiska bärkraft, sådan denna toge sig uttryck i skatteunderlaget per invånare;

3) I: 319 och II: 496, vari bl. a. hemställdes, att kommunernas andelar i kostnaderna för folkpensioneringen i princip skulle graderas efter kommunernas ekonomiska bärkraft, sådan denna framträdde i skatteunderlaget per invånare;

4) I: 322 och II: 491, vari bl. a. hemställdes, att vid riksdagens fastställande av kommunbidrag till folkpensioner reglerna utformades så, att bidragen komme att utgå efter en i förhållande till det kommunala skatteunderlaget graderad skala;

5) I: 325, vari — under den förutsättningen att riksdagen icke ginge in för principen att nettokostnaden för folkpensioneringen, sedan folkpensionsavgifter avdragits, uteslutande skulle falla på staten — hemställdes, att riksdagen måtte besluta,

att från det belopp, som enligt bestämmelserna i § 23 i lagen skulle erläggas av kommunerna, skulle för resp. kommuner avdragas ett belopp — att i stället utgå av statsmedel — så stort, att statsbidrag utginge på detta belopp enligt nedanstående tabell:

Antal skattekröner per invånare		Statsbidrag i % av å kommun enligt 23 § fallande bidrag
högst 5		80
över 5, högst 7		70
» 7, » 9		60
» 9, » 11		50
» 11, » 13		40
» 13, » 15		30
» 15, » 17		20
» 17		10, samt

att andel för folkpensioneringen, som fölle på kommun, skulle upptagas bland de kostnader, vilka låge till grund för erhållande av skattentjämnning;

6) II: 486, vari bl. a. hemställdes,

att kommunbidragen till folkpensionen avskaffades med undantag för genom kommunernas egna beslut införda särskilda bostadstillägg;

7) II: 493, vari hemställdes,

att ett generellt bostadstillägg skulle fastställas i bostadskostnadsgrupp I med 75 kronor till gift pensionsberättigad och änkepensionsberättigad samt 100 kronor till annan pensionsberättigad ävensom

att vederbörande kommuns bidrag härtill skulle bestämmas till 20 procent.

Första särskilda utskottet tillstyrkte i sitt utlåtande (nr 1) Kungl. Maj:ts förslag rörande pensionsbeloppen men hade vissa invändningar att göra mot de föreslagna bestämmelserna om kommunbidragens beräkning. Utskottet ingick till en början på frågan om kommunerna över huvud taget borde bidraga till folkpensioneringen och uttalade, att utskottet kunde dela den meningen att folkpensioneringen i princip vore en statlig angelägenhet. Därefter fortsatte utskottet (sid. 40):

»Emellertid kan icke bortses ifrån att det ur synpunkten av prövningens effektivitet är motiverat att den kommun, vars pensionsnämnd beviljat folkpension åt någon, åtminstone till en mindre del bidrager till kostnaderna för pensioneringen. I den mån kontrollen från pensionsstyrelsens och dess ombuds sida är effektiv minskar dock detta skäl för kommunbidragens bibehållande i betydelse. Enligt utskottets mening vore det därför önskvärt, att frågan om folkpensioneringens administrativa handhavande och förevarande spörsmål kunde beaktas i ett sammanhang. Utskottet är av den uppfattningen att vid nuvarande förhållanden alltför stor vikt i regel ej bör tillmätas kommunbidragets inverkan å prövningen av pensionsansökningarna men att bidraget dock i vissa fall kan verka återhållande vid prövningen.

Enligt utskottets mening kan man ej heller bortse ifrån att kommunbidrag nu utgå och att statens utgifter för folkpensioneringen genom desamma minskas i icke obetydlig mån. Det bör i detta sammanhang ihågkommas att reformeringen av folkpensioneringen kommer att i betydande mån minska kommunernas utgifter för fattigvård och kommunala pensionstillskott, vilket i sin tur medför att kommunernas förmåga att bära bidragen till folkpensioneringen i regel blir större än vad nu är fallet.

Det föreliggande förslaget innebär att folkpensionen å vissa orter förhöjes med bostadstillägg. Pensionsförmånerna bli sålunda icke lika stora inom alla orter. Det är rimligt att, såsom i propositionen föreslagits, de kommuner, i vilka pensions-

förmånerna sålunda äro högre, få vidkännas viss del av merkostnaden för de högre pensionerna.

I fråga om de särskilda bostadstilläggen delar utskottet den uppfattning, som kommit till uttryck i propositionen, nämligen att vederbörande kommun skall helt bestrida kostnaderna för av kommunen beslutat sådant tillägg.

Utskottet utgår sålunda ifrån att kommunala bidrag alltjämt skola utgå till vissa pensionsförmåner.»

Utskottet återopade därefter vissa uppgifter om att de gällande bestämmelserna för beräkandet av de olika kommunernas bidrag ledde till att vissa kommuner bleve nödsakade att uttaxera flera kronor per skattekrona för folkpensionsändamål under det att andra kommuner för samma ändamål allenast behövde uttaxera några få tiotal ören eller ännu mindre. Vidare erinrade utskottet om att kommunalskatteberedningen i ett betänkande (SOU 1943: 43) föreslagit nya bestämmelser för kommunbidragen i syfte att åstadkomma att kommunerna beträffande sina särskilda utgifter för folkpensioner likställdes såtillvida att de försattes i sådant läge, som om de alla haft lika gott skatteunderlag. De i ämnet väckta motionerna avsågo i likhet med kommunalskatteberedningens förslag — i den mån ej yrkande framställt om helt avskaffande av kommunbidragen — att kommunernas bidrag till folkpensioneringen skulle anpassas efter kommunernas ekonomiska bärkraft, vilken i vissa motioner ansetts böra mätas med antalet skattekronor per invånare. En dylik princip låge icke till grund för de i propositionen föreslagna bestämmelserna i förevarande hänseende.

Utskottet anförde vidare:

»Den av kommunalskatteberedningen och i motionerna påtalade olägenheten har måhända i någon mån minskat i betydelse därigenom att antalet skattekronor per invånare i de flesta kommuner stigit de senaste åren. Olägenheten kan antagas komma att genomsnittligt sett ytterligare förlora något i vikt, därest de i propositionen föreslagna kommunbidragsgrunderna skulle vinna tillämpning, dels därigenom att kommunbidrag till ålderspensionerna i bostadskostnadsgrupp I ej förekomma annat än till hustrutillägg samt dels därigenom att de kommunala utgifterna för kommunbidrag bli högre än nu i de högsta bostadskostnadsgrupperna, där det största skatteunderlaget i regel är tillfinnandes, och lägre i den lägsta bostadskostnadsgruppen, där skatteunderlaget i allmänhet är relativt lågt. Emellertid visar en inom pensionsstyrelsen gjord utredning avseende förhållandena under år 1944 att kommunernas bidrag till folkpensioneringen även enligt de föreslagna grunderna komma att i mycket varierande mån påverka den kommunala utdebiteringen. Därest en kommun med lågt skatteunderlag per invånare hänföres till en hög bostadskostnadsgrupp blir detta förhållande tydligen särskilt påfallande.

Utskottet kan icke anse det tillfredsställande att bidragen till en i princip statlig verksamhet skola i alltför betydande mån leda till olika utdebiteringsbehov inom olika kommuner — en anordning som medför exakt samma utdebitering för ändamålet inom alla kommuner är dock otänkbar, enär i sådant fall de kommunala bidragen icke komme att fylla annan funktion än såsom inkomstkälla för statsverket. De föreslagna bestämmelserna rörande kommunbidragens beräkning kunna sålunda icke anses tillfredsställande. Enligt utskottets mening är en omarbetning av desamma

erforderlig, därvid de i motionerna framförda synpunkterna böra uppmärksammas. Vid en sådan omarbetning, som uppenbarligen bör verkställas så skyndsamt att nytt förslag i frågan kan föreläggas 1947 års riksdag, synes i möjlig mån hänsyn böra tagas till andra spörsmål sammanhängande med frågan om fördelningen av det allmännas utgifter mellan staten och kommunerna.

Utskottet får därför föreslå att riksdagen, i avvidan på ytterligare förslag i ämnet, för sin del beslutar dels att den föreslagna bestämmelsen i 23 § lagen om folkpensionering utbytes mot ett stadgande av innebörd att kommunerna skola bidra till kostnaderna för folkpensioneringen enligt grunder som fastställas i särskild lag och dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning av frågan så att nytt förslag i densamma kan föreläggas 1947 års riksdag.»

Rörande den i vissa motioner upptagna frågan om jämställande av kommunernas utgifter för folkpensionsändamål med fattigvårdsutgifter vid beräkning av skatteutjämningsbidrag anförde utskottet följande:

»Denna fråga torde nära sammanhänga med frågan om kommunbidragens storlek och beräkning och bör därför omfattas av den utredning utskottet ovan föreslagit.»

Riksdagen beslöt dels att antaga de av utskotten framlagda lagförslagen, dels ock att i enlighet med utskottets förslag anhålla hos Kungl. Maj:t om skyndsamt utredning rörande grunderna för kommunernas bidrag till pensionskostnaderna.

KAPITEL II.

Historik rörande kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna.

Den allmänna pensionsförsäkringen infördes i vårt land genom beslut av 1913 års riksdag. En utredning av frågan hade dessförinnan företagits av *ålderdomsförsäkringskommittén*, som avgav betänkande år 1912. Kommittén framhöll i sitt betänkande, att statens bidrag till pensionsförsäkringen skulle innebära en utjämning av den kostnad, som tidigare ålegat vissa samhällets medlemmar. Kommittén förutsatte beträffande kommunernas andel i pensionsförsäkringskostnaderna, att denna skulle fördelas kommunerna emellan i förhållande till kostnaden för av varje kommuns pensionsnämnd beviljade pensioner.

I proposition till 1913 års riksdag i pensionsförsäkringsfrågan (nr 126) upptogs emellertid till omprövning även en fördelningsgrund, byggd på det kommunala skatteunderlagets betydelse för skattebördan. Enligt denna grund skulle kommunernas andel anpassas så, att pensionskostnaderna skulle kräva lika hög uttaxering i alla kommuner. Vederbörande departementschef fann den av ålderdomsförsäkringskommittén föreslagna anordningen leda till skärpt ojämnhet i kommunernas belastning för fattigvårdsändamål. Då det syntes önskvärt att i görligaste mån begränsa och jämväl utjämna kommunernas bördor för ifrågavarande ändamål, hade departementschefen övervägt olika utvägar i detta syfte. Att helt lägga kostnaderna för pensionsförsäkringen på staten eller en del utgifter på landstingen hade icke befunnits lämpligt. Om man fördelade kommunernas kostnader i förhållande till folkmängden, skulle detta medföra en fyra gånger så stor belastning per bevillningskrona för landsbygden som för städerna, vilket skulle ytterligare öka ojämnheten i den kommunala beskattningen. Den lämpligaste lösningen av frågan skulle enligt departementschefens förmenande vara att låta kommunerna gälda sin totala andel i kostnaderna i förhållande till den årliga bevillningssumman av fastighet och inkomst i varje kommun. En dylik utväg förordades vid pensionsförsäkringsfrågans behandling i statsrådet. En utjämning efter bevillningen syntes departementschefen framför allt äga det avgjorda företrädet, att belastningen för pen-

sionsförsäkringen, vilken kunde sägas få karaktären av en avgift eller skatt av ny art, fördelades efter kommunernas ekonomiska bärkraft, åt vilken bevillningen syntes giva ett i stort sett riktigt uttryck.

Sedan lagrådet vid sin granskning av de upprättade författningsförslagen ifrågasatt en dylik anordnings överensstämmelse med stadgandet i 57 § regeringsformen, ändrades emellertid vederbörande bestämmelser i anslutning till ålderdomsförsäkringskommitténs förslag om pensionskostnaderna såsom fördelningsgrund. Kungl. Maj:t föreslog därvid, att landstingen skulle till lättande av kommunernas bördor övertaga $\frac{1}{8}$ av kostnaderna för de s. k. pensionstilläggen och kommunerna bära $\frac{1}{8}$. I samband härmed påpekade departementschefen, att den fullt effektiva utjämning kommunerna emellan, som skulle vinnas genom att fördela kommunandelen efter bevillningssumman inom de olika kommunerna, visserligen icke vunnos men att landstingens bestridande av en del av förevarande kostnader otvivelaktigt verkade i skatteutjämningssyfte. Riksdagen godkände Kungl. Maj:ts förslag.

1928 års pensionsförsäkringskommitté föreslog i sitt år 1934 avgivna betänkande med förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen (SOU 1934: 18), att primärkommunernas andel i kostnaderna för pensionstillägg skulle ökas från $\frac{1}{8}$ till $\frac{1}{4}$ genom att kommunerna finge övertaga den åttondel, som vilade å landstingen. Kommittén ansåg, att en kostnadsandel å $\frac{1}{8}$ i allmänhet vore för liten för att hänsynen till kommunernas ekonomi skulle kunna utgöra ett motiv för pensionsnämnderna att vid pensionsansökningarnas behandling strängt upprätthålla de fordringar, som i lagen uppställdes för att rätt till pensionstillägg skulle vara för handen. Enligt kommitténs mening vore det emellertid av mycket stor vikt, att reglerna om bekostandet av pensionstilläggen gjordes sådana att pensionsnämnderna icke komme under inverkan av speciella ekonomiska intressen.

I proposition till 1935 års riksdag (nr 217) med förslag till lag om folkpensionering m. m. upptogs kommitténs förslag att pålägga primärkommunerna en fjärdedel av kostnaderna för tilläggspensioner. Särskilda utskottet förordade emellertid i sitt utlåtande (nr 1) rörande folkpensioneringsfrågan, att kommunernas bidragsskyldighet skulle begränsas till att avse endast $\frac{1}{8}$ av kostnaderna. Såsom skäl härför anförde utskottet, att särskild vikt borde fästas vid önskvärdheten av att icke vidtaga någon sådan åtgärd, som säkerligen skulle öka den förut stora ojämnheten i fråga om den kommunala skattebelastningen. Med hänsyn till svårigheten att åstadkomma en rationell skatteutjämning syntes ett åläggande för kommunerna att i ökad utsträckning bidra till folkpensioneringen vara mindre välbetänkt. Riksdagen följde vid sitt beslut i frågan utskottets förslag.

År 1935 tillkallade särskilda sakkunniga avgåvo samma år betänkande med förslag rörande dyrortsgraderade folkpensioner (SOU 1935: 62). I fråga om kommunbidragen föreslogo de sakkunniga bestämmelser av samma innehåll som de nu gällande (se sid. 22). De sakkunniga uttalade, att en förhöjning av tilläggspensionerna i de dyrare kommunerna skulle medföra en så betydande minskning av fattigvårdskostnaderna, att dessa kommuner, utan att förorsakas ökade utgifter för fattigvården och folkpensioneringen tillsammans, borde kunna bidra till dyrortstilläggen med väsentligt större andel än den i lagen om folkpensionering föreskrivna allmänna fördelningsregeln innebure. Enligt de sakkunnigas mening måste det också anses skäligt att så skedde, då ju folkpensioneringens reformering — såväl den redan beslutade som den av de sakkunniga ifrågasatta — huvudsakligen åsyftade att tillförsäkra pensionstagarna ett pensionsbelopp, som i allmänhet skulle möjliggöra för dem att undslippa ett anlitande av fattigvården, och icke att lätta kommunernas börda för försörjningen av de gamla och invaliderna. Vid bedömandet av nu berörda spörsmål inställde sig emellertid till en början frågan, huruvida hänsyn skulle tagas endast till den minskning av fattigvårdskostnaderna, som beräknats bli en följd av de föreslagna dyrortstilläggens införande, eller om jämväl den omständigheten skulle tagas i beräkning, att redan den nya lagen för de ifrågasvarande kommunerna komme att medföra en väsentlig utgiftsminskning. De sakkunniga hölle för sin del före, att *hela* den minskning av fattigvårdskostnaderna borde tagas i betraktande, som beräknats bli en följd av att de enligt lagen om allmän pensionsförsäkring utgående pensionstilläggen och understöden ersattes med tilläggspensioner om högst 400 kronor i ortsgrupp 2 och 500 kronor i ortsgrupp 3. Av undersökningar, som i olika sammanhang utförts beträffande förhållandet mellan pensionsförsäkringen och fattigvården, hade det framgått — vilket för övrigt syntes vara fullt naturligt — att fattigvård utginge till pensionstagarna i de billigare kommunerna i väsentligt mindre utsträckning än i de kommuner, som vid genomförandet av en ortsgruppering på folkpensioneringens område skulle komma att placeras i högre ortsgrupp än den lägsta. Det kunde uppenbarligen icke ha varit lagstiftarens avsikt att bereda de dyrare kommunerna och framför allt de största städerna en lättnad, som icke komme de övriga och ofta mindre bärkraftiga kommunerna till del. Efter övervägande av de olika omständigheter, som i förevarande sammanhang ansetts böra tillmätas betydelse, hade de sakkunniga funnit sig böra förorda sådana regler beträffande fördelningen av kostnader för tilläggspensioner, att de i ortsgrupp 2 och 3 placerade kommunerna själva finge bestrida ungefär hälften av kostnaden för de föreslagna dyrortstilläggen. Av administrativa skäl syntes det emellertid vara lämpligt att för de högre ortsgrupperna fastställa viss, för tilläggspensionen i dess helhet gällande bidragskvot, som låge högre än den för ortsgrupp 1 föreskrivna.

Dyrortsgraderade folkpensioner med de av de sakkunniga föreslagna kommunbidragen infördes genom beslut av 1937 års riksdag (prop. nr 15), sedan frågan dessförinnan fallit vid 1936 års riksdag. I propositionen till sistnämnda års riksdag (nr 182) uttalade departementschefen, att han såge frågan om kostnadernas fördelning mellan staten och kommunerna såsom i huvudsak ett avvägningsspörsmål, som finge bedömas ur ren lämplighets-synpunkt och icke ur teoretiska synpunkter av ena eller andra slaget.

Kommunalskatteberedningen föreslog i sitt betänkande rörande den kommunala skatteutjämningen (SOU 1943: 43), att kommunerna skulle bidraga till folkpensionskostnaderna med dels en allmän andel och dels en Ortsandel. Den allmänna andelen skulle utgöra $\frac{1}{8}$ av tilläggspensionerna för kommuner med normalt skatteunderlag och för övriga kommuner graderas med hänsyn till skatteunderlaget, så att kommun med högre underlag än det som normalt betecknade finge högre andel än $\frac{1}{8}$ och kommun med lägre underlag än det normala en lägre andel. Ortsandelen skulle utgöra $\frac{3}{40}$ av tilläggspensionerna för orter tillhörande Ortsgrupp 2 och $\frac{1}{8}$ för orter tillhörande Ortsgrupp 3, dock för Stockholm och Göteborg $\frac{7}{40}$.

Beredningen anförde till belysande av sitt allmänna ståndpunktstagande i fråga om kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna bl. a. följande. Där rent statliga uppgifter handhades av kommunerna, låge det i statens intresse att den kommunala verksamheten på ett tillfredsställande sätt tillgodosåge förekommande behov av samhällsåtgärder. Detta intresse sträckte sig dock icke längre än därhän att en normal, likformig verksamhet på vederbörande områden komme till stånd inom alla kommuner. Vad som ur statens synpunkt eftersträvades vore sålunda att alla kommuner skulle ombesörja sina uppgifter av statlig karaktär på samma sätt som om staten enhetligt omhänderhade desamma. Avvägdes de kommunala anordningarna i vissa kommuner på sådant sätt att en rikligare behovstillfredsställelse än normalt ernåddes, bleve detta en lokal förmån för medlemmarna av vederbörande kommuner, som icke borde bekostas genom bidrag från staten utan av kommunerna själva. Ur statens synpunkt vore det ett önskemål, att kommunernas av staten understödda anordningar åstadkommes till kostnader, som ej vore högre än nödvändigt, särskilt med hänsyn till att staten skulle bidraga till dessa men även på grund av den allmänna betydelsen av en sund kommunal hushållning. Medan det sålunda å ena sidan vore ett intresse att kommunerna sorgfälligt pröfvade behovet av anordningar och iakttog försiktighet beträffande kostnaderna för de behövliga anordningarna, vore det å andra sidan önskvärt, att kommunerna icke av omsorg om sin ekonomi och sitt skattetryck underlåte att ingripa, där verkligt behov av kommunens åtgärder funnes, eller visserligen ingrepe men icke på ett tillräckligt effektivt sätt. Kommunerna borde emellertid icke genom fullgörande av sina uppgifter på angivet sätt bli belastade med oskäliga bördor. För lättande av sådana bördor måste kommunerna till-

delas statsbidrag, vilket borde ske utan att kommunerna därvid underkastades inskränkningar i sin självstyrelse.

Det förslag rörande kommunbidragen, som i prop. 220 förelades 1946 års riksdag, överensstämde helt med vad *socialvårdskommittén* föreslagit i betänkande angående folkpensioneringen (SOU 1945:46). Kommittén uttalade härutinnan efter att ha omnämnt kommunalskatteberedningens förslag bl. a. följande.

Enligt kommitténs mening låte det sig icke göra att på sätt kommunalskatteberedningen föreslagit på en omväg reducera kommunbidragen i vissa orter. Dessa bidrag vore nämligen huvudsakligen avsedda att inom pensionsnämnderna framtvinga en noggrann prövning av pensionsansökningarna. Erfarenheten torde utvisa, att understöd ofta utbetalades mera rundhändert, då den egna kommunen icke åsamkades någon direkt utgift, än då detta vore fallet. Förhölle det sig så, att en pensionssökande måste beviljas fattigvård, om han icke kunde erhålla folkpension, vore det uppenbart, att pensionsnämnden härav kunde påverkas vid sin prövning av vederbörandes pensionsansökning. Ur ifrågavarande synpunkt vore det uppenbarligen mest önskvärt, att kommunerna finge bidra till folkpensionerna, i den mån pensionerna vore beroende av den kommunala prövningen, enligt samma grunder som till socialhjälp (fattigvården). Detta låte sig dock icke göra, emedan i så fall alltför stora kostnadsökningar skulle uppkomma för kommunerna. Ur principiell synpunkt kunde också göras gällande, att åldringarnas och invalidernas försörjning vore en hela folkets angelägenhet, varför den i första hand borde bestridas genom statsmedel.

Den vederbörande kommun åvilande andelen av viss pensionsförmån finge icke vara alltför ringa, om kommunandelen skulle fylla sin funktion att framtvinga en effektivare prövning. Ur nämnda synpunkt borde kommunandelen helst icke understiga en fjärdedel eller en femtedel av kostnaden. Då det gällde tilläggs pension eller änkepension, borde man sålunda, om så vore möjligt, taga sikte på en kommunandel av nu nämnd storlek.

Enligt kommitténs mening framginge med full tydlighet att en tilläggs pensionär behövde större belopp för sin försörjning, om han bodde i en storstad än om han bodde på landsbygden. Det förhållandet att bostäderna i städerna i avsevärt större utsträckning än å landsbygden vore försedda med sådana bekvämligheter som vatten, avlopp och avträde inomhus kunde i och för sig icke rubba detta faktum. Däremot kunde det motivera att de tillägg till pensionerna, som vore behövliga i de dyrare bostadsorterna, delvis finansierades av vederbörande kommun. Bostadstilläggen vore i större utsträckning än tilläggs- eller änkepensionen att anse som en kommunal angelägenhet. Den kommun, inom vilken ett högre bostadstillägg utginge, borde sålunda bestrida en ganska avsevärd del av merkostnaden härför. Det kunde givetvis tänkas, att en enhetlig kommunandel fastställdes i fråga om bostadstilläggen. Skulle denna andel icke bli alltför låg, komme emel-

lertid genom densamma kommunbidragsutgifterna för vissa mindre och medelstora orter att i förhållande till vad nu vore fallet bli alltför stora. Kommittén hade därför föreslagit en skala, vilken innebure, att procentsatsen steg med bostadskostnadsgruppens nummer, så att kommunbidraget även procentuellt sett bleve högst i femte bostadskostnadsgruppen.

Det av kommittén framlagda alternativet III¹ innebure i princip, att tilläggspension icke alls utginge till åldringarna. Kommunerna behövde sålunda vid detta alternativ i stort sett endast bidraga till tilläggspensionerna till invaliderna, till änkepensionerna och till bostadstilläggen. Härigenom syntes det möjligt att vid detta alternativ fastställa kommunandelen till tilläggs- och änkepensionerna till 20 procent. Ur synpunkten av den kommunala prövningens effektivitet torde sålunda alternativ III vara mest tillfredsställande.

Hur kommunbidragen till bostadstilläggen skulle avvägas bleve tydligen en ren lämplighetsfråga, därest blott iakttoges att de om möjligt icke understeg vad som vore önskvärt med hänsyn till den lokala prövningens effektivitet.

¹ Detta alternativ antogs av 1946 års riksdag utom i vad angick kommunbidragen. Enligt övriga diskuterade alternativ skulle tilläggspensioner utgå även till åldringar och kommunerna lämna bidrag till dessa tilläggspensioner, dock — liksom för tilläggspensioner i övrigt — efter lägre procentsats än 20.

KAPITEL III.

Gällande ordning i fråga om kommunbidragen.

1. Nuvarande bestämmelser.

De nuvarande, intill den 1 januari 1948 gällande bestämmelserna för folkpensioneringen återfinnas i lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering (nr 434) och i förordningen samma dag om invalidunderstöd (nr 435). Vid sidan härav ha under senare år tillkommit vissa författningar, vari bl. a. stadgas om dyrtidstillägg till samt provisoriska förstärkningar av de enligt huvudbestämmelserna utgående folkpensionerna.

Enligt bestämmelser i 1935 års folkpensioneringslag — vilka i tillämpliga delar även gälla i fråga om invalidunderstöd — indelas riket i tre ortsgrupper på sådant sätt att ortsgrupp med högre nummer omfattar orter med större levnadskostnader än ortsgrupp med lägre nummer. Till den som förklarats pensionsberättigad utgår dels grundpension, huvudsakligen i förhållande till erlagda avgifter,¹ och dels tilläggspension, den senares storlek varierande för de olika ortsgrupperna samt beroende av vederbörandes årsinkomst.

Till kostnaderna för tilläggspensioner (och invalidunderstöd) lämna kommunerna bidrag med följande andelar, nämligen

$\frac{1}{8}$	för orter	tillhörande	ortsgrupp	1,
$\frac{1}{5}$	»	»	»	2 och
$\frac{1}{4}$	»	»	»	3,

dock $\frac{3}{10}$ för Stockholm och Göteborg. Kommunbidraget beträffande viss pensionstagare lämnas av den kommun, vars pensionsnämnd förklarar vederbörande berättigad till tilläggspension (invalidunderstöd), dock att, där tilläggspensionen (understödet) efter ansökning blivit ökad, den kommun vars pensionsnämnd prövat ansökningen och, där ökning skett utan ansökning, den kommun varest pensionstagaren vid ökningen var mantals-skriven skall bidra med förenämnda andel av ökningen. Är pensionsnämnd gemensam för två eller flera kommuner, avgöres dessa kommuner emellan frågan om betalningsskyldigheten med hänsyn till pensionstaga-

¹ Grundpensionen motsvaras för dem som erlagt avgifter enligt äldre lag av s. k. avgiftspension.

rens mantalsskrivningsort vid det tillfälle, då tilläggspensionen (understödet) eller ökningen söktes. Minskas tilläggspension (understöd), till vilken två eller flera kommuner lämna bidrag, skola dessa kommuners andelar i återstående beloppet bestämmas efter förhållandet mellan deras förutvarande bidrag.

Bestämmelserna om kommunbidrag till de dyrtidstillägg m. m., varom senare författningar stadga, äro avfattade så att bidragen skola motsvara de ovan nämnda andelarna.

2. Vissa verkningar av den gällande ordningen.

Den gällande ordningen innebär, liksom det för 1946 års riksdag framlagda förslaget, att kommuner inom samma ortsgrupp skola deltaga i pensionskostnaderna med samma kvotdel. Med ett sådant system tages icke någon hänsyn till att kommunernas förmåga att bära kostnader är mycket olika. Följden härav blir också, att de bördor som läggas på de skattebetalande bli mycket kännbara i en del kommuner men helt obetydliga i andra kommuner. Exempel härpå ger kommunalskatteberedningen i sitt förenämnda betänkande rörande den kommunala skatteutjämningen. Däri redovisas vissa undersökningar rörande kommunernas andelar i 1939 års folkpensionskostnader. Av redovisningen framgår att nämnda kostnader för Lovö i Stockholms län och Hofors i Gävleborgs län ej motsvarade mer än 6 öre per skattekrona, medan i Tjurkö kommun i Blekinge län måste utdebiteras ej mindre än 6 kronor 20 öre enbart för denna uppgift. Man kan sålunda finna exempel på att invånarna i en kommun fått *100 gånger hårdare* skattebelastning än invånarna i vissa andra kommuner för en uppgift som är av rent statlig karaktär. Man kan vidare konstatera, att nämnda kommun för denna *enda* uppgift, till vilken den dock endast bidragit med $\frac{1}{8}$, fått lika hög eller högre utdebitering än ett icke obetydligt antal kommuner haft för *samtliga* primärkommunala uppgifter.¹

Utvecklingen har sedan 1939 gått i den riktningen att skillnaden mellan den hårdast och den minst tyngda kommunen minskat. Det finns emellertid fortfarande en betydande sådan skillnad. De sakkunniga har för sitt arbete företagit vissa undersökningar rörande 232 kommuner, varav 36 städer och 196 landskommuner. Kommunerna äro så utvalda, att de bl. a. skola representera å ena sidan höga och låga skatteunderlag per invånare, å andra sidan höga och låga pensionskostnader per invånare. Bland kommunerna äro även sådana som representera mera genomsnittliga värden, men denna grupp är i förhållande till totalantalet i riket underrepresenterad. Kommunerna återfinnas samtliga i en till betänkandet såsom bilaga C fogad tabell.

¹ De år 1939 beslutade uttaxeringarna av allmän kommunalskatt motsvarade i Lovö kr. 2.76 och i Hofors 4.50 men i Tjurkö 20 kronor per skattekrona.

I denna tabell redovisas bl. a. den utdebitering per skattekrone, som motsvaras av kommunernas andelar i ett års beräknade pensionskostnader (kol. 15). Dessa kostnader ha beräknats med utgångspunkt från beloppet av 1945 års tilläggspensioner och invalidunderstöd med tillägg för dyrtidstillägg, provisoriska förstärkningar, utjämningspensioner och utjämningsunderstöd enligt de för budgetåret 1946/47 gällande grunderna. Då officiella uppgifter om skatteunderlaget i kommunerna vid tiden för tabellens uppgörande icke funnos tillgängliga för senare år än 1944, ha de kommunbidrag som hänföra sig till de beräknade pensionskostnaderna satts i relation till nämnda års skatteunderlag. De framräknade siffrorna äro för den skull icke fullt exakta för de enskilda kommunerna. För jämförelsen mellan olika kommuner spelar dock detta förhållande föga roll.

Resultatet av de ifrågavarande undersökningarna belyses i följande sammanställning.

Tabell A.

Ortsgrupp Kommuntyp	Antal kommuner med en andel i pensionskostnaderna motsvarande i ören per skattekrona													Summa kommun- ner
	högst 10	11— 20	21— 30	31— 40	41— 50	51— 60	61— 70	71— 80	81— 90	91— 100	101— 200	över 200		
Ortsgrupp 1														
Landskommuner .	2	18	17	11	3	5	14	9	8	7	65	24	183	
Städer.....	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	5	
Summa	2	19	17	11	7	5	14	9	8	7	65	24	188	
Ortsgrupp 2														
Landskommuner .	—	—	3	1	3	1	—	—	—	—	—	1	9	
Städer.....	—	2	8	6	4	2	—	1	1	—	1	—	25	
Summa	—	2	11	7	7	3	—	1	1	—	1	1	34	
Ortsgrupp 3														
Landskommuner .	—	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	
Städer.....	—	1	—	—	2	1	2	—	—	—	—	—	6	
Summa	—	2	2	—	3	1	2	—	—	—	—	—	10	
Samtliga														
Landskommuner .	2	19	22	12	7	6	14	9	8	7	65	25	196	
Städer.....	—	4	8	6	10	3	2	1	1	—	1	—	36	
Summa	2	23	30	18	17	9	16	10	9	7	66	25	232	

Av denna sammanställning, jämförd med bilaga C, framgår bl. a. följande.

Kommunernas andelar i 1946 års pensionskostnader motsvara för 91 av de 232 kommunerna en utdebitering av mer än 1 krona per skattekrone. Av dessa 91 kommuner äro samtliga utom en landskommuner. Undantaget representeras av Söderhamn, som med en kostnad motsvarande kr. 1.21 per skattekrone ligger icke obetydligt högre än övriga städer. 25 av landskom-

munerna ha kostnader överstigande 2 kronor per skattekrona. Högst ligga Råggård i Älvsborgs län med kr. 3·22 per skattekrona samt Torp i Göteborgs och Bohus län och Tjurkö i Blekinge län med resp. kr. 3·15 och 3·05. Synnerligen låga tal ha erhållits för Hofors i Gävleborgs län och Lilla Harrie i Malmöhus län med resp. 7 och 8 öre per skattekrona.

Sammanställningen visar att ytterlighetsfallen nästan uteslutande äro att finna bland de till 188 uppgående kommunerna inom ortsgrupp 1. Trots att såväl pensionsbeloppen som den procentuella andelen däri för kommunerna äro lägst i denna ortsgrupp, innehåller gruppen ej mindre än 89 av de 91 kommuner, som ligga över 1 krona per skattekrona. De återstående kommunerna över 1 krona äro nyssnämnda Söderhamns stad samt Alnö kommun i Västernorrlands län (kr. 2·67). Båda dessa kommuner tillhöra ortsgrupp 2, som omfattar 34 av de undersökta kommunerna.¹ Bland de återstående 10 kommunerna, som sålunda tillhöra ortsgrupp 3 och därmed ha att å de högsta pensionsbeloppen bidra med de högsta kvotdelarna, ligger Göteborgs stad högst med 65 öre och Stocksunds köping i Stockholms län lägst med 11 öre per skattekrona.

3. Orsakerna till nuvarande ojämna fördelning av kommunernas kostnader för folkpensioneringen.

Att det kan uppkomma så betydande skiljaktigheter i kommunernas skattebörda på grund av folkpensionerna som ovan visats beror på att å ena sidan behovet av tilläggs pensioner (invalidunderstöd) och å andra sidan tillgången på skatteunderlag är mycket skiftande i de olika kommunerna. Den senare faktorn kan objektivt bestämmas, vilket däremot icke är fallet med den förra. Ett visst mått på behovet kan man dock få genom att ställa storleken av de i kommunerna utgående inkomstprövade pensionsförmåner i relation till folkmängden.

A. Varierande behov av folkpensioner i kommunerna.

De sakkunnigas undersökning av behovsvariationerna omfattar de i tabellbilagan C intagna kommunerna. Den beräknade årliga kostnaden för pensioner, till vilka kommunerna skola bidra, har satts i relation till folkmängden vid 1944 års ingång. Den nedan intagna tab. B belyser undersökningens resultat.

Det framgår av tab. B, att variationerna äro betydande. Medan för 11 av kommunerna kostnaderna motsvara högst 20 kronor per invånare, uppgå de för 5 kommuner till mer än 100 kronor per invånare. Lägst befinna sig Stocksunds köping i Stockholms län och Lilla Harrie i Malmöhus län med omkring 14 kronor per invånare, medan de motsatta ytterlighetsfallen re-

¹ Jukkasjärvi kommun i Norrbottens län, som är delad mellan ortsgrupperna 2 och 3, är här medräknad bland de till ortsgrupp 3 hörande kommunerna.

Tabell B.

Kommunandel i ören per skattekrone	Antal kommuner, för vilka inkomstprövade pensioner motsvara i kronor per invånare							Summa kommuner
	högst 20	20-01 —30	30-01 —40	40-01 —50	50-01 —75	75-01 —100	över 100	
Högst 10	1	1	—	—	—	—	—	2
11— 20	7	14	1	—	1	—	—	23
21— 30	3	11	14	1	1	—	—	30
31— 40	—	3	10	4	—	1	—	18
41— 50	—	1	4	9	3	—	—	17
51— 60	—	—	2	6	1	—	—	9
61— 70	—	1	—	4	11	—	—	16
71— 80	—	—	—	2	8	—	—	10
81— 90	—	—	—	—	8	1	—	9
91—100	—	—	—	—	7	—	—	7
101—200	—	—	2	5	37	21	1	66
Över 200	—	—	—	—	6	15	4	25
Summa	11	31	33	31	83	38	5	232
Därav:								
Landskommuner	10	21	23	23	77	37	5	196
Städer	1	10	10	8	6	1	—	36
Ortsgrupp 1	7	19	19	24	78	36	5	188
» 2	3	10	12	4	3	2	—	34
» 3	1	2	2	3	2	—	—	10

presenteras av Tjurkö i Blekinge län och Ununge i Stockholms län med resp. 134 och 132 kronor per invånare. Det är sålunda landskommuner som bilda gränssfallen både uppåt och nedåt. Av städerna ligger Simrishamn högst med inemot 77 kronor per invånare. Av landskommunerna befinna sig 119 utav 196 över 50 kronor men av städerna endast 7 utav 36. Härav kan man dock icke draga någon bestämd slutsats i fråga om spridningen för samtliga kommuner, då som förut nämnts genomsnittskommunerna äro underrepresenterade i undersökningen. Däremot torde man kunna sluta sig till att behovet av pensioner, mätt per invånare, är större i ett icke obetydligt antal landskommuner än i de i detta hänseende oförmånligast ställda städerna.

Vid jämförelsen mellan kommuner i olika Ortsgrupper, finner man, att gränssfallen uppåt räknat ligga högre för Ortsgrupp 1 än för Ortsgrupp 2 och lägst för Ortsgrupp 3. Detta förhållande förtjänar att uppmärksammas med hänsyn till att pensionernas maximibelopp äro högst i Ortsgrupp 3 och lägst i Ortsgrupp 1. Undersökningen synes sålunda ge vid handen, att det i relation till invånarantalet största behovet av folkpensioner förefinnes inom en del kommuner tillhörande Ortsgrupp 1.

De här visade variationerna äro helt naturligt till stor del att tillskriva den relativt stora skillnad i fråga om befolkningens åldersfördelning, som kan förefinnas olika kommuner emellan.

B. Varierande tillgång på skatteunderlag i kommunerna.

Till belysande av den ojämna tillgången på skatteunderlag i kommunerna må här till en början återges en tabell (tab. C), vari samtliga kommuner i riket fördelats med hänsyn till den av socialvårdskommittén företagna preliminära uppdelningen av kommunerna å olika bostadskostnadsgrupper. Tabellen grundar sig på 1944 års taxeringar.

Tabell C.

Antal skattekrönor per invånare	Antal kommuner i bostadskostnads- grupp					Summa kommun- er	D ä r a v	
	I	II	III	IV	V		lands- kommun- er	städer
Högst 3.....	3	—	—	—	—	3	3	—
3-01— 4.....	19	—	—	—	—	19	19	—
4-01— 5.....	66	8	—	—	—	74	74	—
5-01— 6.....	166	10	—	—	—	176	176	—
6-01— 7.....	324	20	—	—	—	344	344	—
7-01— 8.....	401	13	—	—	—	414	414	—
8-01— 9.....	366	24	—	—	—	390	390	—
9-01—10.....	252	30	—	—	—	282	282	—
10-01—11.....	148	18	1	—	—	167	167	—
11-01—12.....	137	19	—	—	—	156	155	1
12-01—13.....	75	20	1	—	—	96	88	8
13-01—14.....	62	27	2	—	—	91	80	11
14-01—15.....	37	22	1	—	—	60	48	12
15-01—16.....	25	31	4	—	—	60	42	18
16-01—17.....	19	25	9	—	—	53	38	15
17-01—18.....	13	20	7	—	—	40	23	17
18-01—19.....	7	8	5	1	—	21	13	8
19-01—20.....	8	6	7	—	—	21	11	10
20-01—25.....	4	10	13	4	—	31	11	20
25-01—30.....	4	1	1	1	—	7	6	1
30-01—35.....	1	—	1	1	1	4	3	1
35-01—40.....	1	2	1	—	—	4	4	—
Över 40.....	—	—	—	1	—	1	—	1
Summa kommuner	2 138	314	53	8	1	2 514	2 391	123

Tab. C visar en markant skillnad mellan landskommuner och städer. Mer än 80 procent av landskommunerna hade sålunda lägre skatteunderlag per invånare än det lägsta bland städerna.

Det högsta skatteunderlaget per invånare var år 1944 mer än 15 gånger så stort som det lägsta.

Det vägda genomsnittstalet för samtliga landskommuner var detta år ungefär 10, för samtliga städer ungefär 23 och för hela riket ungefär 15.

En sammanställning har även gjorts för de ovan berörda, i de sakkunnigas särskilda utredning ingående kommunerna. Spridningen för dessa kommuners del framgår av tab. D.

Tabell D.

Kommunanandel i ören per skattekrone	Antal kommuner med ett skatteunderlag motsvarande i skattekronor per invånare								Summa kom- muner
	högst 4	4-01 —6	6-01 —8	8-01 —10	10-01 —15	15-01 —20	20-01 —30	över 30	
Högst 10.....	—	—	—	—	—	—	1	1	2
11— 20.....	—	—	—	—	3	8	8	4	23
21— 30.....	—	—	—	—	3	17	8	2	30
31— 40.....	—	—	—	—	6	8	4	—	18
41— 50.....	—	—	—	—	7	7	2	1	17
51— 60.....	—	—	1	3	2	2	1	—	9
61— 70.....	—	1	1	6	6	—	2	—	16
71— 80.....	—	—	1	7	1	1	—	—	10
81— 90.....	—	—	3	4	1	1	—	—	9
91—100.....	—	—	4	3	—	—	—	—	7
101—200.....	2	33	26	4	1	—	—	—	66
Över 200.....	8	15	2	—	—	—	—	—	25
Summa	10	49	38	27	30	44	26	3	232
Därav:									
Landskommuner.....	10	49	38	27	24	31	11	6	196
Städer.....	—	—	—	—	6	13	15	2	36
Ortsgrupp 1.....	10	49	37	27	27	26	9	3	188
» 2.....	—	—	1	—	3	17	13	—	34
» 3.....	—	—	—	—	—	1	4	5	10

Jämföras tabellerna C och D, faller det i ögonen, att ett relativt sett stort antal kommuner med särskilt lågt resp. särskilt högt skatteunderlag ingå i den särskilda utredningen. Sålunda ha av 272 kommuner med högst 6 skattekronor per invånare medtagits 59 kommuner och av 47 kommuner med mer än 20 skattekronor medtagits 34, medan av däremellan liggande 2 195 kommuner endast medtagits 139. Detta förhållande har även tidigare antytts. Urvalet av kommuner har från de sakkunnigas sida avsiktligt gjorts på sådant sätt, enär ytterlighetsfallen äro bäst ägnade att belysa det av socialvårdskommittén framlagda förslaget liksom att tjäna som material för en jämförelse mellan detta förslag och det som de sakkunniga framlägga.

Rörande de av de sakkunniga undersökta kommunerna må här tills vidare endast ytterligare meddelas, att de vägda medeltalen för antalet skattekronor per invånare i runt tal utgöra resp. 14, 26 och 23 för landskommuner, städer och samtliga kommuner. Dessa tal äro genomgående högre än de ovan redovisade motsvarande talen för hela riket, vilket sammanhänger med att de i den särskilda undersökningen ingående kommunerna med högt skatteunderlag äro synnerligen folkrika. Sålunda har exempelvis Stockholms stad mer än en och en halv gång så många invånare som alla de 196 undersökta landskommunerna tillsammans.

C. Betydelsen av de föreliggande variationerna.

De ovanstående tabellerna B och D visa icke blott variationerna i inkomstprövade pensioner och skatteunderlag per invånare utan även den för olika kommuner beräknade utdebiteringen per skattekrona på grund av kommunbidragen till pensionerna. I bägge tabellerna kan en tydlig tendens utläsas. I tab. B finner man sålunda, å ena sidan att i kommuner med pensioner motsvarande högst 20 kronor per invånare utdebiteringen på grund härav uppgått till högst 30 öre per skattekrona samt att samtliga kommuner med pensioner motsvarande över 100 kronor per invånare måst utdebitera mer än 1 krona och å andra sidan att kommuner, som utdebiterat högst 10 öre för kommunandelen, haft pensioner motsvarande högst 30 kronor per invånare samt att kommuner, som utdebiterat mer än 2 kronor, haft pensioner motsvarande mer än 50 kronor per invånare. På samma sätt finner man av tab. D, att kommuner med högst 4 skattekronor per invånare haft en kommunandel överstigande 1 krona per skattekrona, medan kommuner med över 20 skattekronor per invånare haft en kommunandel å högst 70 öre per skattekrona, liksom å andra sidan att kommuner med högst 10 öre per skattekrona haft mer än 20 skattekronor per invånare men kommuner med mer än 2 kronors utdebitering högst 8 skattekronor per invånare. Jämför man de båda tabellerna, finner man vidare att de lägsta utdebiteringarna bero på såväl låga pensionsutgifter som höga skatteunderlag liksom att motsatt de allra högsta utdebiteringarna bero på en förening av höga utgifter och låga skatteunderlag. För de mellanliggande utdebiteringarna äro förhållandena skiftande.

Vissa omständigheter tyda på att det är skatteunderlagets variationer som åstadkomma de största ojämnheter i utdebiteringen för folkpensionsändamål. Ser man på kommunernas spridning inom tabellernas resp. kolumner, finner man nämligen, att denna är större i tab. B än i tab. D. Vidare är avvikelserna mellan de högsta och lägsta skattekrontalen förhållandevis betydligt större än mellan de högsta och lägsta pensionskostnaderna per invånare. Dock har spridningen i avseende å skatteunderlagen varje år tidigare varit större än år 1944. Kommunalskatteberedningens undersökningar visade sålunda exempel på att en kommun kunde ha omkring 50 gånger så högt skatteunderlag per invånare som en annan kommun. Det är också givet, att skatteunderlaget i de sämst ställda kommunerna, där ortsavdragen ha en relativt sett mycket stor betydelse, vid en lågkonjunktur nedgår avsevärt mera procentuellt taget än skatteunderlaget i välställda kommuner.

I detta sammanhang må även redovisas förhållandena i de båda ovanberörda kommuner, som representera ytterlighetsfallen i fråga om den kommunala belastningen för pensionsändamål, d. v. s. Råggård och Hofors.

Skulle dessa kommuner ha haft samma skatteunderlag per invånare, hade Råggård visserligen ändå behövt uttaxera mer än 3 gånger så mycket per skattekrona som Hofors för kommunandelen. Om emellertid i stället pensionskostnaderna i de båda kommunerna hade varit lika stora per invånare och skatteunderlaget det faktiska, skulle Råggård ha behövt uttaxera mer än 13 gånger så mycket per skattekrona som Hofors för kommunandelen.

KAPITEL IV.

De sakkunnigas ståndpunkt och förslag.

1. Allmänna synpunkter på frågan om pensionskostnadernas fördelning mellan staten och kommunerna.

Folkpensioneringen betraktas numera allmänt som en samhällsuppgift av rent statlig karaktär. Bl. a. har denna uppfattning kommit till uttryck i socialvårdskommitténs betänkande om folkpensioneringen, i det av första särskilda utskottet vid 1946 års riksdag avgivna utlåtandet i folkpensionsfrågan samt i en del av de vid 1946 års riksdag väckta motionerna angående kommunbidragen till folkpensionskostnaderna. Vid sådant förhållande borde det principiellt riktigaste vara, att staten ensam omhänderhade denna uppgift och likaledes ensam finge bestrida de härför uppkommande kostnaderna. Emellertid kan folkpensioneringsfrågan knappast lösas utan kommunernas medverkan. Den behovsprövning, som skall föregå beviljandet av tilläggs- och änkepensioner ävensom bostadstillägg, där sådana kunna utgå, torde icke lämpligen kunna läggas på någon statlig myndighet. Härutinnan ha de kommunala organen med sin lokalkännedom ett avgjort företräde. Medverkan från kommunernas sida torde därför ej kunna undvaras. Enligt den ordning, som hittills gällt och i vilken någon ändring icke ifrågasatts vid den nya folkpensionslagens tillkomst, äga också kommunerna ett avsevärt inflytande i fråga om vilka som skola erhålla folkpensioner liksom också på storleken av vissa pensionsförmåner.

Det förhållandet att staten ålägger kommunerna att medverka vid fullgörandet av en i och för sig statlig uppgift behöver icke med nödvändighet föranleda, att kommunerna även skola deltaga i kostnaderna för uppgiften. Avgörande härvidlag bör vara i vilken mån kommunerna kunna påverka *kostnaderna*. Är det fråga om ett verksamhetsområde, där kommunernas rätt till prövning är av mer formell natur eller där såväl behovet av åtgärder som kostnaderna härför kunna mätas med hänsyn till klart framträdande, objektivt bestämbara faktorer, föreligger det icke någon principiell anledning att lägga några kostnader på kommunerna. Är å andra sidan uppgiften sådan att det helt eller i mycket hög grad beror på kommunernas ställningstagande, huruvida en åtgärd skall komma till stånd liksom på vil-

ket sätt och till vilken kostnad åtgärden skall verkställas, bör så stor del av kostnaden läggas på kommunerna, att de föranledas att iakttaga nödig sparsamhet vid uppgiftens handhavande. I annat fall bleve det nödvändigt att igångsätta en mer eller mindre omfattande statlig kontrollapparat, som dels bleve kostnadskrävande och dels måste innebära ett mer eller mindre långtgående inskränkande av den kommunala självbestämmanderätten.

Enligt de sakkunnigas mening kan folkpensioneringen icke utan vidare hänföras till någon av de båda nämnda kategorierna, i varje fall icke i sin helhet. Anledningen härtill är bl. a., att villkoren icke äro ensartade för de olika slagen av pensionsförmåner. Man synes i detta avseende kunna uppdelade förmånerna i flera grupper, beträffande vilka skälen att över huvud taget låta kommunerna delta i kostnaderna äro av olika styrka.

Allmän ålderspension utgår enligt den nya folkpensionslagen med ett bestämt belopp till envar som fyllt 67 år. Beträffande denna förmån ha kommunerna sålunda intet som helst inflytande. Med de ovan angivna förutsättningarna saknas då också anledning att kräva bidrag från kommunerna till kostnaderna för de allmänna ålderspensionerna.

Grundpension utgår enligt den nya folkpensionslagen likaledes med ett fast belopp. Berättigad till sådan förmån är envar som lider av i lagen närmare angiven höggradig nedsättning av arbetsförmågan, under förutsättning att nedsättningen av arbetsförmågan är varaktig eller kan antagas bli bestående under avsevärd tid. Ett bedömande av arbetsförmågans nedsättning liksom av nedsättningens varaktighet kan icke ske enbart på grundval av objektivt bestämbara faktorer. Även andra än medicinska indikationer skola här tagas i betraktande. På grund härav kunna kommunerna icke sägas vara utan inflytande på beslut om grundpension. Emellertid måste beslut om sådana pensioner givetvis huvudsakligen grunda sig på läkarutlåtanden. Socialvårdskommittén har t. o. m. förutsatt, att invaliditetsprövningen skall verkställas centralt. I fråga om sjukbidrag stadgas också särskilt i den nya lagen, att pensionsstyrelsen skall bestämma den tidpunkt, intill vilken bidraget längst må utgå. Över huvud taget synas kommunernas möjligheter att påverka besluten om grundpensioner vara så begränsade, att sparsamhetsintresset icke kan motivera något bidrag från kommunernas sida till kostnaderna för dessa förmåner.

Beträffande *blindtillägg* synas ungefär samma synpunkter böra anläggas som i fråga om grundpensionerna.

Då det är fråga om *tilläggspension* och *änkepension*, ha kommunerna framför allt att taga ställning till frågan om den årsinkomst, som skall läggas till grund för pensionens beräkning. Vad angår tilläggspension till den som ansökt om invalidpension eller sjukbidrag skall ställning visserligen tagas även till graden och varaktigheten av nedsättning i arbetsförmågan, men denna prövning är, som anförts i samband med behandlingen av grundpensionerna, för kommunernas del närmast av formell natur och behöver

här icke ytterligare beröras. I avseende å årsinkomstens prövning torde kommunerna ha betydligt större möjligheter att variera sitt ställningstagande än i fråga om de förut berörda pensionsvillkoren. Det ligger i sakens natur, att ett subjektivt bedömande här ofta kan förekomma. Visserligen innehåller lagen föreskrifter om hur inkomsten skall beräknas varjämte regler om uppskattningen av naturaförmåner fastställas av Konungen, men dessa föreskrifter kunna själfvallet endast vara allmänt vägledande. Bl. a. talas om den inkomst som någon skäligen kan antagas komma att under den närmaste tiden åtnjuta. Det är givet, att *antagandena* i det enskilda fallet kunna växla ganska starkt, bl. a. beroende på om vederbörande kommun har en restriktiv eller mera generös inställning till de pensionsökande. Å andra sidan kan givetvis invändas, att den kontroll, som pensionsstyrelsen utövar bl. a. genom sina ombud i pensionsnämnderna, torde vara ägnad att åstadkomma en någorlunda likformig tillämpning av de berörda föreskrifterna.

Bostadstillägg utgår endast i bostadskostnadsgrupperna II—V, och dess storlek växlar med bostadskostnadsgruppen. Tilläggets uppgift är att täcka den merkostnad för bostad och bränsle, som enligt undersökning av bl. a. socialvårdskommittén föreligger i de högre grupperna. I den mån tilläggen motsvaras av faktiskt förefintliga olikheter i kostnaderna för likvärdiga bostäder, innebära tilläggen icke någon särskild förmån för pensionärer i de högre grupperna. Till sådan del skilja sig icke bostadstilläggen från de pensionsförmåner, som vederbörande pensionsberättigade i övrigt åtnjuta. Ur dessa synpunkter låge det nära till hands att t. ex. låta staten ensam gälda den del av bostadstilläggen för åldringar, som motsvarade en i alla kommuner likvärdig förmån. Så länge emellertid villkoren för beviljande av bostadstillägg äro sådana att en inkomstprövning skall ske även för dem som åtnjuta ålderspension, kan en dylik ståndpunkt icke principiellt motiveras.

Det förda resonemanget har, såsom betonats, avseende å likvärdiga förmåner. Emellertid äro, enligt vad socialvårdskommittén uttalat, bostadstilläggen så tilltagna, att de skola täcka kostnaderna för bostäder av högre standard än den som legat till grund för beräkningen av pensionsförmåner i den lägsta bostadskostnadsgruppen. Till en del utgöra sålunda bostadstilläggen en särskild, lokal förmån för pensionstagarna i de högre grupperna. Denna del motsvaras i och för sig icke av något statens intresse. Detta kan nämligen icke sträcka sig längre än att de pensionsberättigade erhålla lika stora förmåner, oavsett var i landet de äro bosatta. Någon anledning att lägga kostnaderna för en dylik lokal förmån på staten synes icke föreligga.

Vad slutligen angår de *särskilda bostadstilläggen* ha kommunerna ensamma att besluta om de grunder efter vilka dessa skola utgå. De särskilda

tilläggen äro i sin helhet lokala förmåner, och kostnaderna härför böra helt vila på kommunerna.

De här framlagda synpunkterna ha för de sakkunnigas del lett till det resultatet att staten ensam bör gälda kostnaderna för allmänna ålderspensioner, grundpensioner och blindtillägg samt kommunerna ensamma kostnaderna för särskilda bostadstillägg och för viss del av de ordinarie bostadstilläggen. Beträffande kostnaderna för änkepensioner, tilläggspensioner och den del av bostadstilläggen, som motsvarar i alla kommuner likvärdiga förmåner, ha de sakkunniga funnit övertygande skäl tala för att låta kommunerna bära viss andel. De sakkunniga ha därvid liksom socialvårdskommittén ansett kommunbidragens uppgift vara att åstadkomma en sorgfällig prövning av pensionsansökningarna. Däremot har det förhållandet att de ökade folkpensionerna kunna innebära en besparing av kommunernas fattigvårdskostnader icke ansetts böra påverka ställningstagandet i denna fråga. Detta följer direkt av de sakkunnigas ovan gjorda principuttalanden.

De sakkunniga ha med sina utgångspunkter alltså kommit till samma slutresultat i förevarande avseende som socialvårdskommittén och departementschefen i prop. 220/1946. De ha följaktligen icke velat förorda ett avskaffande av kommunbidragen på sätt yrkats i motion II: 486 vid 1946 års riksdag.

2. Den lokala förmånen i bostadstilläggen.

Enligt den ståndpunkt, som de sakkunniga ovan intagit, skola kommunerna ensamma svara för kostnader, vilka representera lokala förmåner, d. v. s. dels de särskilda bostadstilläggen och dels den del av de ordinarie bostadstilläggen, som har sin grund i att bostäderna äro av bättre standard i de högre ortsgrupperna än i de lägre. Socialvårdskommittén har framhållit, att en sådan överstandard vore för handen, men har icke funnit anledning att närmare precisera, hur stor del av bostadstillägget som enligt kommitténs mening svarade däremot. De sakkunniga ha för sin del, med hänsyn till föreliggande utrednings brådskande natur, icke haft möjligheter att statistiskt söka ledning för ett bedömande av denna fråga utan få nöja sig med att genom allmänna resonemang söka nå ett godtagbart resultat.

Det framgår av socialvårdskommitténs utredningar, att en viss olikhet i bostadskostnaderna föreligger mellan de olika bostadskostnadsgrupperna även oavsett standardskillnaderna. I den mån bostadstilläggen sålunda ha samma realvärde på olika orter, framstår det såsom rättvist, att kommuner i bostadskostnadsgrupperna II—V endast bidra till dessa med så stor del som motiveras av sparsamhetsintressets vidmakthållande. Enligt det av socialvårdskommittén framlagda alternativet III skulle kommunerna bidra med 20 % till de övriga pensionsförmåner, beträffande vilka de skulle ha faktisk prövningsrätt. Man bör då äga rätt att göra det antagandet att de av kom-

mittén föreslagna kommunbidragen till bostadstilläggen skola anses bestå av dels en del, motsvarande 20 procent av kostnaden för den likvärdiga förmånen, dels en del motsvarande hela kostnaden för den lokala förmånen.

Med dessa utgångspunkter kan man för var och en av de fyra högre bostadskostnadsgrupperna räkna ut hur stor den lokala förmånen är. För grupp II har kommittén exempelvis föreslagit ett kommunbidrag för bostadstilläggen å 30 procent. Betecknar man bostadstillägget med a och den lokala förmånen med x , får man följande samband.

$$x + 0.2(a - x) = 0.3 \cdot a.$$

Ur denna ekvation erhåller man $x = \frac{a}{8}$ d. v. s. den lokala förmånen (ortsandelen) motsvarar $\frac{1}{8}$ av bostadstillägget i bostadskostnadsgrupp II. På samma sätt kan man komma fram till storleken av ortsandelen för övriga grupper. Denna blir för grupp III $\frac{2}{8}$, för grupp IV $\frac{3}{8}$ och för grupp V $\frac{4}{8}$ av bostadstillägget.

Tillämpar man det här anförda på exempelvis bostadstillägget för gift person i grupp II, vilket maximalt utgör 100 kronor och för vilket kommunbidrag enligt socialvårdskommitténs förslag skulle utgöra 30 % eller 30 kronor, kommer man till att detta bidrag består av dels en lokal del, motsvarande $\frac{1}{8}$ av 100 kronor eller kr. 12.50, och dels en övrig del, motsvarande 20 % av resterande 87.50 eller kr. 17.50.

De sakkunniga ha funnit de genom ovanstående beräkningar framkomna resultaten böra godtagas såsom en norm för beräkningen av den mot den lokala förmånen i bostadstilläggen svarande kostnadsandelen. Vad angår kommunbidragen till bostadstilläggen förordade de sakkunniga därför, *dels* att viss andel av bostadstilläggen, utgörande i bostadskostnadsgrupperna II—V resp. $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$ och $\frac{1}{2}$, anses motsvara lokala förmåner, för vilka kommunerna helt skola gälda kostnaderna, *dels* att kommunbidragen för den återstående delen av bostadstilläggen beräknas på samma sätt som i det följande föreslås för tilläggs- och änkepensioner.

3. Riktlinjer för kommunbidragens utformning i vad gäller tilläggs- och änkepensioner samt viss del av bostadstilläggen.

De sakkunniga ha ovan i kap. III visat, att det gällande kommunbidragssystemet leder till ytterst ojämna belastningar av kommunerna och att främst kommuner med lågt skatteunderlag bli hårt tyngda. Detta förhållande måste te sig otillfredsställande, då det icke kan finnas någon anledning till att invånarna i de på skatteunderlag fattiga kommunerna skola belastas särskilt hårt för en uppgift av rent statlig karaktär. Förhållandet är desto mera anmärkningsvärt som ortsavdragen vid den kommunala beskattningen uppenbart äro för låga.

De av socialvårdskommittén för alternativet III föreslagna bestämmelserna för kommunbidragens beräkning överensstämmer i princip med de nu gällande. Hänsyn tages icke heller enligt nämnda förslag till kommunernas varierande ekonomiska bärkraft. Kommuner i högre bostadskostnadsgrupp än I skola visserligen betala särskilda, med bostadskostnadsgruppen stigande andelar i de inom dessa grupper utgående bostadstilläggen. Men dessa högre andelar äro som förut framhållits motiverade av att förmånen är större i de högre grupperna. Då dessutom skatteunderlaget per invånare i kommuner inom en och samma bostadskostnadsgrupp icke på långt när är av samma storleksordning, kan i varje fall icke någon utjämning komma till stånd mellan kommuner inom samma ortsgrupp. Ställer man för varje bostadskostnadsgrupp det högsta skatteunderlaget per invånare enligt 1944 års taxeringar i relation till det lägsta, finner man, att det högsta skatteunderlaget är i grupp I 13, i grupp II 9, i grupp III 4 och i grupp IV 2 gånger så stort som det lägsta, allt i avrundade tal. Man kan redan på grundval av det sagda göra gällande, att ifrågavarande förslag skulle leda till betydande ojämnheter inom landets kommuner i avseende å utdebiteringen för folkpensionerna. De sakkunniga skola längre fram siffermässigt belysa dessa ojämnheter i samband med redogörelsen för verkningarna av de sakkunnigas förslag.

De sakkunniga ha tidigare uttalat, att de ansåge det principiellt riktigaste vara, att staten gäldade alla kostnader för folkpensionerna, i den mån invånarna i landets olika kommuner härigenom bereddes likvärdiga förmåner, men att en sådan ordning icke syntes praktiskt genomförbar. För åstadkommande av en effektiv prövning av pensionsansökningarna vore det nödvändigt att viss del av dylika kostnader lades på kommunerna i de fall kommunerna kunde utöva inflytande på kostnaderna. Detta vore enligt de sakkunnigas mening det enda bärande motivet för att över huvud taget lägga någon del av kostnaderna på kommunerna.

De sakkunniga ha även uttalat, att kommunerna borde bidra med vissa andelar i kostnaderna för tilläggspensioner och änkepensioner samt för bostadstillägg, i den mån dessa motsvarade en i alla kommuner likvärdig förmån. De delar av bostadstilläggen, som representerade lokala förmåner, samt de särskilda bostadstilläggen borde kommunerna däremot ensamma gälda. De resonemang, som föras i fortsättningen, avse endast de förstnämnda, icke lokala förmånerna.

De angivna principiella utgångspunkterna leda till att kommunandelarna i kostnaderna böra göras så stora, att kommunerna därav föranledas att iakttaga nödig omsorg vid fattande av sina beslut, men de motivera icke större andelar än att även kommuner med mindre god ekonomi mäktat bära desamma utan oskäligen uppförringar. Kommunerna böra icke belastas med kostnader i högre grad än som är nödvändigt för sparsamhetsintressets vidmakthållande.

Vid bestämmandet av hur stor del som skall läggas på kommunerna torde man tidigare ha ansett, att sparsamhetsintresset befrämjades i samma grad i alla kommuner, om dessa finge bära en procentuellt sett lika stor andel i kostnaderna. Så kan emellertid icke vara fallet. Incitamentet till sparsamhet måste vara mycket litet för en kommun, vars medlemmar endast i obetydlig grad få kännning av en beslutad utgift, och å andra sidan mycket stort för en kommun, där invånarna få påtaga sig en avsevärd skattebörda, även om den genom den senare kommunens beslut uppkomna utgiften icke är större per invånare räknat än i den förra kommunen. Enligt de sakkunnigas mening bör man främst bedöma den föreliggande frågan med hänsyn till det skattetryck som lägges på kommunmedlemmarna. Eftersom det är fråga om en statlig uppgift, böra kostnaderna härför drabba alla skattskyldiga ungefär lika hårt, oavsett var de äro bosatta. Ett sådant mål kan man uppenbarligen icke nå med fasta, för alla kommuner inom en viss ortsgrupp procentuellt lika stora kommunbidrag. Man är tvungen att företaga en *gradering av kommunbidragen*. Syftet med en sådan gradering bör vara att få kommunandelar, som vid en likformig behandling av pensionsärendena bli per skattekrona räknat i möjligaste mån lika stora i alla kommuner. Man har då att inrikta sig på de båda faktorer, som i detta avseende äro av betydelse, nämligen å ena sidan behovet av pensioner och å andra sidan skatteunderlaget i kommunerna.

Givetvis vore det icke lämpligt att bestämma kommunandelen så, att alla kommuner finge exakt lika stor kostnad per skattekrona. Andelen skulle då förfela sitt syfte att åstadkomma en effektiv prövning av pensionsansökningarna. Därmed skulle man också rycka undan grunden för att över huvud taget viss kostnad lägges på kommunerna. Denna är ju, i varje fall enligt de sakkunnigas ståndpunkt, att man icke objektivt kan bestämma, i vilka fall och med vilka belopp de ifrågavarande pensionsförmånerna skola utgå.

Inom en del kommunala verksamhetsområden kan det vara möjligt att objektivt fastställa vissa faktorer, som påverka kostnaderna, även om man icke kan objektivt bestämma totalkostnaderna. Så är exempelvis fallet i fråga om sådana utgifter för folkskoleväsendet vilka i väsentlig grad *växla* med antalet skolpliktiga barn. Har man att göra med en sådan verksamhet, kan man givetvis på något sätt taga hänsyn till de objektivt bestämbara faktorer, som påverka kostnaderna, då man skall bestämma den på kommunen belöpande andelen. Enligt vad de sakkunniga kunnat finna, föreligger icke någon sådan möjlighet i fråga om här avsedda pensionsförmåner. Man synes därför vara nödsakad att vid graderingen av kommunbidragen helt bortse från att behovet av folkpensioner är per invånare räknat av varierande storlek i skilda kommuner.

Den andra faktor, som i en kommun är av betydelse för skattetrycket till följd av folkpensioneringen, är skatteunderlaget. Såsom förut framhållits

äro ojämnheterna större därutinnan än i fråga om pensionskostnaderna, om man i båda fallen räknar per invånare. Kommunernas skatteunderlag kunna alltid objektivt fastställas, och en gradering av kommunbidragen efter skatteunderlaget är därför alltid möjlig. Denna bör enligt de sakkunnigas mening gå ut på att skapa likställighet mellan kommunerna i avseende å skatteunderlagets verkningar. Genom att ge kommunbidragen en sådan utformning att lika stora pensionskostnader per invånare förorsaka samma skattetryck i alla kommuner, oavsett skatteunderlagets storlek, kan man nå en sådan likställighet.

Fördelarna hos ett kommunbidragssystem som det här skisserade i jämförelse med vad nu gäller kunna sammanfattas i följande punkter.

1. Systemet är tillfredsställande ur *rättvisesynpunkt*. Kommunerna beredas därigenom mera likartade förutsättningar att fullfölja den uppgift, som staten funnit lämpligt att ålägga dem. En fattig kommun kan sålunda bereda sina medlemmar samma pensionsförmåner som andra kommuner utan att kostnaderna för dessa förmåner drabba de skattskyldiga i den fattiga kommunen hårdare än fallet är i mer välställda kommuner.

2. Ur *effektivitetssynpunkt* innebär systemet betydande fördelar. Kommuner med svagt skatteunderlag få möjlighet att omhändertaga sina pensionsbehövande på ett tillfredsställande sätt och utan att belastas över hövan.

3. Systemet har den verkan att kommuner med gott skatteunderlag i samma grad föranledas att iakttaga *sparsamhet* vid behandling av pensionsärenden som kommuner med svagt skatteunderlag, eftersom en lika stor *utgiftsökning* per invånare medför samma *uttaxeringsökning* per skattekrone i alla kommuner.

4. Systemet har en *skatteutjämning* verkan. Statistiska undersökningar ha nämligen visat, att kommuner, som ha lågt skatteunderlag och som sålunda skulle draga den största nyttan av en gradering, i allmänhet äro de hårdast skattetyngda.

Betraktar man det nuvarande systemet mot bakgrunden av det ovan anförda, framträda detta systems brister i skarp belysning. Det är icke rättvist, eftersom de på kommunerna belöpande kostnaderna bli per skattekrone räknat mångdubbelt större i den ena än i den andra kommunen. För kommuner, som ha ett lågt skatteunderlag och följaktligen få en hög kostnad per skattekrone, blir bidraget så kännbart att dessa kommuner, som i allmänhet även i övrigt äro hårt skattetyngda, kunna avhållas från att tillgodose pensionsbehovet i den utsträckning som vore önskvärt. Det nuvarande systemet är endast ägnat att främja sparsamhetsintresset hos kommuner, som ha ett lågt skatteunderlag och som därför under alla förhållanden äro tvingade att iakttaga stor försiktighet i sin hushållning. Systemet ökar ojämnheterna i kommunernas allmänna skattebelastning, eftersom de

största andelarna per skattekrona läggas på de redan i övrigt hårdast skatte-tyngda kommunerna.

Det har i den allmänna diskussionen om kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna stundom gjorts gällande att utdebiteringen av allmän kommunalskatt i en kommun vore en lämplig mätare av en kommuns behov av speciella statsbidrag. Ju högre denna utdebitering vore, desto större vore behovet av statsbidrag. Om detta resonemang tillämpades å kommunbidragen till folkpensionskostnaderna, skulle det innebära, att ju högre utdebiteringen av allmän kommunalskatt vore, desto lägre borde kommunbidraget vara. En kommuns ekonomiska bärkraft skulle sålunda stå i ett omvänt förhållande till utdebiteringens storlek.

Det är otvivelaktigt så, att utdebiteringen i en kommun ibland kan ge en riktig bild av förhållandena därstädes. Särskilt gäller detta, om man håller sig till de kommuner, som ha de högsta utdebiteringarna. Att dessa ha en ringa ekonomisk bärkraft och följaktligen endast böra avkrävas obetydliga kommunbidrag, torde i regel vara riktigt. Men detta sammanhänger med att de genomgående ha ett lågt skatteunderlag. Utdebiteringen som sådan är i allmänhet icke någon tillfredsställande mätare av bärkraften. Man kan nämligen icke bedöma utdebiteringen utan att taga hänsyn till den valuta, som kommunmedlemmarna kunna sägas få för sina skatter. Om sålunda av två kommuner, vilka båda ha exempelvis 10 kronors utdebitering, den ena har ett skatteunderlag motsvarande 2 och den andra ett underlag motsvarande 20 skattekrönor per invånare, måste utdebiteringen i den förra kommunen betraktas som mycket mera tyngande än i den senare. Medlemmarna i den senare kommunen, vilken uttaxerar 200 kronor per invånare, böra få en betydligt större valuta av kommunens verksamhet än medlemmarna i den förra kommunen, som endast uttaxerar 20 kronor per invånare.

Även bortsett härifrån är det olämpligt att bestämma en kommuns andel i en viss uppgift med hänsyn till dess utgifter för ändamål, som äro den ifrågavarande uppgiften helt ovidkommande. Detta innebär ett anläggande av synpunkter, som närmast höra hemma i diskussionen om den allmänna skatteutjämningen.

4. Det faktiska skatteunderlaget såsom jämförelsefaktor.

Om man såsom ovan föreslagits skall gradera kommunbidragen med hänsyn till kommunernas ekonomiska bärkraft och såsom ett mått för bärkraften tager skatteunderlaget, uppkommer frågan, huruvida detta underlag, sådant det tager sig uttryck i de faktiska taxeringarna, ger en riktig bild av läget i alla kommuner. Följande omständigheter synas härvid böra beaktas.

a) Vissa kommuner åtnjuta vid sidan av den allmänna repartitionsskatten

privatekonomiska eller andra inkomster, som göra att deras bärkraft är större än skatteunderlaget ger vid handen. En gradering enbart i förhållande till skatteunderlaget kommer sålunda att gynna dessa kommuner.

b) På grund av penningvärdets variationer har ett visst skatteunderlag ett mindre realvärde i en dyrare än i en billigare kommun. Beaktas icke detta, kommer den förra kommunen att missgynnas i förhållande till den senare.

c) Om taxeringarna i de olika kommunerna icke ske efter likformiga grunder, blir skatteunderlaget icke ett rättvisande uttryck för kommunernas bärkraft.

Erfarenheten har visat, att kommuner med betydande inkomster av privatekonomisk natur (t. ex. av affärsdrivande verk eller av exploaterad tomtmark) i allmänhet ha ett gott skatteunderlag, medan de å andra sidan mestadels tillhöra högre dyrortsgrupper. Om man vid graderingen endast går på det faktiska skatteunderlaget, komma sålunda de omständigheter, som framhållits under a), att i regel verka i motsatt riktning mot de under b) framhållna.

Vad taxeringarna beträffar kunde tidigare råda anmärkningsvärda ojämnheter. Numera har dock en avsevärd förbättring inträtt härutinnan. Orsakerna härtill äro tvenne. Dels har genom den alltmer fortskridande övergången å landsbygden från natura- till penninghushållning den största svårigheten därstädes avsevärt minskats, nämligen uppskattningen av naturaförmånerna, dels har genom den utvidgade taxeringsorganisationen erhållits större möjligheter till kontroll och till åstadkommande av likformighet i taxeringen.

Man torde med hänsyn härtill kunna göra gällande, att det faktiska skatteunderlaget per invånare är en i stort sett riktig jämförelsefaktor och i varje fall utgör den bästa måttstock för kommunernas bärkraft, som för närvarande står att erhålla. De sakkunniga ha också vid konstruerandet av sitt förslag utgått från att skatteunderlaget per invånare har samma värde i alla kommuner.

5. De sakkunnigas förslag till gradering av kommunbidragen efter skatteunderlaget.

Såsom de sakkunniga ovan uttalat, böra kommunernas bidrag till kostnaderna för tilläggs- och änkepensioner samt de delar av bostadstilläggen, som icke utgöra lokala förmåner, graderas med hänsyn till kommunernas skatteunderlag per invånare. Den frågan uppkommer då, hur detta tekniskt bör genomföras.

Vid utformningen av ett kommunbidragssystem, varigenom utdebiteringen per skattekrona i en kommun för vissa folkpensionskostnader göres oberoende av kommunens skatteunderlag, kan man lämpligen utgå från för-

hållandena i en s. k. *normalkommun*, d. v. s. en sådan som har det skatteunderlag per invånare, vilket kan betecknas såsom normalt. För denna kommun fastställer man den procentsats för kommunbidraget, vilken kan anses erforderlig för att prövningen av pensionsansökningarna skall ske med tillräckligt beaktande av sparsamhetens krav (*normalbidragsprocent*). För en kommun med dubbelt så högt skatteunderlag som normalkommunen får man då bestämma bidragsprocenten till dubbla normalbidragsprocenten och för en kommun med endast hälften så gott skatteunderlag som normalkommunen till halva normalbidragsprocenten.

Bidragsprocenten för en viss kommun skall m. a. o. vara direkt proportionell mot kommunens skatteunderlag per invånare och kan framräknas enligt följande enkla formel,

$$p_1 = \frac{s_1}{s} \cdot p,$$

där p och s beteckna bidragsprocenten resp. skatteunderlaget per invånare för normalkommunen samt p_1 och s_1 bidragsprocenten resp. skatteunderlaget per invånare för den kommun, vars bidrag skall bestämmas.

Att denna formel leder till en utdebitering per skattekrona för ifrågavarande pensionsförmåner, vilken är oberoende av kommunens skatteunderlag, framgår av följande, där de kostnader, till vilka kommunen skall bidra, betecknas med k , antalet invånare i kommunen med i och utdebiteringen per skattekrona med d .

Kommunens bidrag uppgår sammanlagt till $\frac{p_1 \cdot k}{100} = \frac{s_1 \cdot p \cdot k}{s \cdot 100}$. Kommunens totala skatteunderlag är $i \cdot s_1$. Om man sätter kommunbidraget i relation till skatteunderlaget, får man utdebiteringen per skattekrona för ifrågavarande kostnader, alltså:

$$d = \frac{s_1 \cdot p \cdot k}{s \cdot 100 \cdot i \cdot s_1}.$$

Här kan man förkorta med s_1 , varefter formeln icke längre innehåller någon faktor för kommunens skatteunderlag.

Ur denna formel för utdebiteringen kan man även draga en annan slutsats. Det har ovan sagts, att man vid beräkningarna utgår från bidragsprocenten i normalkommunen. Detta innebär, att man måste fastställa talen för p och s , som sålunda bli fasta. Utdebiteringen per skattekrona blir då direkt proportionell mot $\frac{k}{i}$, d. v. s. mot kostnaderna per invånare i kommunen. Äro t. ex. dessa kostnader dubbelt så höga i en kommun som i en annan, blir också utdebiteringen per skattekrona dubbelt så hög i den förra som i den senare kommunen.

Av formeln $p_1 = \frac{s_1}{s} \cdot p$ framgår, att bidragsprocenten blir 100, då $s_1 = \frac{100 \cdot s}{p}$. Eftersom man givetvis icke bör uttaga bidrag från en kommun med högre belopp än hela kostnaden för ifrågavarande förmåner, måste tydligen till de bestämmelser, vari bidragsprocentformeln uttryckes, knytas en spärregel av den innebörd att bidragsprocenten ej må överstiga 100. En sådan spärregel har till följd, att kommuner, som eventuellt ha mer än $\frac{100 \cdot s}{p}$ skattekrönor per invånare, komma att ställas utanför graderingen. Huruvida spärren skall få annat än teoretiskt intresse, beror uppenbarligen på vilka värden man sätter för s och p .

Då man går att bestämma normalbidragsprocenten (p) och normalskatteunderlaget (s), har man att beakta, vilken verkan detta bestämmande får på kommunbidragets storlek. Formeln $p_1 = \frac{s_1 \cdot p}{s}$ visar till en början, att ju högre värdet på p resp. ju lägre värdet på s sättes, desto större blir kommunbidraget, och omvänt. Men det framgår också, att det avgörande för kommunbidragets allmänna nivå är relationen mellan p och s . Vid en given sådan relation spelar det icke någon roll, vilka talen för p och s äro.

Kommunalskatteberedningen föreslog på sin tid ett normalskatteunderlag av 10 skattekrönor per invånare. Detta tal motsvarade det ungefärliga genomsnittstalet för hela riket för taxeringsåret 1940, vilket beredningen byggde sina undersökningar på. Sedan dess ha kommunernas skatteunderlag genomgående stigit, så att genomsnittstalet för riket enligt 1944 års taxeringar var ungefär 15 skattekrönor per invånare. Det kan därför sättas ifråga, huruvida icke normalskatteunderlaget borde sättas högre än till 10, exempelvis till 15 skattekrönor per invånare. Emellertid har 1946 års riksdag, då den tagit ställning till en gradering av statsbidragen till skolmåltider, stannat för talet 10. Riksdagen torde därvid ha tagit hänsyn till följande synpunkter, som befolkningsutredningen anført i sitt betänkande rörande skolmåltiderna.

Ett sådant tal gjorde bidragsberäkningarna ytterst enkla, vilket särskilt ur kommunernas synpunkt syntes vara synnerligen värdefullt. Vidare åstadkomme ett för flera år fastställt tal i jämförelse med ett årsmedeltal en ökning av statsbidragen till kommunerna, då en allmän sänkning av skatteunderlaget uppkomme, och en minskning av statsbidragen, då skatteunderlaget mera allmänt steg. Det fasta normalskatteunderlaget verkade sålunda, sett från kommunernas sida, konjunkturutmätande. Att å andra sidan statens totala kostnader för skolbarnsbespisningen därvid komme att variera från år till år, funne utredningen icke utgöra något väsentligt hinder för den föreslagna metoden.

De sakkunniga, som ansluta sig till befolkningsutredningens uppfattning att man med hänsyn till de konjunkturutjämnande verkningarna bör ha ett för flera år fastställt tal för normalskatteunderlaget, ha för sin del funnit sig böra för de här ifrågavarande kommunbidragen föreslå ett normalskatteunderlag av 10 skattekronor per invånare, även om det i och för sig skulle vara bättre överensstämmande med själva begreppet normalskatteunderlag att anknyta till ett tal som närmare motsvarade nuvarande medeltal. Det förefaller lämpligt, att samma normalskatteunderlag bestämmes för alla fall, där en gradering av kommunernas kostnadsandelar efter skatteunderlaget förekommer. Skall ett högre tal för normalskatteunderlaget fastställas, bör detta därför ske i ett sammanhang för varje därav beroende bidragsform. Då riksdagen så sent som 1946 stannat vid talet 10, synes detta utgöra en anledning att icke nu upptaga denna fråga på nytt. Ett ytterligare, i och för sig tillräckligt skäl att icke frånga det ur praktisk synpunkt lämpliga talet 10 är att, såsom ovan framhållits, valet av normalskatteunderlag icke ensamt är av betydelse för kommunbidragets storlek utan att denna storlek helt och hållet beror på relationen mellan normalbidragsprocenten och normalskatteunderlaget.

Då det gällt att bestämma normalbidragsprocenten, ha de sakkunniga utgått från att kommunbidragens totalbelopp i stort sett borde hålla sig inom den av departementschefen i prop. 220/1946 föreslagna kostnadsramen. Det har då icke varit lämpligt att anknyta till den bidragsprocent, som departementschefen liksom socialvårdskommittén föreslog för tilläggs- och änkepensioner, d. v. s. 20. En normalbidragsprocent å 20 skulle innebära att bidraget för en kommun med t. ex. 15 skattekronor per invånare beräknades

efter $\frac{15 \cdot 20}{10} = 30 \%$. Eftersom medelskatteunderlaget i riket numera snarare torde över- än understiga 15 skattekronor per invånare, kan man — visserligen med en grov approximering — säga, att en normalbidragsprocent å 20 skulle innebära en ökning av de i prop. 220 beräknade kommunbidragen med minst 50 %, i vad bidragen avsåge tilläggs- och änkepensioner. En sådan ökning ha de sakkunniga icke funnit motiverad. De sakkunniga räkna med att kommunbidragen skola under de närmaste åren ungefärligen hålla sig inom den ifrågasatta kostnadsramen eller i varje fall icke mera nämnvärt öka, om normalbidragsprocenten fastställles till 15. De sakkunnigas förslag grundar sig därför å detta tal.

Insätter man de här föreslagna värdena i den tidigare angivna formeln, får man $p_1 = \frac{s_1 \cdot 15}{10} = 1.5 \times s_1$. Kommunbidragsprocenten erhålles sålunda helt enkelt genom att multiplicera antalet skattekronor per invånare i kommunen med 1.5.

Det kan även vara av intresse att se, vid vilket skattekrontal den förut omnämnda spärregeln skulle träda i tillämpning. För detta ändamål be-

höver man endast dela 100 med 1.5. Resultatet blir 66⅔%. Då antalet skatte-kronor per invånare i en kommun når upp till 66⅔%, får sålunda kommunen betala hela kostnaden för de ifrågavarande pensionsförmånerna, och någon ytterligare ökning av bidragen kommer då icke i fråga. Så högt skatteunderlag har emellertid ännu icke någon kommun i landet haft. Enligt 1944 års taxeringar var det högsta talet ungefär 44.

Resultatet av den föreslagna graderingen efter skatteunderlaget må belysas av följande exempel.

Kommunen A har 1 000 invånare och ett skatteunderlag å 5 000 skatte-kronor, d. v. s. 5 per invånare. Kommunen B har 15 000 invånare och 300 000 skatte-kronor, motsvarande 20 skatte-kronor per invånare. Utgifterna för de pensionsförmåner, beträffande vilka kommunbidragen skola graderas, uppgå i båda kommunerna till 16 kronor per invånare för ett år och utgöra alltså resp. 16 000 och 240 000 kronor. A skall enligt den föreslagna metoden erlægga kommunbidrag efter 7.5 % (1.5×5) och B efter 30 % (1.5×20). Kommunbidraget blir sålunda för A 7.5 % av 16 000 eller 1 200 kronor och för B 30 % av 240 000 eller 72 000 kronor. A:s kommunbidrag motsvarar $\frac{1\,200}{5\,000}$ eller 24 öre per skatte-krona och B:s kommunbidrag $\frac{72\,000}{300\,000}$ eller likaledes 24 öre per skatte-krona.

Hade de ifrågavarande pensionskostnaderna i de båda kommunerna varit exempelvis dubbelt så stora som här förutsatts, skulle utdebiteringen per skatte-krona i bägge kommunerna ha blivit 48 öre.

6. Bidragsskyldigheten i fråga om pensionsberättigad, som byter bosättningskommun.

Den gällande ordningen innebär i princip, att varje kommun skall bidra till pensionsförmån, som kommunens pensionsnämnd beviljat, så länge förmånen utgår, detta oavsett var den pensionsberättigade sedermera må bosätta sig. För närvarande är det därför ett relativt vanligt förhållande, att en kommun har att bidra till folkpensioner för personer som äro bosatta i andra kommuner, medan å andra sidan inom kommunen finnas pensionsberättigade, för vilka kommunen icke behöver lämna något bidrag.

Motivet bakom det berörda stadgandet torde otvivelaktigt vara, att man därigenom ansett sparsamhetsintresset bli på ett lämpligt sätt tillgodosett. Den kommun, som beviljade en folkpension, skulle veta med sig, att den — såvida pensionen ej sedermera bleve indragen — skulle få bidra till pensionen under pensionärens hela livstid. Något direkt uttalande av sådant innehåll återfinnes dock icke i förarbetena till de olika pensionsförfattningarna. Ålderdomsförsäkringskommittén uttalade i sitt år 1912 avgivna betänkande endast, att kommunerna enligt kommitténs förslag komme att

utöva ett betydelsefullt inflytande på bestämmandet av den del av pensionsbeloppen, som skulle bestridas av allmänna medel, samt att kommittén trodde sig ge en garanti för en omsorgsfull prövning av dessa ärenden genom att låta kommun, som beviljat pensionstillägg eller ökning därav, själv få vidkännas viss del av kostnaderna. Även i övriga betänkanden m. m. behandlas den föreliggande frågan endast i allmänna ordalag.

I fråga om pensionsförmån för person som efter avflyttning till ort inom högre ortsgrupp där erhåller höjd folkpension innebär den föreliggande ordningen, att det sammanlagda kommunbidraget blir mindre än om den pensionsberättigade hela tiden varit bosatt inom den högre ortsgruppen, såsom framgår av följande exempel.

En person har i kommunen A, som tillhör ortsgrupp 1, beviljats tilläggs-pension med 250 kronor och har, då han sedermera bosatt sig i kommunen B, som tillhör ortsgrupp 2, fått pensionen höjd till 350 kronor. Kommunbidraget blir för A $\frac{1}{8}$ av 250 kronor eller kr. 31:25 och för B $\frac{1}{5}$ av 100 kronor eller 20 kronor. Tillsammans uppgår sålunda bidraget till kr. 51:25. Hade vederbörande endast beviljats pension i kommunen B, skulle kommunbidraget i stället uppgått till $\frac{1}{5}$ av 350 eller 70 kronor.

Socialvårdskommittén föreslog att, där tilläggspension, änkepension eller bostadstillägg ökats, den kommun som beviljat ökningen skulle vidkännas »den ökning av på kommun belöpande andel av pensionskostnaderna, som föranledes av pensionens förändrade beräkning».

En sådan bestämmelse innebär bl. a., att kommunen B i nyssnämnda exempel skulle ha fått bidraga med skillnaden mellan å ena sidan fullt bidrag å 350 kronor, beräknat efter B:s förhållande, d. v. s. 70 kronor, och å andra sidan A:s bidrag, kr. 31:25. B:s bidrag hade sålunda kommit att uppgå till kr. 38:75 i stället för 20 kronor, och kommunbidraget för viss pension hade alltid blivit lika stort, oavsett om pensionen beviljats av en eller flera kommuner. Å andra sidan innebär en sådan bestämmelse, att en kommun i högre ortsgrupp, som beviljar ökning av en pension, kan få vidkännas bidrag å pension, som annan kommun beviljat. Kommunen B:s sist exemplifierade kommunbidrag får nämligen sägas bestå av *dels* bidrag å ökningen efter den för kommunen gällande kvotdelen, d. v. s. $\frac{1}{5}$ av 100 kronor eller 20 kronor, *dels* bidrag å den av A beviljade pensionen efter en kvotdel, som utgör skillnaden mellan $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{8}$, d. v. s. $\frac{3}{40}$ av 250 kronor eller kr. 18:75.

Den av socialvårdskommittén föreslagna här ifrågavarande bestämmelsen skulle även i annat avseende kunnat få mindre önskvärda konsekvenser, beroende på att kommunernas bidragsskyldighet gjorts olika för olika slag av pensionsförmåner. Förhållandet må belysas av följande exempel.

En ogift invalid åtnjuter i kommunen A, som tillhör bostadskostnadsgrupp I, grundpension samt därutöver tilläggspension å 800 kronor. Kommunen har att å tilläggspensionen bidraga med 20 % eller 160 kronor. Vid

uppnående av 67 års ålder avflyttar den pensionsberättigade till kommunen B, som tillhör grupp IV, och beviljas där bostadstillägg med 450 kronor jämte allmän ålderspension. Kommunbidraget kommer därefter att utgå endast för bostadstillägget och enligt kommitténs förslag utgöra 50 % av 450 eller 225 kronor. Den ökning av på kommunen belöpande andel, som föranledes av pensionens förändrade beräkning, utgör ($225 - 160 =$) 65 kronor, till vilket belopp B:s bidrag alltså skulle uppgå. Kommunen A får fortfarande betala 160 kronor i bidrag, ehuru den skulle ha blivit helt befriad från bidragsskyldighet för vederbörande pensionsberättigad, om han bott kvar i A, i vilket fall han endast erhållit allmän ålderspension.

I propositionen 220/1946 beaktades det här berörda förhållandet, och en omformulering företogs av stadgandet i fråga, innebärande att, där tilläggs-pension, änkepension eller bostadstillägg ökats, den kommun, som beslutat ökningen, skulle vidkännas »den härav föranledda ökningen av den på kommun belöpande andelen av kostnaderna för förmånen». Detta förslag innebar i jämförelse med socialvårdskommitténs förslag den ändringen, att varje pensionsförmån skulle vid bidragsberäkningen beaktas för sig. I det sistberörda exemplet skulle enligt detta förslag kommunen B fått betala hela det å bostadstillägget belöpande kommunbidraget, eftersom denna kommun ensam beviljat bostadstillägget. Däremot innebar förslaget icke någon ändring i den av socialvårdskommittén ifrågasatta ordningen att en kommun i högre bostadskostnadsgrupp skulle kunna få betala viss andel i bostadstillägg, som beslutats av annan kommun.

Vid minskning av tilläggs-pension, till vilken två eller flera kommuner lämna bidrag, skola enligt gällande ordning dessa kommuners andelar i återstående beloppet bestämmas efter förhållandet mellan deras förutvarande bidrag. Detta kan bl. a. leda till följande resultat.

En person har i kommunen A, tillhörande ortsgrupp 1, beviljats tilläggs-pension med 250 kronor och efter flyttning till kommunen B, tillhörande ortsgrupp 2, fått denna höjd till 350 kronor. Kommunbidraget utgör då för A kr. 31·25 och för B 20 kronor. Efter det han åter flyttat till kommunen A (eller avflyttat till annan kommun i ortsgrupp 1), blir pensionen automatiskt sänkt till 250 kronor. Kommunbidraget uppgår därefter till kr. 31·25, varav 19·05 på A och 12·20 på B. A får sålunda del av minskningen i kommunbidraget, trots att den av A beviljade pensionen icke nedgått.

Enligt socialvårdskommitténs förslag skulle i fall som här berörts minskningen i första hand tillgodokomma den kommun, som senast blivit skyldig bidraga till pensionskostnaderna. Samma förslag återfanns i propositionen 220/1946, dock att propositionen utgick från minskning i viss pensionsförmån, medan kommittén utgått från minskning av folkpensionen i dess helhet.

De sakkunniga ha till en början måst konstatera, att det av dem framlagda förslaget icke låter sig förena med den av socialvårdskommittén och

departementschefen ifrågasatta ordningen för kommunbidragets bestämmande vid ökning av pensionsförmån. Detta beror på att enligt förslaget varje kommuns bidrag skall graderas med hänsyn till skatteunderlaget. I så fall skulle nämligen, om t. ex. två kommuner (A och B) varit med om att bevilja pensionsförmån, bidraget för den sisttillkomna kommunen (B) bli beroende icke blott på kommunens eget skatteunderlag utan även på skatteunderlaget i den först beslutande kommunen (A). Vore skatteunderlaget högre i kommunen B än i kommunen A, bleve B:s bidrag ofta 100-procentigt, medan B:s bidrag lätt nedginge till 0, om förhållandet vore det motsatta. Följande exempel visa detta.

1) Kommunen A, som har ett skatteunderlag motsvarande 4 skattekronor per invånare, har beviljat en tilläggspension å 700 kronor. Denna höjes sedermera av kommunen B, som har 3·5 skattekronor per invånare till 800 kronor. A har att bidraga efter en procentsats av $4 \times 1\cdot5 = 6$ och B efter en procentsats av $3\cdot5 \times 1\cdot5 = 5\cdot25$. A:s bidrag utgör då 6 % av $700 = 42$ kronor. Om B ensam haft att betala kommunbidrag för hela pensionen, hade dess bidrag uppgått till $5\cdot25$ % av $800 = 42$ kronor. Skillnaden blir här 0, och kommunen B behöver sålunda icke lämna något bidrag till de 100 kronor, varmed kommunen höjt pensionen.

2) Kommunen A har beviljat ytterligare en tilläggspension å 700 kronor. Denna höjes till 800 kronor av kommunen C, som har 12 skattekronor per invånare. Om C ensam haft att betala kommunbidrag å hela pensionen, skulle dess bidrag ha beräknats efter en procentsats av $12 \times 1\cdot5 = 18$ och uppgått till 144 kronor. Skillnaden mellan detta kommunbidrag och det som A har att gälda utgör 102 kronor och är sålunda större än den del av tilläggspensionen som C beviljat.

Det kan givetvis icke komma i fråga att tillämpa en ordning, som leder till sådana resultat. Mot en dylik ordning talar även — bortsett från de tidigare berörda principiella synpunkterna — ett annat skäl. Det skulle för pensionsstyrelsen bli nödvändigt att göra beräkningarna om kommunbidragen individuellt i de fall mer än en kommun skulle bidraga till kostnaderna för en och samma pensionsberättigad. Det administrativa arbetet skulle därigenom bli onödigt tyngande.

De sakkunniga ha på grund av här anförda omständigheter kommit till det resultatet att — därest en uppdelning av kommunbidragen mellan olika kommuner skall ske — de nytillkommande kommunerna endast skola gälda de kommunbidrag, som belöpa på själva ökningen av vederbörande pensionsförmån. Emellertid bli resultaten i många fall otillfredsställande även med en sådan ordning, och detta oberoende av om bidragen graderas efter skatteunderlaget eller göras lika stora för alla kommuner inom samma bostadskostnadsgrupp. Det är enligt de sakkunnigas mening över huvud taget icke möjligt att utforma bestämmelserna för en sådan uppdelning så att icke resultaten därav i de enskilda fallen komma att avvika från den prin-

cip varpå uppdelningen grundar sig, även om bestämmelserna göras betydligt mer detaljerade och komplicerade än för närvarande är fallet. En analys av frågan torde visa detta.

Ändring i storleken av en pensionsförmån kan bero dels på att den pensionsberättigades inkomst ändras, dels på att vederbörande bosätter sig i en kommun, som tillhör annan bostadskostnadsgrupp än den tidigare bostättningskommunen. Om endast endera av dessa faktorer är för handen, uppkomma icke några komplikationer, vilket däremot är fallet, då båda faktorerna samverka. Särskilt gäller detta i fråga om minskning av pensionsförmån, till vilken två eller flera kommuner bidraga. Reglerna för kommunbidragets beräkning borde i sådana fall vara olika, då minskningen berodde på flyttning till lägre bostadskostnadsgrupp och då den berodde på höjd inkomst. I förra fallet borde den kommun, som senast blivit skyldig bidraga till kostnaden för pensionsförmånen i första hand få sitt bidrag minskat, i senare fallet borde minskningen fördelas proportionellt på de olika deltagande kommunerna. Att ha endast en av dessa metoder för kommunbidragets uppdelning ger därför ibland ett principiellt sett oriktigt resultat. Hur den senare metoden verkar, har belysts ovan (sid. 46) i fråga om gällande tilläggspensioner. Hur den förra regeln skulle verka må belysas av följande exempel, där de av socialvårdskommittén föreslagna kommunbidragsgrunderna tillämpas.

En ogift åldring har i kommunen A, som tillhör bostadskostnadsgrupp II, beviljats allmän ålderspension och bostadstillägg. Då inkomsten icke överstiger 400 kronor, fastställes bostadstillägget till 150 kronor. Kommunbidraget utgör 30 % härav eller 45 kronor. Efter att ha blivit mantalskriven i kommunen B, som tillhör grupp III, får den pensionsberättigade så småningom ett till 300 kronor höjt bostadstillägg. Kommunbidraget skall nu sammanlagt uppgå till 40 % av 300 eller 120 kronor, varför B:s andel blir 75 kronor. Efter något år blir vederbörandes inkomst föremål för ny prövning och uppskattas till 800 kronor. I anledning härav nedsättes bostadstillägget till 100 kronor, varå kommunbidrag utgår efter 40 % eller med 40 kronor, innebärande en minskning av det totala kommunbidraget å 80 kronor. B:s kommunbidrag skall i första hand minskas, och eftersom minskningen av kommunbidraget är större än den del som B haft att gälda, kommer A ensam att bli betalningsskyldig.

I fråga om kommunbidraget för det sista året enligt exemplet föreligga två anmärkningsvärda omständigheter:

1) Bostadstillägget bestämmes med hänsyn till att den pensionsberättigade bor i kommunen B. Hade han bott kvar i kommunen A, skulle något bostadstillägg ej ha utgått vid en inkomst å 800 kronor. Trots detta får kommunen A ensam betala kommunbidrag.

2) A, som ensam bidrager, får betala efter den för B gällande procentsatsen.

Det under 2) anmärkta förhållandet kan elimineras genom att man vid ökning av pension låter B-kommunen bidra endast i förhållande till ökningen, d. v. s. med 40 % av $150 = 60$ kronor. Då pensionen sedan minskas med mera än det belopp, som kommunen B beviljat, skall kommunen A givetvis fortfarande bidra efter 30 %, och dess bidrag det sista året blir då 30 i stället för 40 kronor. Kvar står emellertid det under 1) påtalade förhållandet.

De ovan berörda metoderna för kommunbidragets beräkning vid minskning av pensionsförmån, som två eller flera kommuner bidra till, kunna som nämnt endast ge riktiga resultat, om de tillämpas å renodlade fall. Att för de fall, då minskningen beror både på flyttning till lägre bostadskostnadsgrupp och på ökad inkomst, få en regel, som förenar de båda metoderna, är icke möjligt. Ville man därför tillämpa båda metoderna, finge man i det kombinerade fallet bestämma, vilken metod som vid beräkningarna skulle gå först. Man kan emellertid, utan att någon exemplifiering synes erforderlig, fastslå att resultaten av en dylik ordning i många fall skulle bli otillfredsställande, helst som konsekvensen därav måste bli, att man borde gå motsvarande väg i de fall en ökning av pensionsförmån hade tvåfaldig orsak.

Vid bedömandet av föreliggande fråga synes man även böra taga hänsyn till att pensionsberättigad, som inflyttar i kommun inom högre bostadskostnadsgrupp, kan uteslutas från det mot denna grupp svarande bostadstillägget tills han varit bosatt i kommunen 3 år. En ansökan om höjt bostadstillägg före 3-årsperiodens utgång kan då komma att bedömas efter helt ovidkommande omständigheter, som följande exempel (byggt på bestämmelserna i prop. 220/1946) torde visa.

En ogift invalid åtnjuter i kommunen A, som tillhör bostadskostnadsgrupp I, full invalidpension. Kommunbidraget härå utgör 160 kronor. Efter att ha blivit mantalsskriven i kommunen B, som tillhör grupp II, inger han ansökan om bostadstillägg. Vid prövningen av ansökan uppskattas sökandens inkomst till 1 600 kronor. Två möjligheter föreligga då:

1) Vederbörande anses i pensionshänseende tillhöra kommunen B först efter 3 år.

2) Kommunen B prövar skäligt att omedelbart förklara vederbörande berättigad till bostadstillägg.

Om man i fortsättningen räknar med oförändrad inkomst och bosättning, kommer enligt det första alternativet icke att utgå något bostadstillägg under de 3 första åren och tilläggs pension icke med mer än 200 kronor om året. Till följd härav blir A:s bidrag sänkt till 40 kronor per år. Fr. o. m. fjärde året höjes pensionen med 150 kronor, vilket motsvarar tilläggs pension å kr. 94·74 och bostadstillägg å kr. 55·26. B, som beviljat ökningen, får då gälda bidrag härtill med 20 % av tilläggs pensionen och 30 % av bostadstillägget eller med sammanlagt kr. 35·53. Enligt det senare

alternativet får vederbörande redan fr. o. m. första året tilläggspension å kr. 294·74, vilket innebär, att A:s bidrag endast nedgår till kr. 58·95 per år. Han får också bostadstillägg å kr. 55·26, för vilket belopp B får bidraga med kr. 16·58.

Räknar kommunen B med att den pensionsberättigade skall varaktigt bosätta sig i kommunen, ligger det i dess intresse att omedelbart förklara honom tillhöra kommunen. I så fall kommer kommunen att efter t. ex. 6 år ha fått bidraga till hans pension med $6 \times 16·58 = \text{kr. } 99·48$. Hade kommunen gått på det första alternativet, skulle kommunen visserligen endast ha behövt bidraga till 3 års pensionskostnader, men beloppet hade dock varit större eller $3 \times 35·53 = \text{kr. } 106·59$. I fortsättningen skulle kommunen vid tillämpning av det andra alternativet inbespara en utgift å $(35·53 - 16·58 =) 18·95$ per år. Med detta belopp hade i stället A:s kommunbidrag kommit att ökas. Storleken av kommunen A:s bidrag blir sålunda beroende på vilket beslut kommunen B fattar.

Uppdelningen av kommunbidraget för en pensionsförmån mellan flera kommuner kunde på ett riktigt sätt genomföras under den tid, då pensionsförmånerna voro av samma storlek i hela landet. Sedan dyrtidsgraderade pensioner införts och pensionerna dessutom uppdelats i olika slag av förmåner, för vilka skilda bidragsgrunder skola gälla, kan man däremot icke, såsom det ovan anförda torde visa, åstadkomma en ordning, som i alla avseenden är tillfredsställande. Den frågan uppkommer då, huruvida skälen för ett bibehållande av det rådande systemet dock äro så starka, att man har anledning att bortse från de med systemet följande nackdelarna. Svaret på denna fråga beror bl. a. på vad som eljest skall komma i stället för den hittillsvarande ordningen.

Skall kommunbidraget till kostnaden för viss pensionsberättigad alltid betalas av en enda kommun, kan i förekommande fall hela kostnaden läggas antingen på den kommun, som först beviljat vederbörande en pensionsförmån eller också på den kommun, där denne har sitt hemvist. Det senare synes utan tvekan vara att föredraga. På andra områden inom samhällsverksamheten, där kommunerna åsamkas kostnader, är detta, enligt vad de sakkunniga kunnat finna, en genomgående regel. Kommunerna få m. a. o., om man bortser från folkpensioneringen, alltid betala endast för dem som äro att anse som kommunmedlemmar.

De sakkunniga anse sig med stöd av vad här anförts kunna uttala, att starka såväl praktiska som principiella skäl tala för att kommunbidrag till kostnaderna för visst års folkpensioner gäldas av den kommun, där vederbörande pensionsberättigade under året haft sitt hemvist. Därvid utgå de sakkunniga från att, i enlighet med vad i övrigt gäller i fråga om folkpensioneringen, mantalsskrivningskommunen skall anses som bosättningskommun.

Några principiella invändningar synas de sakkunniga icke kunna riktas häremot. Sparsamhetsintresset torde icke bli sämre tillgodosett därför att en

kommun, som beviljat en pensionsförmån, befrias från betalningsskyldighet för den pensionsberättigade, om denne avflyttar från kommunen. Man får nämligen utgå från att en dylik kommun så gott som undantagslöst räknar med att den pensionssökande skall kvarstanna i kommunen. Dessutom står det alltid den kommun, dit vederbörande flyttar, fritt att pröva förutsättningarna för dennes rätt till pension. I detta avseende blir sparsamhetsintresset snarare bättre tillgodosett än nu är fallet. Den nya kommunen har för närvarande icke något som helst intresse att ingå på en prövning av det berättigade i en pension, ifall den icke behöver bidraga därtill, och den ursprungliga kommunen saknar oftast möjligheter att bedöma förhållandena i fråga om pensionär, som avflyttat till annan kommun. Om mantalsskrivningskommunen genomgående blir bidragsskyldig, komma möjligheterna att verkställa en förnyad prövning och intresset för en sådan att alltid finnas hos samma kommun.

Ur administrativ synpunkt torde en sådan ordning icke heller vara ägnad att inge några betänkligheter. Det merarbete, som kan uppkomma för kommunernas del genom att dessa företaga omprövningar, motsvaras f. ö. av en förbättrad kontroll. För pensionsstyrelsens del blir det nödvändigt att företaga en ombokföring för alla pensionsberättigade som byta mantalsskrivningsort. För närvarande föranleder flyttningen som sådan ombokföringar endast i de fall då pensionsberättigad flyttar mellan kommuner i olika ortsgrupper. Ett visst antal ombokföringar måste sålunda tillkomma. Å andra sidan minskas arbetet därigenom att en uppdelning av kommunbidraget icke behöver ske. Det är att märka att sådan uppdelning för närvarande måste företagas icke blott då en ny kommun beviljar höjning av folkpension utan även i de fall, då två eller flera kommuner bidraga för en pensionsberättigad och dennes inkomst uppskattas till ett högre belopp än tillförne, så att pensionen minskas.

Det förhållandet att det enligt den ifrågasatta ordningen kommer att erfordras ett underrättelseförfarande, varigenom flyttningarna bli kända för pensionsstyrelsen, föranleder som av det följande framgår icke något som helst merarbete. Enligt den nya folkpensionslagen kommer rätten till folkpension för de pensionssökande resp. storleken av pensionsförmånerna för de pensionsberättigade att i betydande utsträckning bero på vederbörandes ålder, civilstånd och mantalsskrivningsort. Utbetalningen av folkpensioner enligt den nya lagen är avsedd att ske på sådant sätt att pensionsstyrelsen varje månad utfärdar anvisningar å pensionernas månadsbelopp samt tillställer de pensionsberättigade dessa. Nämda omständigheter göra det i högre grad än tidigare nödvändigt att styrelsen så snart ske kan erhåller kännedom om bl. a. inträdda förändringar i fråga om civilstånd, mantalskrivningsort och postadress. Styrelsen behöver även få vetskap om vilka personer som, utan att tidigare ha åtnjutit folkpension, inträda i 67-årsåldern samt, liksom tidigare, om inträffade dödsfall. Sedan folkbokföringen nu-

mera omorganiserats, kunna samtliga ifrågavarande uppgifter erhållas från de för folkbokföringen tillskapade länsbyråerna, vilka f. ö. i sin tur äro i behov av uppgifter från pensionsstyrelsen om beviljande eller indragande av pensioner för personer i de avgiftspliktiga åldrarna.

Enligt vad de sakkunniga inhämtat har pensionsstyrelsen, för att få det erforderliga samarbetet mellan styrelsen och folkbokföringsmyndigheterna reglerat, för avsikt att till Kungl. Maj:t inge en skrivelse med anhållan, att en kungörelse med vederbörliga föreskrifter utfärdas. Enligt ett författningsförslag, som styrelsen uppgivit sig skola bifoga denna skrivelse, skall länsbyrå bl. a. lämna styrelsen avtryck av registerplåtarna för alla personer som äro berättigade till folkpension, så snart någon ändring å plåtarna företagits. Då man torde kunna räkna med att denna pensionsstyrelsens anhållan vinner bifall, kommer sålunda styrelsen efter den nya lagens ikraftträdande att automatiskt få uppgift om varje ändring i mantalsskrivningen för de pensionsberättigade och måste i samband med erhållandet av dessa uppgifter i varje fall taga reda på vilka kommuner de därav berörda pensionsberättigade tidigare tillhört. Att då samtidigt införa anteckningar om att bidragsskyldigheten skall överföras på de nya mantalsskrivningskommunerna synes icke behöva innebära någon mer betydande ökning av det administrativa arbetet.

Det må i förevarande sammanhang slutligen framhållas, att en mycket betydande överflyttning av bidragsskyldigheten för nu utgående pensioner till andra kommuner än dem som beviljat desamma ifrågasattes i prop. 220/1946, där det föreslogs att kommunbidraget för de genom omräkning fastställda pensionerna skulle gäldas av den kommun, där vederbörande pensionsberättigad vore mantalsskriven vid utgången av år 1947. Detta förslag motiverades av praktiska hänsyn. Med en sådan ordning skulle det dock kunna inträffa, att 1947 års mantalsskrivningskommuner under många år finge bidraga till kostnaderna för pensioner, som de icke beviljat och som utginge till personer vilka efter endast något års vistande i kommunerna avflyttade därifrån. Det synes då vara konsekventare att taga steget fullt ut och alltid låta bidragsskyldigheten följa mantalsskrivningen.

De sakkunniga ha efter dylika överväganden funnit sig böra föreslå, att bidragsskyldigheten för de andelar i pensionskostnaderna, som skola gäldas av kommunerna, alltid skall åvila mantalsskrivningskommunen. I de sakkunnigas förslag till lagtext har också intagits ett stadgande av sådant innehåll. För fullständighetens skull ha de sakkunniga dock även utarbetat ett lagförslag med bibehållen uppdelning, i förekommande fall, av kommunbidraget. Detta förslag redovisas i den till betänkandet fogade bilagan A.

KAPITEL V.

De ekonomiska verkningarna av de sakkunnigas förslag rörande kommunbidragens utformning.

De sakkunniga ha företagit vissa statistiska undersökningar rörande verkningarna av de framlagda förslagen. Dessa undersökningar omfatta de kommuner, som i tidigare sammanhang berörts, nämligen 196 landskommuner och 36 städer. Beträffande grunderna för urvalet och frågan om representativiteten i undersökningen hänvisas till vad sagts å s. 23 o. 28.

Den nya pensionslagen träder i kraft den 1 januari 1948. Att erhålla några faktiska uppgifter om de pensionsbelopp, som enligt denna lag kunna komma att utgå i de olika kommunerna, är givetvis icke möjligt. De sakkunniga ha därför till en början måst inrikta sig på att söka beräkna dessa belopp för de undersökta kommunerna. Någon ledning har därvid icke kunnat erhållas av de omräkningar av pensionsbeloppen, som pensionsstyrelsen enligt lagen om införande av nya lagen om folkpensionering skall verkställa rörande tidigare utgående pensioner. Denna omräkning befinner sig nämligen ännu endast på begynnelsestadiet, och det har visat sig vara omöjligt att på detta stadium lägga omräkningsarbetet på sådant sätt att vissa kommuner bleve färdigräknade.

De sakkunniga ha gjort sina beräkningar om det sammanlagda beloppet i en viss kommun av de behovsprövade pensionerna under ett år med utgångspunkt från kända siffror om antalet pensionsberättigade i kommunen hösten 1946. Uppgifter om detta antal ha erhållits från pensionsstyrelsen med specifikation å antalet åldringar, d. v. s. sådana som fyllt 67 år, och antalet övriga pensionärer. För båda kategorier har uppdelning verkställts å sådana som åtnjuta tilläggspension eller invalidunderstöd och sådana som enbart åtnjuta grund- eller avgiftspension. Nämnade uppgifter redovisas för varje undersökt kommun i bilaga C.

Det har därefter gällt att få fram de genomsnittliga beloppen av behovsprövade pensioner i kommunerna enligt den nya folkpensionslagen. Beräkningar härom ha icke kunnat ske för varje kommun för sig. I stället har med stöd av befolkningssiffror för hela landet framräknats vissa medeltal för olika bostadskostnadsgrupper på sätt närmare beskrives i bilaga B.

Då det gällt att sammanställa de erhållna medeltalen med de föreliggande

uppgifterna om antalet pensionärer enligt den hittills gällande ordningen, ha de sakkunniga utgått från det antagandet att dels alla de som nu erhålla tilläggspensioner eller invalidunderstöd och dels alla de som äro under 67 år och enbart åtnjuta avgifts- eller grundpension — ett relativt obetydligt antal — erhålla tilläggspension och bostadstillägg med de i bilaga B för olika bostadskostnadsgrupper angivna maximala beloppen. Vidare ha åldringar som nu åtnjuta enbart avgifts- eller grundpension antagits ha en inkomst, som nått och jämnt utesluter dem från rätt till tilläggspension eller invalidunderstöd enligt nuvarande lags huvudbestämmelser. Genom att dessa antaganden gjorts ha kostnaderna blivit för högt beräknade i förhållande till antalet nuvarande pensionstagare. Å andra sidan har ej kunnat tagas hänsyn till att det på grund av de nya lagbestämmelserna skulle tillkomma ett antal pensionstagare, för vilka kommunerna bleve skyldiga att bidraga. Resultaten av de sakkunnigas beräkningar kunna på grund av vad här anförts endast tillmätas betydelse som gjorda uppskattningar. Vad däremot angår själva den jämförelse mellan ett kommunbidragssystem enligt socialvårdskommitténs alternativ III och det av de sakkunniga framlagda bidragssystemet, vilken grundar sig på de här omtalade beräkningarna och för vilken redogöres nedan, kunna felen icke vara av nämnvärd betydelse.

Verkningsarna av de båda ifrågavarande bidragssystemen belysas för de enskilda kommunerna i bilaga C. Det må framhållas, att den indelning av kommunerna i olika bostadskostnadsgrupper, som följts vid tabellbilagens uppställning, är helt preliminär och i många fall kan komma att ändras vid den slutliga indelning, som socialstyrelsen kommer att verkställa under år 1947. Det må även uppmärksammas, att de framräknade, för kommunbidragen erforderliga utdebiteringarna per skattekrona grunda sig på taxeringarna år 1944, vilka voro de senaste som vid undersökningens utförande funnos officiellt redovisade.

I de efterföljande tabellerna E och F ha sammanställts tabellbilagens uppgifter om de erforderliga utdebiteringarna för kommunbidragens täckande dels enligt alternativet III (tab. E) och dels enligt de sakkunnigas förslag (tab. F). Dessa sammanställningar visa bl. a. följande.

De sakkunnigas förslag innebär en betydande utjämning i jämförelse med alternativet III. Enligt sistnämnda förslag skulle sålunda ha funnits 65 kommuner med en utdebitering överstigande 1 krona per skattekrona, därav 6 över 2 kronor. Enligt de sakkunnigas förslag skulle 5 kommuner ha haft mer än 1 krona per skattekrona, och ingen av dessa hade kommit upp till 2 kronor. Går man längre ned i utdebiteringsskalan, finner man, att utdebiteringar överstigande t. ex. 80 öre per skattekrona skulle ha förekommit hos 88 kommuner enligt alternativet III men endast hos 14 kommuner enligt de sakkunnigas förslag. Å andra sidan visa tabellerna 36 kommuner med en utdebitering å högst 20 öre per skattekrona enligt alternativet III mot 23 kommuner enligt de sakkunnigas förslag.

Tabell E.

Bostadskostnadsgrupp Kommuntyp	Antal kommuner med en andel i pensionskostnaderna motsvarande i ören per skattekröna												Summa kommuner
	högst 10	11— 20	21— 30	31— 40	41— 50	51— 60	61— 70	71— 80	81— 90	91— 100	101— 200	över 200	
Grupp I													
Landskommuner .	3	23	8	11	10	15	5	4	8	10	48	3	148
Städer	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Summa	3	23	10	12	10	15	5	4	8	10	48	3	151
Grupp II													
Landskommuner .	1	5	9	2	4	—	1	—	2	2	10	3	39
Städer	—	2	3	3	2	1	—	1	—	—	—	—	12
Summa	1	7	12	5	6	1	1	1	2	2	10	3	51
Grupp III													
Landskommuner .	—	1	1	2	—	2	—	—	—	1	1	—	8
Städer	—	—	2	7	3	3	1	—	—	—	—	—	16
Summa	—	1	3	9	3	5	1	—	—	1	1	—	24
Grupp IV													
Landskommun . . .	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Städer	—	—	1	—	—	1	—	2	—	—	—	—	4
Summa	—	1	1	—	—	1	—	2	—	—	—	—	5
Grupp V													
Stad	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Samtliga													
Landskommuner .	4	30	18	15	14	17	6	4	10	13	59	6	196
Städer	—	2	8	11	5	5	1	4	—	—	—	—	36
Summa	4	32	26	26	19	22	7	8	10	13	59	6	232

Den koncentrerings av kommunerna, som framträder i tab. F, gör sig mest gällande i fråga om kommuner i bostadskostnadsgrupp I, där graderingen omfattar hela kommunbidraget. Enligt alternativ III skulle 51 av de 148 till grupp I hänförda landskommuner som undersökningen omfattar ha fått utdebitera mer än 1 krona per skattekröna för pensionsändamålen och ytterligare 18 kommuner mellan 80 öre och 1 krona, varigenom inemot hälften av de ifrågavarande kommunerna haft mer än 80 öres utdebitering. Enligt de sakkunnigas förslag skulle icke någon av dessa kommuner ha kommit upp till mer än 80 öre per skattekröna. De 11 landskommuner och 3 städer, som enligt de sakkunnigas förslag skulle ha fått utdebitera mer än 80 öre, äro att finna bland de kommuner, som hänförts till högre bostadskostnadsgrupp än I och som sålunda skulle ha haft att särskilt bidraga till de i bostadstilläggen ingående lokala förmånerna.

De kommuner, som enligt alternativ III hade legat högst, äro Råggård i Älvsborgs län (grupp I) samt Bro och Torsby i Göteborgs och Bohus län (grupp II) med resp. kr. 2·77, 2·66 och 2·58. Enligt de sakkunnigas förslag

Tabell F.

Bostadskostnadsgrupp Kommuntyp	Antal kommuner med en andel i pensionskostnaderna motsvarande i ören per skattekrone											Summa kommuner
	högst 10	11— 20	21— 30	31— 40	41— 50	51— 60	61— 70	71— 80	81— 90	91— 100	101— 200	
Grupp I												
Landskommuner....	2	20	30	40	27	19	8	2	—	—	—	148
Städer.....	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Summa	2	20	33	40	27	19	8	2	—	—	—	151
Grupp II												
Landskommuner....	—	—	6	9	4	4	2	5	4	2	3	39
Städer.....	—	1	2	4	2	2	—	1	—	—	—	12
Summa	—	1	8	13	6	6	2	6	4	2	3	51
Grupp III												
Landskommuner....	—	—	1	—	1	2	2	—	1	—	1	8
Städer.....	—	—	—	2	3	7	4	—	—	—	—	16
Summa	—	—	1	2	4	9	6	—	1	—	1	24
Grupp IV												
Landskommuner....	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Städer.....	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	4
Summa	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	5
Grupp V												
Stad.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Samtliga												
Landskommuner....	2	20	38	49	32	25	12	7	5	2	4	196
Städer.....	—	1	5	7	5	9	4	2	1	1	1	36
Summa	2	21	43	56	37	34	16	9	6	3	5	232

skulle deras utdebiteringar ha varit resp. 0·60, 1·25 och 1·40. Utöver de två sistnämnda kommunerna skulle enligt de sakkunnigas förslag Harestad i Göteborgs och Bohus län (grupp II) med 1·13, Fresta i Stockholms län (grupp III) med 1·11 och Stockholm med 1·02 ha legat över 1 krona.

Kommunbidraget skulle ha varit lägre enligt de sakkunnigas förslag än enligt alternativ III i sammanlagt 141 av de undersökta kommunerna, varav 3 städer, och högre i 91 kommuner, varav 33 städer. Minskningen är som synes särskilt stor för Råggård, nämligen kr. 2·17, beroende på att kommunen hade ett synnerligen lågt skatteunderlag (mindre än 3 skattekrone per invånare). Minskningar på mer än 1 krona ha registrerats för ytterligare 17 landskommuner. Däremot äro de ökningar, som skulle ha uppkommit per skattekrone, icke synnerligen betydande. I 64 av de 91 kommuner, där ökning skulle ha uppkommit, motsvarar denna icke mer än 10 öre per skattekrone, och i endast 5, varav 2 städer, skulle ökningen ha motsvarat över 20 öre per skattekrone. De högsta utdebiteringsökningarna skulle ha

uppkommit för Tådene i Älvsborgs län med 29 öre samt Stockholm och Lovö med 28 öre per skattekrone.

De vägda medeltalen för utdebiteringarna per skattekrone i fråga om kommuner tillhörande samma bostadskostnadsgrupper förete enligt de sakkunnigas förslag en stigande serie, räknat från grupp I till grupp V, nämligen resp. kr. 0·31, 0·41, 0·52, 0·90 och 1·02. Härmed må jämföras motsvarande serie enligt alternativ III, nämligen 0·48, 0·34, 0·40, 0·68 och 0·74. Räknat för samtliga undersökta kommuner blir genomsnittsutdebiteringen enligt de sakkunnigas förslag 0·79 och enligt alternativ III 0·60.

Såsom framgår av sistnämnda siffror liksom även av bilaga C skulle de undersökta kommunerna ha fått inbetala betydligt mer enligt de sakkunnigas förslag än enligt alternativet III, närmare bestämt ungefär 9 milj. kronor mer. Detta förklaras framförallt av att de i undersökningen ingående kommuner med högt skatteunderlag, vilka enligt de sakkunnigas förslag få betala högre kommunbidrag, äro överrepresenterade vad angår folkmängden, trots att de äro få till antalet. Sålunda hade Stockholms stad ensam mer än 50 % fler invånare än samtliga undersökta landskommuner, vilkas folkmängd uppgick till omkring 405 000. För de undersökta städerna uppgick folkmängden till omkring 1 589 000. Härmed må jämföras antalet invånare i samtliga landskommuner resp. städer i riket vid samma tidpunkt, nämligen ungefär 3 886 000 och 2 627 000. Av landsbygdens invånare voro sålunda endast något över 10 % representerade mot ungefär 60 % av städernas invånare. Vad beträffar antalet skattekronor uppgick detta för de undersökta landskommunerna till 5·7 miljoner mot 39·0 för samtliga landskommuner och för de undersökta städerna till 40·9 miljoner mot 60·3 miljoner för samtliga städer. Här är sålunda disproportionen mellan landskommuner och städer ännu mer framträdande. Antalet skattekronor per invånare utgjorde för de undersökta landskommunerna drygt 14 och för de undersökta städerna nära 26, medan motsvarande tal för samtliga landskommuner resp. städer såsom tidigare nämnts utgjorde ungefär 10 och 23. Det här sagda ger belägg för att den i stickprovsundersökningen redovisade kraftiga ökningen av kommunbidragen för de undersökta kommunerna enligt de sakkunnigas förslag vid jämförelse med socialvårdskommitténs alternativ III icke återspeglar de verkliga förhållandena för riket i dess helhet, vilket icke heller varit de sakkunnigas avsikt med denna undersökning (jfr sid. 28).

Överhuvud taget äro svårigheterna att för närvarande göra några mer bestämda uttalanden om kommunbidragens framtida storlek vid ett tillämpande av de sakkunnigas förslag ganska stora. Förslaget har nämligen, såsom tidigare anförts, fullt avsiktligt givits sådan utformning att kommunbidragen skola uppgå till högre belopp under högkonjunktur än under lågkonjunktur. Kommunbidragens totala storlek för ett visst års pensioner blir i hög grad beroende på storleken av vederbörande års skatteunderlag, och detta måste därför vara känt, för att någorlunda exakta beräkningar skola

kunna göras. Självfallet måste man också ha reda på åtminstone den ungefärliga storleken av de utgående behovsprövade pensionsförmånerna.

Söker man bilda sig en uppfattning om kommunbidragens belopp vid en sådan storlek och sammansättning av skatteunderlaget som enligt 1944 års taxeringar, böra följande omständigheter beaktas. I förhållande till ett bidrag enligt de för alternativet III föreslagna grunderna blir ett bidrag enligt de sakkunnigas förslag större för varje kommun som har ett skatteunderlag motsvarande 13·4 skattekrönor per invånare eller däröver och mindre för kommuner med lägre skatteunderlag än 13·4 per invånare. En gradering av kommunbidragen enligt de sakkunnigas förslag med hänsyn till 1944 års skatteunderlag skulle ha varit fördelaktigare än kommitténs förslag för ungefär 90 % av landskommunerna men endast för ungefär 10 % av städerna. Motsvarande procenttal blir, om man medräknar samtliga kommuner i riket, ungefär 85. Men detta säger ingenting om totalresultatet, eftersom de 15 % kommuner, som skulle ha fått betala högre bidrag, äro betydligt större än de övriga kommunerna. Man måste här beakta skatteunderlaget i dess helhet. Detta motsvarade år 1944 ungefär 15·2 skattekrönor per invånare. Den av de sakkunniga föreslagna lokala andelen av bostadstilläggen är oberoende av skatteunderlaget. Bidragen till den övriga delen av bostadstilläggen liksom till tilläggs- och änkepensionerna skola däremot graderas. Därest dessa förmåner skulle per invånare räknat vara lika stora för alla kommuner, kunde det för 1944 års pensioner vid sidan av den lokala andelen utgående kommunbidraget bestämmas tämligen exakt, under förutsättning givetvis att storleken av de utgående pensionsförmånerna vore i huvudsak känd. Då den angivna förutsättningen om lika stora förmåner per invånare i alla kommuner själfallet aldrig är för handen, måste resultatet av företagna beräkningar i viss grad komma att avvika från de verkliga förhållandena. Man torde kunna räkna med att resultatet kommer att ligga något i underkant, eftersom det väl är sannolikt att de vid sidan av de lokala förmånerna utgående pensionsbeloppen i genomsnitt komma att bli större per invånare räknat i kommuner med högt än i kommuner med lågt skatteunderlag per invånare.

Vid sina fortsatta överbäganden rörande graderingens verkningar ha de sakkunniga funnit sig kunna utgå från de av socialvårdskommittén företagna kostnadsberäkningarna. I kommitténs betänkande (s. 227 och 229) beräknas de behovsprövade pensionerna uppgå till följande belopp i miljoner krönor.

Tabell G.

	Tilläggs- pensioner	Bostadstillägg i grupp				Summa
		II	III	IV	V	
Samtliga	181·69	14·58	24·54	12·13	29·13	262·07
Därav för förtidsinvalider	157·38	5·79	10·19	5·46	13·71	192·53

Grundpensioner och blindtillägg för förtidsinvalider beräknades av kommittén till sammanlagt 52·13 miljoner kronor, vilket jämte ovanstående belopp ger en kostnad för förtidsinvaliderna å 244·66 miljoner kronor. Till grund för dessa kommitténs beräkningar har legat det antagandet, att antalet förtidsinvalider i hela landet vid 1948 års ingång skulle utgöra drygt 250 000. I prop. 220/1946 har emellertid departementschefen räknat med att siffran bör vara högst 200 000 och att de sammanlagda kostnaderna för invalidpensioneringen icke böra överstiga 200 miljoner kronor.

De sakkunniga ha funnit lämpligt att ansluta sina beräkningar till de av departementschefen gjorda uppskattningarna. De i ovanstående sammanställning anförda siffrorna böra därför var för sig reduceras. Räknar man med att minskningen från 244·66 till 200 miljoner kronor, vilken motsvarar 18·25 %, fördelar sig proportionellt på de olika förmånerna till invalidpensionärerna, kommer man till det resultatet att tilläggspensionerna böra nedgå med 28·72 miljoner kronor och bostadstilläggen i grupperna II—V med resp. 1·06, 1·86, 1·00 och 2·50 miljoner kronor. Det skulle därefter återstå kostnader för samtliga tilläggspensioner å 152·97 miljoner kronor och för samtliga bostadstillägg i bostadskostnadsgrupperna II—V å resp. 13·52, 22·68, 11·13 och 26·63 miljoner kronor eller tillsammans 226·93 miljoner kronor. Ortsandelarna i bostadstilläggen enligt de sakkunnigas förslag uppgå till resp. 1·69, 5·67, 4·17 och 13·32 eller tillsammans 24·85 miljoner kronor. Å den återstående delen, $(226·93 - 24·85 =) 202·08$ miljoner kronor, skall, om man räknar på medeltalet för 1944 års skatteunderlag (15·2 skattekrönor per invånare) kommunbidrag utgå efter $(1·5 \times 15·2 =) 22·8$ % eller med 46·07 miljoner kronor. Det sammanlagda kommunbidraget vid en gradering med hänsyn till 1944 års skatteunderlag skulle sålunda uppgå till omkring 71 miljoner kronor. Till jämförelse må nämnas, att kostnaderna enligt alternativet III i socialvårdskommitténs betänkande beräknats till omkring 74 och i prop. 220/1946 till omkring 67 miljoner kronor. Till de här nämnda kommunkostnaderna komma givetvis kostnaderna för de särskilda bostadstilläggen, men beloppen härav kunna icke uppskattas.

En föreställning om i vad mån kommunbidraget kan komma att variera till sitt totalbelopp vid olika konjunkturer, därest de enskilda kommunernas

Tabell H.

Genomsnittligt antal skattekrönor per invånare i riket	Kommunbidrag i miljoner kronor	Genomsnittligt antal skattekrönor per invånare i riket	Kommunbidrag i miljoner kronor
10	55·2	16	73·4
11	58·2	17	76·4
12	61·2	18	79·4
13	64·2	19	82·4
14	67·3	20	85·5
15	70·3		

andelar graderas efter skatteunderlaget per invånare, ger tab. H, där bidraget beräknats i förhållande till samma pensionskostnader som i den förestående kostnadsberäkningen.

Skatteunderlaget har under det senaste decenniet befunnit sig i oavbruten stegring. En stor del av denna stegring har dock endast varit skenbar, i det den berott på penningvärdets försämring. Under förutsättning att de inflatoriska strömningarna icke bli alltför betydande i fortsättningen, torde man så småningom få räkna med att denna stegring för någon tid kan komma att upphöra. De sakkunniga kunna icke inlåta sig på något bedömande av utvecklingen på detta område men hålla före, att i varje fall någon allmän nedgång av kommunernas skatteunderlag icke är att vänta inom de allra närmaste åren. I den mån icke en betydande ökning av beloppet av de utgående, inkomstprövade pensionsförmånerna kommer att inträda, torde man därför kunna räkna med att kommunbidragen under ett flertal år framåt komma att hålla sig mellan 70 och 80 miljoner kronor per år vid ett tillämpande av den föreslagna graderingen.

Kommunbidraget för skatteunderlaget per invånare i 1925	Kommunbidraget för skatteunderlaget per invånare i 1924	Kommunbidraget för skatteunderlaget per invånare i 1923	Kommunbidraget för skatteunderlaget per invånare i 1922	Kommunbidraget för skatteunderlaget per invånare i 1921
70,0	70,0	70,0	70,0	70,0
71,0	71,0	71,0	71,0	71,0
72,0	72,0	72,0	72,0	72,0
73,0	73,0	73,0	73,0	73,0
74,0	74,0	74,0	74,0	74,0
75,0	75,0	75,0	75,0	75,0

KAPITEL VI.

Speciell motivering.

Förslaget till lag angående kommunbidragen.

2 och 3 §§.

De sakkunniga ha ur praktiska synpunkter funnit sig böra föreslå, att kommunbidraget skall hänföra sig till de under visst år faktiskt utbetalade folkpensionerna. Hänsyn skall sålunda icke tagas till att pensionsförmån, som retroaktivt tillerkänts någon, kan hänföra sig till ett tidigare år än då utbetalningen skedde. Härigenom befrias pensionsstyrelsen från besväret att i förekommande fall göra en uppdelning av retroaktiva pensioner och beräkna kommunbidragen efter mer än ett års skatteunderlag.

Med det system för utbetalningen av folkpensionerna, som är avsett att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1948 (jfr sid. 51), kommer det icke sällan att inträffa, att folkpensioner, som av pensionsstyrelsen utanordnas i slutet av ett år, lyftas av de pensionsberättigade i början av det kommande året. I sådana fall böra pensionerna anses vara utbetalade under det förra året.

Vidare kan det komma att inträffa, t. ex. då en pensionsberättigad byter bostadsadress och underlåter att i tid lämna pensionsstyrelsen meddelande härom, att en utfärdad anvisning återkommer och att styrelsen därför sedermera får göra en ny utanordning vid tidpunkt som hänför sig till ett senare kalenderår. I sådant fall bör pensionen anses vara utbetalad, då den först utanordnades.

Det har icke syns de sakkunniga nödvändigt att för jämförelsen mellan de olika kommunernas bärkraft räkna skatteunderlaget per invånare i mindre enheter än tiotal skatteören. Nödig avjämning har förslagits ske så att överstigande skatteören bortfalla. Enligt den å sid. 43 angivna formeln för kommunbidragsprocentens beräkande, $p_1 = 1.5 s_1$, motsvarar varje tiotal skatteören 0.15 %, i lagtexten uttryckt $\frac{3}{20}$ %.

Vad som skall anses utgöra kommunens skatteunderlag (»antal skatteören») anges i andra stycket av 3 § 1 mom. i huvudsaklig anslutning till formuleringen i 67 § lagen om kommunalstyrelse på landet och 62 § lagen om kommunalstyrelse i stad. Då emellertid bestämmelserna rörande den tidpunkt, då länsprövningsnämndens arbete skall vara avslutat, numera ändrats, så att detta arbete kan fortgå ända till utgången av juni månad näst

efter taxeringsåret, har viss omformulering syntts de sakkunniga nödvändig, för att tvekan på denna punkt ej skall behöva uppstå. I stället för kommunallagarnas formulering »senast fastställda taxeringslängd för året» föreslås de sakkunniga »den vid årets utgång gällande taxeringslängden för året». Meningen härmed är att hänsyn skall tagas till beslut av länsprövningsnämnd under taxeringsåret, medan det av praktiska skäl är nödvändigt att bortse från senare fattade beslut, häri inbegripna avgöranden i taxeringsmål av överinstanserna.

För närvarande inbetalas kommunbidragen under första hälften av kalenderåret efter det, då pensionerna utbetalats. Detta innebär, att de för inbetalningarna erforderliga uttaxeringarna ske å de skatteunderlag, som fastställts vid taxeringarna samma år som vederbörande pensioner utbetalats. Med hänsyn härtill bör enligt nu gällande ordning för uppbörden kommunernas allmänna andel i pensionskostnaderna graderas i förhållande till detta års skatteunderlag. Detta har också föreslagits i 3 §. De sakkunniga ha härvid ej förbisett, att förhållandena i viss mån komma att förändras, i och med att den vid 1946 års riksdag beslutade uppbördsreformen träder i kraft den 1 januari 1947. Det kan måhända anses, att de efter nämnda datum under visst år inbetalade kommunbidragen täckas av de under året influtna preliminära skatterna, vilka egentligen hänföra sig till taxeringarna nästföljande år. Det är emellertid att märka, att den slutliga debiteringen av skatt i stort sett kommer att ske i samma ordning som nu gäller. Det förhållandet att skatt på inkomst — i motsats till fastighetsskatt — skall inbetalas i förskott kan då icke utgöra någon principiell anledning att koppla samman kommunbidragen till ett visst års pensionskostnader med ett annat och senare års taxeringar. Därtill kommer, att en sådan ordning över huvud taget icke är genomförbar, såvida icke kommunbidragen skola bestämmas i förhållande till ett endast gissningsvis fastställt skatteunderlag.

Vad beträffar det antal invånare i kommunen, till vilket skatteunderlaget skall ställas i relation, ha de sakkunniga föreslagit antalet vid taxeringsårets ingång. Skulle man välja en annan tidpunkt, i vilket fall väl årets utgång närmast komme i fråga, kunde pensionsstyrelsen icke påbörja sitt arbete med att uträkna kommunbidragen, förrän uppgifter om detta antal vore tillgängliga. Härigenom skulle uppkomma en onödig försening av kommunbidragens inbetalande. Den föreslagna ordningen synes också enklast i tillämpningen vid inträffade förändringar i den administrativa indelningen av kommunerna.

Departementschefen upptog icke i prop. 220/1946 ett av socialvårdskommittén framlagt förslag rörande utbetalningen av folkpension, enligt vilket överskjutande öretal å pensionernas månads- resp. kvartalsbelopp skulle få innestå till december månad resp. till kalenderårets sista kvartal. Denna fråga ansågs liksom övriga frågor rörande folkpensioneringens administrativa handhavande böra upptagas till behandling för sig. I samband därmed

blev ett av kommittén föreslaget stadgande, att vid beräkning av kommuns bidrag en tolvtedel av pensionsberättigad årligen tillkommande tilläggspension, änkepension och bostadstillägg skulle anses belöpa på varje månad, icke heller upptaget i propositionen. De sakkunniga vilja erinra om kommitténs här nämnda förslag, vilka enligt vad de sakkunniga inhämtat äro av stor praktisk betydelse för pensionsstyrelsens arbete.

4 och 5 §§.

Bestämmelserna häri överensstämma med de i proposition 220/1946 föreslagna.

Då bidragsskyldigheten enligt de sakkunnigas förslag skall ligga å mantalsskrivningskommunen, erfordras icke några särskilda bestämmelser i fråga om pensioner, som fastställts genom omräkning enligt lagen den 29 juni 1946 (nr 432) angående införande av nya lagen om folkpensionering.

Förslaget till ändring i lagen om införande av nya folkpensionslagen.

Enligt 1 § i lagen angående införande av nya lagen om folkpensionering skall lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering jämte vad i övrigt finnes stadgat om folkpensioner, utjämningspensioner, invalidunderstöd och utjämningsunderstöd upphöra att gälla fr. o. m. den 1 januari 1948, då den nya lagen träder i kraft, i den mån ej annat blivit särskilt stadgat. Något särskilt sådant stadgande har icke givits beträffande de med stöd av äldre bestämmelser beviljade pensioner, till vilka kommunerna skola bidraga efter 1948 års ingång, d. v. s. dels pensioner, som utbetalas under 1947, dels senare utbetalade pensioner, som beviljas retroaktivt för tid före den 1 januari 1948. Enligt de sakkunnigas mening är en övergångsbestämelse avseende berörda pensioner erforderlig, men denna synes icke lämpligen böra anslutas till den av de sakkunniga föreslagna lagen om kommunbidragen utan intagas i lagen om införande av nya folkpensionslagen.

KAPITEL VII.

Kommunbidragens ställning med hänsyn till den allmänna skatteutjämningen.

Enligt förordningen den 16 december 1927 angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner (SFS nr 462) gäller såsom villkor för att understöd skall kunna utgå till en kommun bl. a.,

a) att den kommunalskatt och landstingsskatt, som för vederbörande år beslutats till uttaxering, tillhopa skola ha föranlett så högt skattetryck att detta överstiger 10 kronor per skattekrona; samt

b) att de utgifter för kommunens kyrko-, folkskole-, fattigvårds- och barnavårdsväsen, som för året beslutats till uttaxering, skola motsvara ett skattetryck av mer än 5 kronor 50 öre per skattekrona.

Om synnerliga skäl därtill äro, må understöd dock kunna utgå, utan att sistnämnda villkor uppfylles.

Understöd beräknas efter en i förhållande till skattetrycket stigande skala. Enligt en särskild spärregel (den s. k. 5:50-regeln) må understöd icke utgå med högre belopp än som erfordras för att nedbringa uttaxeringen för de under b) ovan nämnda ändamålen till 5 kronor 50 öre per skattekrona.

Slutligen må nämnas, att Kungl. Maj:t äger besluta om högre eller lägre understöd än som framgår av de ovan antydda reglerna.

Vid fastställande av skatteutjämningsunderstöd skall som synes särskild hänsyn icke tagas till utgifter för folkpensioneringen. De i denna fråga vid 1946 års riksdag väckta motionerna (I: 313 och II: 492 samt I: 325) gå ut på att folkpensioneringsutgifterna böra inrymmas bland dem som omfattas av 5:50-regeln.

Den bestämmelse i skatteutjämningsförordningen, vari motionärerna önska erhålla ändring, synes till en början närmast ha haft karaktär av huvudregel. I den diskussion, som föregick tillkomsten av den första skatteutjämningsförordningen (år 1917) — liksom även senare — sysslade man nämligen framförallt med de ojämnheter i skattetrycket, som föranleddes av kommunernas utgifter för statliga ändamål, bland vilka i första hand nämndes fattigvård och folkskoleväsen. Det gjordes gällande, att hjälp från statens sida för att lätta kommunernas ekonomi helt naturligt i möjligaste mån borde begränsas till sådana kommunala skyldigheter, som kunde anses till-

lika vara statsändamål. Ett sådant uttalande återfinnes exempelvis i 1912 års statsverksproposition (se I: 7 pkt 56) i samband med en hemställan om ett extra anslag å 600 000 kronor att utdelas till sådana kommuner och köpingar där ett mera stadigvarande betungande skattetryck vore rådande, vilken hemställan dock icke vann riksdagens bifall. De s. k. kommunal-skattesakkunniga uttalade i ett år 1917 avgivet betänkande, att vidtagandet av åtgärder för skatteutjämning påkallades av det förhållandet att staten ålagt kommunerna att fullgöra åligganden, som enligt sin natur vore av beskaffenhet att befordra jämväl statsändamål, samt att det borde åligga staten att tillse att kommunerna såsom organ för statsförvaltningen i vissa hänseenden vore i stånd att på ett tillfredsställande sätt fullgöra vad åt dem anförtrots. I ett av ledamoten i 1924 års skatteberedning, juris doktorn C. W. U. Kuylenstierna, utarbetat betänkande angående den kommunala skatteutjämningen (SOU 1925: 35) åberopades såsom skäl för en skatteutjämning att staten tilldelat kommunerna vissa stundom mycket betungande åligganden men underlåtit att tillförsäkra kommunerna de beskattningsföremål, som rätteligen borde tillkomma dem. Det uttalades vidare, att de utgående bidragen till skattetyngda kommuner i själva verket utgjorde speciella bidrag till fattigvård samt kyrko- och folkskoleväsen, utmätta med hänsyn till dels skattetrycket för detta ändamål och dels det samlade skattetrycket. Någon principiell skillnad mellan dessa bidrag och speciella förvaltningsbidrag för särskilda ändamål, utformade med hänsyn till kommunens ekonomiska ställning, syntes knappast finnas.

Den första skatteutjämningsförordningen tillkom som nämnt år 1917. De statliga ändamål, som särskilt skulle berättiga till skatteutjämningsunderstöd, i den mån utgifterna överstege en viss minimigräns, voro fattigvård och folkskoleväsen. Minimigränsen sattes till 4 kronor 50 öre för 100 kronors beskattningsbar inkomst. År 1921 höjdes minimigränsen till 5 kronor 50 öre, samtidigt med att verkningsområdet för ifrågavarande bestämmelse utvidgades till att omfatta även kyrkoväsen. Sin nuvarande lydelse erhöll bestämmelsen år 1927, i och med att detta års riksdag beslöt att även barnavårdsväsen skulle inräknas bland 5: 50-ändamålen.

I två likalydande motioner vid 1935 års riksdag (I: 331 och II: 588) i anslutning till den då framlagda propositionen med förslag till lag om folkpensionering m. m. (nr 217) föreslogs sådan ändring i skatteutjämningsförordningen att vid beräkning av skattetrycket för statsändamål behörig hänsyn skulle kunna tagas till kommunernas utgifter för folkpensioneringen. I anledning härav anhöll riksdagen i sin skrivelse rörande folkpensioneringsfrågan (nr 298) om undersökning rörande sådan ändring i skatteutjämningsförordningen som avsetts i motionerna. Riksdagens skrivelse överlämnades sedermera till kommunalskatteberedningen att tagas i övervägande vid fullgörande av det beredningen lämnade uppdraget.

Kommunalskatteberedningen föreslog i sitt betänkande angående den kommunala skatteutjämningen (SOU 1943: 43), att 5:50-regeln skulle avskaffas. Beredningen ansåg, att denna regel icke haft odelat fördelaktiga verkningar, och anförde i detta sammanhang bl. a. följande (s. 199):

»Kommunerna hava haft att ombesörja uppgifter, vilka icke tillgodose sådana ändamål som denna spärr avser men vilka varit kommunerna ålagda genom författningsbestämmelser eller eljest genom omständigheternas makt icke kunnat åsidosättas. Detta gäller både angelägenheter, vilka kunna betraktas såsom statliga, och rent lokala uppgifter av obligatorisk natur. Det förefaller otillfredsställande, att utgifter för dessa ändamål skola få en ogynnsammare behandling i utjämningshänseende än kostnaderna för de särskilt angivna statliga ändamålen. Detta förhållande har i vissa fall föranlett kommuner att söka i största möjliga utsträckning bokföra sina utgifter såsom avseende sistnämnda ändamål. Den nuvarande anordningen med dubbla spärrar, en å utdebiteringen för vissa statliga ändamål och en å det sammanlagda kommunala skattetrycket, kan även vara ägnad att påverka kommunernas sparsamhetsintresse i menlig riktning. Uppgår utdebiteringen för ifrågasvarande statliga ändamål till 5 kronor 50 öre per 100 kronor inkomst och överstiger det sammanlagda skattetrycket 10 kronor per 100 kronor inkomst, kan kommunen genom nya utgifter för sagda ändamål öka utdebiteringen och få hela ökningen täckt med statsbidrag. Överskjuter å andra sidan skattebelastningen för nämnda ändamål 5 kronor 50 öre per 100 kronor inkomst, kan bidraget vara beroende av att utgifter göras för lokala ändamål, varigenom det sammanlagda skattetrycket höjes utöver 10 kronor per 100 kronor inkomst.

Beredningen föreslår i anslutning till det anförda, att den nu gällande 5:50-regeln avskaffas. De faktiska verkningarna av denna regel hava icke varit särskilt omfattande beträffande landskommunerna, och i de fall den haft någon större betydelse för dessa har den ofta drabbat särskilt fattiga och av arbetslöshet tyngda kommuner.»

Kommunalskatteberedningens nyssnämnda förslag är för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning och har icke blivit förelagt riksdagen.

I propositionen till 1946 års riksdag i folkpensionsfrågan har departementschefen berört förevarande spörsmål och bl. a. uttalat (s. 123), att i den mån genom reformen en betydande del av kommunernas fattigvårdsutgifter komme att överföras till utgifter för bidrag till folkpensioneringen skäl kunde anföras för att i skatteutjämningsavseende taga hänsyn till kommunernas utgifter för sistberörda ändamål.

De sakkunniga ha icke anledning att i förevarande sammanhang ingå på frågan om 5:50-regelns avskaffande utan vilja endast framhålla, att de av kommunalskatteberedningen anförda synpunkterna synas förtjänta av beaktande. Vad angår motionärernas förslag om ett jämställande av folkpensioneringen med de nuvarande 5:50-ändamålen synas starka skäl tala härför.

Såsom ovan framhållits, avser den allmänna skatteutjämningen i första hand att lindra ett hårt skattetryck, som har sin grund i att kommunerna fullgöra åligganden av statlig karaktär. De sakkunniga finna det, såsom tidigare utvecklats, uppenbart, att folkpensioneringen principiellt sett är en

statsuppgift. Detta har också betonats av bl. a. socialvårdskommittén. Det torde icke kunna göras gällande, att fattigvård och barnavård eller kyrko- och folkskoleväsen skulle i någon mån vara mer ägnade att hänföras till statliga uppgifter än folkpensioneringen. Bedömer man frågan med hänsyn till de direkta bidrag som staten ansett böra lämnas till vederbörande verksamhetsgren, finner man, att endast folkskoleväsendet erhållit bidrag av relativt sett samma storleksordning som folkpensioneringen. Detta bör tyda på att folkpensioneringen av staten ansetts vara en statlig uppgift i minst lika hög grad som de nuvarande 5:50-ändamålen.

Mot ett genomförande av en sådan ordning som ifrågasatts av motionärerna skulle kunna anföras att de av de sakkunniga föreslagna grunderna för kommunbidragens beräkning innebära en långt gående utjämning av kommunernas kostnader per skattekrona för folkpensioneringen. Enligt de sakkunnigas mening är denna invändning dock icke tillfyllest. Såsom tidigare anförts, ha de sakkunniga icke ansett det möjligt att gradera kommunbidragen med hänsyn till de olika objektivt bestämbara faktorer som kunnat påverka kostnaderna, t. ex. antalet invalids- eller änkepensionsberättigade, utan endast på grundval av skatteunderlaget. Vissa ojämnheter i utdebiteringen komma därför alltjämt att kvarstå, vilka det är angeläget att beakta vid den allmänna skatteutjämningen. De sakkunniga vilja även erinra om att en gradering av bidragen till folkskolebyggnader genomförts men att kommunernas kvarvarande kostnader härför det oaktat föranleda speciellt hänsynstagande vid den allmänna skatteutjämningen.

Slutligen vilja de sakkunniga framhålla, att ett utvidgande av området för 5:50-ändamålen skulle vara ägnat att mildra de av kommunalskatteberedningen berörda olägenheterna med dubbla spärrar vid skatteutjämningen.

Under återopande av det här anförda anse sig de sakkunniga böra förorda, att folkpensioneringen får inräknas bland de ändamål, för vilka kommunernas utgifter må kunna nedbringas till 5 kronor 50 öre per skattekrona genom understöd åt synnerligt skattetyngda kommuner. De sakkunniga ha även utarbetat förslag till de ändringar i skatteutjämningsförordningen, som härför äro erforderliga.

KAPITEL VIII.

Sammanfattning.

Enligt den gällande ordningen för kommunbidragens beräkning skola kommuner tillhörande samma ortsgrupp betala lika stor procentuell andel i de till resp. kommuner hänförliga pensionskostnaderna. Vid ett sådant kommunbidragssystem tager man icke någon hänsyn till att behovet av folkpensioner liksom förmågan att bära kostnader kan vara mycket varierande i olika kommuner. Följden av det gällande systemet har också blivit, att en del kommuner endast behövt uttaxera något tiotal öre per skattekrona eller mindre för att bestrida kommunbidragen, medan andra kommuner för samma ändamål måst uttaxera flera kronor per skattekrona. Då folkpensioneringen får betraktas som en statlig uppgift, måste dylika stora ojämnheter anses orättvisa.

Av anledningarna till den ojämna belastningen olika kommuner emellan har det synts de sakkunniga, att den skiftande tillgången på skatteunderlag vore den viktigaste. Variationerna kunna här vara mycket betydande bl. a. mellan landskommuner och städer. Enligt 1944 års taxeringar funnos en del landskommuner med lägre skatteunderlag än 3 skattekronor per invånare, medan det lägsta för städerna låg mellan 11 och 12 skattekronor per invånare. Mer än 80 % av landskommunerna hade lägre skatteunderlag än den av städerna som hade det lägsta underlaget. Högsta skatteunderlaget för året var ungefär 44 skattekronor per invånare.

De sakkunniga anse, att det ur principiella synpunkter riktigaste vore, att staten ensam omhänderhade och bekostade folkpensioneringen. Då emellertid kommunernas medverkan är nödvändig, måste viss del av sådana kostnader som kommunerna kunna påverka läggas på dessa för att en omsorgsfull prövning av pensionsansökningarna skall komma till stånd. De sakkunnigas överväganden leda till att staten ensam bör betala kostnaderna för allmänna ålderspensioner, grundpensioner och blindersättningar, medan kommunerna ensamma böra gälda de särskilda bostadstilläggen, vilka helt äro att betrakta som lokala förmåner. Gemensamt böra staten och kommunerna bidra till tilläggspensioner, änkepensioner och ordinarie bostadstillägg.

Även de sistnämnda bostadstilläggen äro till en del att betrakta som lokala förmåner, emedan de avse att täcka kostnaderna för den högre standarden på bostäder i de högre bostadskostnadsgrupperna. Kostnaderna för överstandardens böra kommunerna ensamma bestrida. De sakkunniga ha med utgångspunkt från socialvårdskommitténs förslag till bidragsprocent för bostadstilläggen beräknat den del av kostnaderna för bostadstilläggen, som motsvarar en lokal förmån, till $\frac{1}{8}$ för kommuner i bostadskostnadsgrupp II och respektive $\frac{2}{8}$, $\frac{3}{8}$ och $\frac{4}{8}$ för kommuner i grupperna III—V.

Till kostnaderna för de efter avräknande av den lokala andelen återstående bostadstilläggen böra kommunerna bidra efter samma grunder som i fråga om kostnaderna för tilläggs- och änkepensioner. Kommunerna böra därvid bidra med så stor andel att sparsamhetsintresset blir tillgodosett, men andelen bör å andra sidan icke vara större än att även kommuner med mindre god ekonomi mäktat bära densamma utan oskäligen uppoftningar. För att uppfylla dessa villkor bör kommunbidraget graderas efter kommunernas ekonomiska bärkraft. En lämplig mätare härpå är enligt de sakkunnigas uppfattning antalet skattekrönor per invånare i kommunerna.

De sakkunniga föreslå, att kommunbidragsprocenten för en kommun, som har 10 skattekrönor per invånare, skall bestämmas till 15. I den mån skatteunderlaget avviker härifrån skall även bidragsprocenten varieras, så att t. ex. en kommun som har hälften så gott skatteunderlag eller 5 skattekrönor per invånare skall betala hälften så mycket eller 7.5 %, medan en kommun som har t. ex. 20 skattekrönor får betala 30 %. På så sätt blir utdebiteringen per skattekröna för ifrågavarande pensionskostnader oberoende av skatteunderlaget i kommunen. Variationer i denna utdebitering i skilda kommuner komma endast att uppstå på grund av att nämnda pensionskostnader uppgå till olika belopp per invånare räknat.

Ett sådant system för kommunbidragets beräkning är enligt de sakkunnigas uppfattning tillfredsställande ur rättvis-, sparsamhets- och effektivitetssynpunkt. Dessutom verkar det i skatteutjämnande riktning.

De sakkunniga föreslå ytterligare den ändringen i gällande ordning att kommunbidraget skall gäldas av mantalsskrivningskommunen i stället för av den kommun, vars pensionsnämnd beviljat pension.

De av de sakkunniga företagna statistiska undersökningarna, vilka i fråga om skatteunderlaget bygga på 1944 års taxeringar, visa att det föreslagna bidragssystemet skulle medföra en betydande utjämning i kommunernas kostnader per skattekröna för folkpensionsändamål. Av 232 speciellt undersökta kommuner skulle vid ett tillämpande av det av socialvårdskommittén framlagda alternativet III 65 ha fått en utdebitering överstigande 1 kröna per skattekröna, därav 6 över 2 krönor, medan enligt de sakkunnigas förslag endast 5 hade kommit upp till mer än 1 kröna per skattekröna. De tre enligt alternativet III högst liggande kommunerna i fråga om utdebiteringen hade vid ett tillämpande av de sakkunnigas förslag fått utdebiteringarna

sänkta från respektive kronor 2·77, 2·66 och 2·58 till respektive kronor 0·60, 1·25 och 1·40 per skattekrona. Den högsta minskningen hade motsvarat kronor 2·17 per skattekrona. Å andra sidan har icke inregistrerats någon större ökning av utdebiteringen än med 29 öre per skattekrona. Räknat för hela riket skulle minskning i kommunbidraget ha uppkommit för ungefär 90 % av landskommunerna och ungefär 10 % av städerna.

Kommunbidragets totalbelopp på grundval av 1944 års skatteunderlag har beräknats till omkring 71 miljoner kronor.

I de sakkunnigas uppdrag har även ingått att utreda frågan, huruvida kommunbidragen till folkpensionskostnaderna borde inräknas bland de kommunala utgifter, som särskilt beaktas vid den allmänna skatteutjämningen (utgifter för de s. k. 5:50-ändamålen). Enligt de sakkunnigas mening bör detta bli förhållandet.

BILAGOR

RECEIVED

ALTERNATIVT FÖRSLAG

till lag angående kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Till kostnaderna för pensioner enligt lagen om folkpensionering den 29 juni 1946 (nr 431) skola kommunerna lämna bidrag enligt vad nedan stadgas.

2 §.

Varje kommun bidrager för pensionsberättigad, som efter prövning av dess pensionsnämnd förklarats äga rätt till tilläggspension, änkepension eller bostadstillägg, med dels *allmän andel*, beräknad på sätt i 3 § 1 mom. sägs, dels ock, i förekommande fall, *ortsandel*, beräknad på sätt i 3 § 2 mom. sägs; dock att, där tilläggspension, änkepension eller bostadstillägg efter ansökning ökats, den kommun, vars pensionsnämnd prövat ansökningen, och, där ökningen av sådan förmån skett utan ansökning, den kommun varest den pensionsberättigade vid ökningen var mantals-skriven skall vidkännas det på ökningen av vederbörande förmån belöpande kommunbidraget. Är pensionsnämnd gemensam för två eller flera kommuner, avgöres dessa kommuner emellan frågan om betalningsskyldigheten med hänsyn till den pensionsberättigades mantalsskrivningsort vid det tillfälle, då förmånen eller ökningen söktes. Minskas pensionsförmån, till vilken två eller flera kommuner lämna bidrag för var sin del, skall vid kommunbidragets bestämmande minskningen i första hand anses belöpa å den del av förmånen, för vilken bidragsskyldighet senast uppkommit.

3 §.

1 mom. Kommuns allmänna andel i pensionskostnaderna för visst år utgör, för varje fullt tiotal skatteören per invånare i kommunen, tre tjugondels procent av kostnaden för under året utbetalade tilläggspensioner och änkepensioner ävensom bostadstillägg minskade med sådan ortsandel varom i 2 mom. sägs; dock att allmänna andelen icke må överstiga hela kostnaden.

Vid bestämmandet av antalet skatteören per invånare i kommunen skall hänsyn tagas till det antal skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen påförts de till kommunen skattskyldiga i den vid årets utgång gällande taxeringslängden för året, samt till antalet invånare vid årets ingång.

2 mom. Kommuns ortsandel i pensionskostnaderna för visst år bestämmes i förhållande till kostnaden för under året utbetalade bostadstillägg och utgör:

- för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp II en åttondel;
- för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp III en fjärdedel;
- för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp IV tre åttondelar; samt
- för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp V hälften.

4 §.

Särskilt bostadstillägg skall i sin helhet bekostas av den kommun, vars pensionsnämnd beviljat tillägget.

5 §.

Varje kommuns bidrag uträknas av pensionsstyrelsen. Angående tid och sätt för gäldande av kommunbidrag förordnas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1948. Vid lagens tillämpning skall följande iakttagas:

Angående kommuns bidragsskyldighet till kostnaderna för folkpension, som fastställts genom omräkning enligt lagen den 29 juni 1946 (nr 432) angående införande av den nya lagen om folkpensionering, skall gälla vad ovan stadgats. Därvid skall så anses, som hade efter omräkningen utgående pension beviljats av pensionsnämnden i den kommun, i vilken den pensionsberättigade mantalsskrives för år 1948.

Speciell motivering.

2 §.

Denna § ansluter sig till de i proposition 220/1946 föreslagna bestämmelserna såtillvida att varje pensionsförmån skall beaktas för sig vid bedömandet av om ökning eller minskning uppkommit. Däremot har av skäl, som i den allmänna motiveringen anförts, den ändringen företagits att vid ökning av pensionsförmån nytillkommande kommun skall betala endast det på ökningen belöpande kommunbidraget. Den av de sakkunniga föreslagna graderingen av kommunbidragen förleder även den ändringen att vid minskning av pensionsförmån, till vilken två eller flera kommuner bidraga, minskningen måste anknytas till underlaget för kommunbidraget och icke till själva bidraget.

Övergångsbestämmelsen.

Denna bestämmelse ansluter sig till den i proposition 220/1946 föreslagna formuleringen av 6 § lagen om införande av nya lagen om folkpensionering. Dock har betalningsskyldigheten anknutits till 1948 i stället för 1947 års mantalsskrivning. Att sistnämnda år föreslagits i propositionen, torde sammanhånga med att pensionsstyrelsen före den 1 januari 1948 skall omräkna utgående pensioner och därvid beräkna bostadstilläggen enligt bestämmelserna för den bostadskostnadsgrupp, till vilken den pensionsberättigades mantalsskrivningsort för år 1947 hänföres. Ändring skall dock i förekommande fall kunna ske med hänsyn till 1948 års mantalsskrivning. Det synes därför vara riktigare att gå på detta senare år. Några särskilda svårigheter behöver detta ej heller vålla, eftersom kommunbidragen till pensioner enligt den nya lagen första gången skola inbetalas under år 1949.

Även formellt ha de sakkunniga föreslagit viss ändring. I stället för »var mantalsskriven vid 1948 års utgång» föreslås »mantalsskrives för år 1948». Anledningen härtill är ett stadgande i den år 1946 antagna nya folkbokföringsförordningen (nr 469). Enligt 36 § i förordningen skall fysisk person mantalsskrivas i det distrikt, inom vilket han den 1 november förrättningsåret rätteligen skall vara kyrkobokförd. Den i propositionen föreslagna formuleringen har med anledning härav ansetts kunna föranleda tveksamhet om vilket års mantalsskrivning som rätteligen avses.

P. M.

rörande grunderna för beräkning av vissa genomsnittliga belopp av tilläggs pensioner och bostadstillägg enligt den nya folkpensionslagen.

För att kunna beräkna genomsnittsvärdena av tilläggs pensioner och bostadstillägg enligt den nya folkpensioneringslagen är det nödvändigt att bilda sig en uppfattning icke blott om civilståndsfördelningen bland pensionstagarna utan även om åldersfördelningen mellan makar. För civilståndet är det dock tillräckligt att skilja mellan gifta och icke gifta och beträffande åldersfördelningen behöver hänsyn endast tagas till åldrar under och över 67 år samt när det gäller gifta kvinnor jämväl åldrar mellan 60 och 67 år.

Vad civilståndsfördelningen beträffar ha vid de följande beräkningarna förhållandena vid 1940 års folkräkning tillämpats på den för 1947 års slut framskrivna folkmängden enligt professor Wahlunds prognos, intagen som bilaga B i socialvårdskommitténs betänkande XI med utredning och förslag angående lag om folkpensionering. Därvid har erhållits ett genomsnittligt antal äktenskap av 1 426 000. För åldersfördelningen mellan makar i bestående äktenskap föreligga inga senare uppgifter än de vid 1930 års folkräkning publicerade. Ehuru starkt föråldrade torde de för här avsett ändamål vara tillfyllest. Enligt dessa siffror äro av de bestående äktenskapen

6.29 %	där mannen är över 67 år och hustrun över 67 år,
2.90 %	» » » » 67 » » » mellan 60 och 67 år,
1.45 %	» » » » 67 » » » under 60 år samt
1.38 %	» » » » under 67 » » » över 67 år.

Tillämpas dessa procentsatser på ovannämnda beräknade antal bestående äktenskap vid 1947 års utgång, erhåller man i avrundade tal

90 000	äktenskap där mannen är över 67 år och hustrun över 67 år,
41 000	» » » » » 67 » » » mellan 60 och 67 år,
21 000	» » » » » 67 » » » under 67 år samt
20 000	» » » » » under 67 » » » över 67 år.

Av de 41 000 äktenskap, där mannen är åldring och hustrun mellan 60 och 67 år, torde i 7 000 fall hustrun vara berättigad till invalidpension och av de 21 000 äktenskap, där hustrun är yngre än 60 år, motsvarande antal vara 4 000 enligt socialvårdskommitténs antaganden rörande invaliditet. Likaså kan antalet invalida gifta män (under 67 år), där hustrun är över 67 år, uppskattas till 3 000.

Enligt Wahlunds prognos skulle vi ha 562 000 personer över 67 år vid 1947 års utgång. Därav skulle $90\,000 + 90\,000 + 41\,000 + 21\,000 + 20\,000 = 262\,000$ beräknas vara gifta och återstoden 300 000 alltså ogifta.

Sammanställas dessa siffror, erhålles nedanstående fördelning av antalet åldringar.

300 000	ogifta	motsvarande 53·4 % av hela antalet,
34 000	gifta, där maken ej är berättigad till pension,	» 6·05 % » » » ,
34 000	gifta män berättigade till hustrutilllägg (beroende på ink.)	» 6·05 % » » » ,
194 000	gifta, där maken har pension	» 34·5 % » » » .
562 000		100·0

De förmåner utöver allmän ålderspension, som kunna utgå till en åldring, utgöras av bostadstillägg, graderat efter bostadskostnadsgrupp, samt tilläggspension i det fall då hustrutillägg utgår. De högsta beloppen äro därvid i bostadskostnadsgrupp II för de fyra grupper som ovan angivits respektive 150, 150, 200 och 100 kronor. Dessa belopp, vägda med hänsyn till motsvarande procentsatser, ge ett genomsnittsvärde av bostadstillägget i bostadskostnadsgrupp II av 136 kronor. Motsvarande värden för bostadskostnadsgrupperna III, IV och V äro givetvis respektive 2, 3 och 4 gånger detta tal.

Högsta tilläggspensionen i hustrutillägget är, oberoende av bostadskostnadsgrupp, 600 kronor. Såsom genomsnittsvärde per åldring erhålles på motsvarande sätt $0·0605 \cdot 600 = 36·3$ kronor.

Göres det antagandet att en pensionstagare över 67 år, som för närvarande uppbär enbart grundpension, har en årsinkomst som just utesluter honom från rätt till tilläggspension och söker man det bostadstillägg och den tilläggspension (i det fall då hustrutillägg utgår) han kan vara berättigad till enligt den nya lagen, nödgas man beakta de 15 möjligheter som uppstå därigenom att han nu kan tillhöra ortsgrupp 1, 2 eller 3 och bli berättigad till pension enligt någon av de 5 bostadskostnadsgrupperna.

I nedanstående tabell angivas det bostadstillägg och den tilläggspension som tillkomma nämnda pensionstagare över 67 år vid överflyttning från någondera av nuvarande ortsgrupper till någondera av de blivande bostadskostnadsgrupperna. Beräkningarna grunda sig på en årsinkomst av 700 kronor i ortsgrupp 1, 900 kronor i ortsgrupp 2 och 1 100 kronor i ortsgrupp 3. I tabellen har skilts på de fyra kategorier, som ovan redovisats. I de båda sista kolumnerna har angivits genomsnittsvärdet av bostadstillägget och tilläggspensionen.

En uppdelning av antalet invalider i motsvarande fyra grupper ger följande resultat

138 000	ogifta	motsvarande 54·8 % av hela antalet,
84 000	gifta, där maken ej är berättigad till pension	» 33·3 % » » » ,
10 000	gifta män berättigade till hustrutilllägg (beroende på ink.)	» 4·0 % » » » ,
20 000	gifta, där maken har pension	» 7·9 % » » » .
252 000		100·0

Härvid har, som tidigare nämnts, räknats med samma antaganden om invaliditet som de av socialvårdskommittén gjorda. Den maximala tilläggspensionen är för respektive grupper 800, 800, 1 200 och 600 kronor. Den genomsnittliga tilläggspensionen blir 800·2 kronor. Det maximala bostadstillägget i bostadskostnadsgrupp II är för respektive grupper 150, 150, 200 och 100 kronor samt det genomsnittliga

Bostads- kostnads- grupp	Bostadstillägg för				Tilläggs- pension för gift man med hustru- tillägg	Genomsnittsvärdet av	
	ogift	gift, då maken ej har pension eller hustru- tillägg ej utgår	gift, då maken har pension	gift man med hustru- tillägg		bostads- tillägg	tilläggs- pension
Ortsgrupp 1							
I.....	0	0	0	0	400	0	24·2
II.....	0	0	0	71	429	4·3	26·0
III.....	150	0	0	150	450	89·2	27·2
IV.....	300	150	100	333	467	223·9	28·3
V.....	450	300	200	520	480	358·9	29·0
Ortsgrupp 2							
I.....	0	0	0	0	300	0	18·2
II.....	0	0	0	57	343	3·4	20·8
III.....	50	0	0	125	375	34·3	22·7
IV.....	200	0	0	200	400	118·9	24·2
V.....	350	150	100	380	420	253·5	25·4
Ortsgrupp 3							
I.....	0	0	0	0	0	0	0
II.....	0	0	0	43	257	2·6	15·5
III.....	0	0	0	100	300	6·1	18·2
IV.....	100	0	0	167	333	63·5	20·1
V.....	250	0	0	240	360	148·0	21·8

bostadstillägget 148·0 kronor. Vid utförande av beräkningar på grundval av förestående uppgifter torde tillräcklig noggrannhet erhållas, om man utgår från en genomsnittlig tilläggs-pension å 800 kronor och ett genomsnittligt bostadstillägg i bostadskostnadsgrupp II å 150 kronor. I grupperna III, IV och V bli då motsvarande bostadstillägg respektive 300, 450 och 600 kronor.

Stockholm i november 1946.

Åke Kjellström.

Tabell utvisande för 196 landskommuner och 36 städer antalet folkpensionsberättigade enligt den nya pensionslagen vid tillämpning av socialvårdskommitténs förslag

(De för resp. bidragssystem inom parentes angivna bokstäver)

Kommuner Län Bostadskostnadsgrupp	A n t a l						
	invånare den 1 jan. 1944	skattekrönor enl. 1944 års taxering		pensionstagare år 1946			
		Totalt	Per in- vånare	67 år eller där- över	därav med enbart grund- eller avgifts- pension	under 67 år	därav med enbart grund- eller avgifts- pension
1	2	3	4	5	6	7	8
Landskommuner							
<i>Grupp I.</i>							
1 Riala, Stockholms län.....	897	5 064	5·65	106	33	30	
2 Ununge, " "	1 077	7 276	6·76	181	31	56	
3 Bältinge, Uppsala län.....	1 675	17 329	10·35	158	63	32	
4 Jumkil, " "	636	5 912	9·30	59	24	11	
5 Skogs-Tibble, " "	578	4 793	8·29	63	17	19	
6 Skuttunge, " "	975	7 465	7·66	103	31	25	
7 Husby-Oppunda, Södermanlands län.....	771	6 029	7·82	77	7	18	
8 Hölö, " "	1 586	14 962	9·43	160	61	35	
9 Mellösa, " "	3 680	59 742	16·23	273	116	39	
10 Mörkö, " "	974	10 320	10·60	116	20	21	
11 Trosa-Vagnhärad, " "	1 995	22 173	11·11	163	40	43	
12 Furingstad, Östergötlands län.....	369	3 207	8·69	34	20	9	
13 Järstad, " "	295	1 761	5·97	29	4	14	
14 Rystad, " "	1 116	8 663	7·76	89	44	16	
15 Tingstad, " "	434	3 393	7·82	39	16	8	
16 Trehörna, " "	737	4 664	6·33	101	19	27	
17 Anderstorp, Jönköpings län.....	3 581	51 878	14·49	189	92	37	
18 Båraryd, " "	2 929	40 433	13·80	180	97	34	
19 Femsjö, " "	481	3 119	6·48	69	12	23	
20 Hässleby, " "	984	9 809	9·97	71	24	33	
21 Ingatorp, " "	2 353	23 806	10·12	246	107	60	
22 Lemnhult, " "	466	2 852	6·12	63	21	12	
23 Mariannelunds kpg, " "	1 476	16 739	11·34	122	48	25	

Bilaga C.

1946 samt beräknade kommunbidrag dels enligt gällande bestämmelser (A), dels en-
(), dels ock enligt samma lag vid tillämpning av de sakkunnigas förslag (C).

na användas nedan som beteckning för dessa system.)

Uppskattat belopp av behovs- prövade pensioner enl. nya pen- sionslagen, kronor			Kommunbidrag enligt						Ändring vid C jämfört med B	
Bostads- tillägg	Tilläggs- pensioner	Summa	A	B	C	A	B	C		
			i kronor			i kronor per skattekrona				
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
—	27 449	27 449	7 387	5 490	2 306	1·46	1·08	0·46	— 0·62	1
—	50 995	50 995	17 712	10 199	5 119	2·43	1·40	0·70	— 0·70	2
—	30 574	30 574	9 840	6 115	4 724	0·57	0·35	0·27	— 0·08	3
—	10 652	10 652	4 384	2 130	1 486	0·74	0·36	0·25	— 0·11	4
—	17 281	17 281	5 609	3 456	2 125	1·17	0·72	0·44	— 0·28	5
—	23 364	23 364	7 842	4 673	2 663	1·05	0·63	0·36	— 0·27	6
—	17 110	17 110	7 239	3 422	2 002	1·20	0·57	0·33	— 0·24	7
—	33 070	33 070	10 637	6 614	4 663	0·71	0·44	0·31	— 0·13	8
—	39 706	39 706	13 940	7 941	9 648	0·23	0·13	0·16	+ 0·03	9
—	20 769	20 769	9 163	4 154	3 302	0·89	0·40	0·32	— 0·08	10
—	39 833	39 833	14 437	7 967	6 632	0·65	0·36	0·30	— 0·06	11
—	8 192	8 192	2 091	1 638	1 057	0·65	0·51	0·33	— 0·18	12
—	12 205	12 205	3 259	2 441	1 052	1·85	1·39	0·60	— 0·79	13
—	15 499	15 499	4 920	3 100	1 791	0·57	0·36	0·21	— 0·15	14
—	7 622	7 622	2 955	1 524	892	0·87	0·45	0·26	— 0·19	15
—	25 037	25 037	7 720	5 007	2 366	1·66	1·07	0·51	— 0·56	16
—	35 347	35 347	9 508	7 069	7 635	0·18	0·14	0·15	+ 0·01	17
—	32 560	32 560	7 783	6 512	6 740	0·19	0·16	0·17	+ 0·01	18
—	20 759	20 759	5 943	4 152	2 089	1·91	1·33	0·67	— 0·66	19
—	28 687	28 687	6 988	5 737	4 260	0·71	0·58	0·43	— 0·15	20
—	55 635	55 635	16 022	11 127	8 429	0·67	0·47	0·36	— 0·11	21
—	11 633	11 633	4 559	2 327	1 065	1·60	0·82	0·38	— 0·44	22
—	23 848	23 848	7 824	4 770	4 043	0·47	0·29	0·24	— 0·05	23

Kommuner Län Bostadskostnadsgrupp		A n t a l						
		invånare den 1 jan. 1944	skattekoronor enl. 1944 års taxering		pensionstagare år 1946			
			Totalt	Per in- vånare	67 år eller där- över	därav med enbart grund- eller avgifts- pension	under 67 år	därav med enbart grund- eller avgifts- pension
1	2	3	4	5	6	7	8	
1 Norrahammars kpg, Jönköpings län.....	4 028	61 764	15.33	240	80	56		
2 Härlunda, Kronobergs län.....	1 238	6 386	5.16	107	17	27		
3 Kalvsvik, » »	921	4 278	4.64	108	22	33		
4 Markaryds kpg, » »	1 177	18 150	15.42	119	66	21		
5 Pjätteryd, » »	1 218	5 825	4.78	147	29	25		
6 Tingsås, » »	1 944	10 663	5.49	216	51	84		
7 Tutaryd, » »	328	2 921	8.91	40	14	9		
8 Älmhults kpg, » »	2 951	39 144	13.26	186	91	47		
9 Dalhem, Kalmar län.....	1 143	8 974	7.85	80	13	35		
10 Emmaboda, » »	1 538	23 657	15.38	81	48	18		
11 Gårdserum, » »	1 761	13 844	7.86	194	60	36		
12 Halltorp, » »	912	7 802	8.55	91	14	25		
13 Mörbylånga kpg, » »	588	9 621	16.36	28	12	7		
14 Oskar, » »	802	5 179	6.46	114	28	31		
15 Ukna, » »	1 801	12 572	6.98	181	61	62		
16 Anga, Gotlands län.....	233	789	3.39	22	4	7		
17 Bunge, » »	1 641	24 987	15.23	65	28	16		
18 Buttle, » »	282	1 326	4.70	38	6	7		
19 Fide, » »	279	1 620	5.81	32	14	12		
20 Fleringe, » »	372	2 849	7.66	35	7	9		
21 Hall, » »	212	1 637	7.72	22	7	3		
22 Slite kpg, » »	2 045	31 993	15.64	136	51	24		
23 Sproge, » »	270	1 069	3.96	30	16	5		
24 Elleholm, Blekinge län.....	309	2 671	8.64	49	12	16		
25 Eringsboda, » »	1 865	8 844	4.74	177	36	110		
26 Fridlevstad, » »	2 563	13 002	5.07	272	59	108		
27 Lösen, » »	2 796	28 087	10.05	221	61	61	1	
28 Olofströms kpg, » »	2 979	39 027	13.10	144	49	37		
29 Sturkö, » »	1 672	6 879	4.11	158	15	76		
30 Tjurkö, » »	376	2 060	5.48	64	7	21		
31 Torhamn, » »	2 410	10 075	4.18	261	47	94		
32 Tving, » »	2 573	13 030	5.06	274	46	125		
33 Öljevult, » »	1 159	6 423	5.54	147	20	60		

Uppskattat belopp av behovs- rövade pensioner enl. nya pen- sionslagen, kronor			Kommunbidrag enligt						Ändring vid C jämfört med B
Postads- tillägg	Tilläggs- pensioner	Summa	A	B	C	A	B	C	
			i kronor			i kronor per skattekrona			
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
—	52 544	52 544	16 318	10 509	12 058	0·26	0·17	0·20	+ 0·03
—	25 278	25 278	10 348	5 056	1 934	1·62	0·79	0·31	— 0·48
—	30 054	30 054	8 814	6 011	2 073	2·06	1·41	0·48	— 0·93
—	20 321	20 321	5 829	4 064	4 694	0·32	0·22	0·26	+ 0·04
—	24 985	24 985	10 764	4 997	1 761	1·85	0·86	0·30	— 0·56
—	74 424	74 424	19 861	14 885	6 029	1·86	1·40	0·57	— 0·83
—	8 483	8 483	2 669	1 697	1 132	0·91	0·58	0·39	— 0·19
—	43 251	43 251	10 857	8 650	8 563	0·28	0·22	0·22	— 0·00
—	30 747	30 747	8 640	6 149	3 597	0·96	0·69	0·40	— 0·29
—	16 760	16 760	4 216	3 352	3 846	0·18	0·14	0·16	+ 0·02
—	35 116	35 116	13 248	7 023	4 108	0·96	0·51	0·30	— 0·21
—	23 134	23 134	8 767	4 627	2 950	1·12	0·59	0·38	— 0·21
—	6 471	6 471	1 679	1 294	1 582	0·17	0·13	0·16	+ 0·03
—	28 600	28 600	9 885	5 720	2 745	1·91	1·10	0·53	— 0·57
—	55 432	55 432	14 559	11 086	5 737	1·16	0·88	0·46	— 0·42
—	6 350	6 350	1 753	1 270	314	2·22	1·61	0·40	— 1·21
—	14 821	14 821	3 402	2 964	3 380	0·14	0·12	0·14	+ 0·02
—	6 907	6 907	2 856	1 381	487	2·15	1·04	0·37	— 0·67
—	10 592	10 592	2 490	2 118	922	1·54	1·31	0·57	— 0·74
—	8 385	8 385	2 864	1 677	956	1·01	0·59	0·34	— 0·25
—	3 114	3 114	1 475	623	359	0·90	0·38	0·22	— 0·16
—	23 520	23 520	8 088	4 704	5 503	0·25	0·15	0·17	+ 0·02
—	4 895	4 895	1 605	979	287	1·50	0·92	0·27	— 0·65
—	14 433	14 433	4 427	2 887	1 862	1·66	1·08	0·70	— 0·38
—	93 989	93 989	20 429	18 798	6 626	2·31	2·13	0·75	— 1·38
—	95 560	95 560	26 526	19 112	7 167	2·04	1·47	0·55	— 0·92
—	56 084	56 084	17 826	11 217	8 413	0·63	0·40	0·30	— 0·10
—	34 235	34 235	10 323	6 847	6 727	0·26	0·18	0·17	— 0·01
—	66 354	66 354	17 846	13 271	4 081	2·59	1·93	0·59	— 1·34
—	19 038	19 038	6 281	3 808	1 542	3·05	1·85	0·75	— 1·10
—	84 105	84 105	24 825	16 821	5 454	2·46	1·67	0·54	— 1·13
—	109 389	109 389	28 649	21 878	8 204	2·20	1·68	0·63	— 1·05
—	53 094	53 094	15 087	10 619	4 380	2·35	1·65	0·68	— 0·97

Kommuner Län Bostadskostnadsgrupp		A n t a l						
		invånare den 1 jan. 1944	skattekröner enl. 1944 års taxering		pensionstagare år 1946			
			Totalt	Per in- vånare	67 år eller där- över	därav med enbart grund- eller avgifts- pension	under 67 år	därav med enbart grund- eller avgifts- pension
1		2	3	4	5	6	7	8
1	Björnekulla, Kristianstads län.....	4 004	64 460	16·10	304	169	55	
2	Farstorp, » »	1 341	6 027	4·49	155	65	38	
3	Huaröd, » »	908	4 615	5·08	78	20	25	
4	Hörröd, » »	569	2 859	5·02	66	15	15	
5	Tåssjö, » »	1 269	6 319	4·98	122	28	39	
6	Verum, » »	1 088	4 720	4·34	104	30	25	
7	Visseltofta, » »	760	3 913	5·15	88	31	33	
8	Västra Sönnarslöv, » »	1 458	28 804	19·76	128	56	25	
9	Åhus kpg, » »	2 004	33 331	16·63	226	108	24	
10	Bjärka, Malmöhus län.....	170	926	5·45	24	9	5	
11	Brågarp, » »	382	9 830	25·73	29	13	4	
12	Flackarp, » »	196	4 074	20·79	15	11	4	
13	Glumslöv, » »	994	11 911	11·98	82	45	7	
14	Kyrkoköpinge, » »	329	6 171	18·76	32	25	1	
15	Lilla Harrie, » »	441	9 313	21·12	31	23	1	
16	S:t Ibb, » »	872	8 243	9·45	95	39	13	
17	Västra Vemmerlöv, » »	299	4 511	15·09	18	9	3	
18	Äspinge, » »	839	5 443	6·49	98	40	24	
19	Örtofta, » »	576	10 370	18·00	44	24	6	
20	Askome, Hallands län.....	351	5 114	14·57	26	8	3	
21	Drängsered, » »	873	4 033	4·62	118	31	27	
22	Krogsered, » »	546	2 679	4·91	71	17	16	
23	Bokenäs, Göteborgs och Bohus län.....	878	4 518	5·15	106	38	19	
24	Hälta, » » » »	619	3 771	6·09	90	32	14	
25	Krokstad, » » » »	1 676	6 357	3·79	171	48	54	
26	Myckleby, » » » »	1 473	6 917	4·70	224	66	49	
27	Sanne, » » » »	577	1 691	2·93	57	14	17	
28	Spekeröd, » » » »	890	4 196	4·71	112	22	38	
29	Torp, » » » »	1 188	4 194	3·53	152	42	47	
30	Järbo, Älvsborgs län.....	869	2 876	3·21	92	38	26	
31	Råggård, » »	586	1 733	2·96	74	25	27	
32	Skogsbygden, » »	355	1 302	3·67	41	10	12	
33	Svenljunga kpg, » »	2 203	30 072	13·65	171	71	33	

Uppskattat belopp av behovs- prövade pensioner enl. nya pen- sionslagen, kronor			Kommunbidrag enligt						Ändring vid C jämfört med B	
Bostads- tillägg	Tilläggs- pensioner	Summa	A	B	C	A	B	C		
			i kronor			i kronor per skattekrona				
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
—	52 991	52 991	14 074	10 598	12 798	0·22	0·16	0·20	+ 0·04	1
—	35 240	35 240	11 438	7 048	2 326	1·90	1·17	0·39	— 0·78	2
—	22 589	22 589	6 181	4 518	1 694	1·34	0·98	0·37	— 0·61	3
—	14 214	14 214	5 173	2 843	1 066	1·81	0·99	0·37	— 0·62	4
—	35 290	35 290	10 794	7 058	2 594	1·71	1·12	0·41	— 0·71	5
—	23 412	23 412	8 518	4 682	1 510	1·80	0·99	0·32	— 0·67	6
—	29 219	29 219	7 367	5 844	2 235	1·88	1·49	0·57	— 0·92	7
—	23 969	23 969	7 106	4 794	7 083	0·25	0·17	0·25	+ 0·08	8
—	26 097	26 097	10 166	5 219	6 498	0·31	0·16	0·19	+ 0·03	9
—	4 763	4 763	1 392	953	386	1·50	1·03	0·42	— 0·61	10
—	4 096	4 096	1 428	819	1 579	0·15	0·08	0·16	+ 0·08	11
—	3 611	3 611	447	722	1 121	0·11	0·18	0·28	+ 0·10	12
—	8 032	8 032	3 907	1 606	1 433	0·33	0·13	0·12	— 0·01	13
—	1 659	1 659	672	332	465	0·11	0·05	0·08	+ 0·03	14
—	1 647	1 647	788	329	521	0·08	0·04	0·06	+ 0·02	15
—	13 377	13 377	5 807	2 675	1 887	0·70	0·32	0·23	— 0·09	16
—	2 945	2 945	659	589	663	0·15	0·13	0·15	+ 0·02	17
—	22 273	22 273	5 741	4 455	2 138	1·05	0·82	0·39	— 0·43	18
—	6 107	6 107	2 058	1 221	1 649	0·20	0·12	0·16	+ 0·04	19
—	3 247	3 247	1 964	649	707	0·38	0·13	0·14	+ 0·01	20
—	25 508	25 508	9 041	5 102	1 760	2·24	1·27	0·44	— 0·83	21
—	15 171	15 171	4 829	3 034	1 115	1·80	1·13	0·42	— 0·71	22
—	18 588	18 588	7 685	3 718	1 422	1·70	0·82	0·31	— 0·51	23
—	14 079	14 079	5 840	2 816	1 267	1·55	0·75	0·34	— 0·41	24
—	48 827	48 827	13 237	9 765	2 709	2·08	1·54	0·43	— 1·11	25
—	46 532	46 532	16 313	9 306	3 281	2·36	1·35	0·47	— 0·88	26
—	15 500	15 500	4 938	3 100	674	2·92	1·83	0·40	— 1·43	27
—	34 199	34 199	9 082	6 840	2 411	2·16	1·63	0·57	— 1·06	28
—	42 609	42 609	13 212	8 522	2 237	3·15	2·03	0·53	— 1·50	29
—	23 680	23 680	6 668	4 736	1 172	2·32	1·65	0·41	— 1·24	30
—	23 984	23 984	5 574	4 797	1 043	3·22	2·77	0·60	— 2·17	31
—	10 967	10 967	3 645	2 193	593	2·80	1·68	0·46	— 1·22	32
—	31 748	31 748	10 075	6 350	6 476	0·34	0·21	0·22	+ 0·01	33

K o m m u n e r L ä n B o s t a d s k o s t n a d s g r u p p		A n t a l						
		invånare den 1 jan. 1944	skattekröner enl. 1944 års taxering		pensionstagare år 1946			
			Totalt	Per in- vånare	67 år eller där- över	därav med enbart grund- eller avgifts- pension	under 67 år	därav med enbart grund- eller avgifts- pension
1		2	3	4	5	6	7	8
1	Torestorp, Älvsborgs län.....	1 066	2 952	2·77	108	24	21	
2	Binneberg, Skaraborgs län.....	114	520	4·56	15	7	1	
3	Halna, » »	513	2 436	4·75	73	10	22	
4	Tun, » »	1 347	20 155	14·96	52	20	12	
5	Tådene, » »	355	10 497	29·57	43	12	14	
6	Öglunda, » »	286	1 839	6·43	33	11	5	
7	Kroppa, Värmlands län.....	5 236	88 177	16·84	366	107	95	1
8	Eskilsäter, » »	648	3 280	5·06	77	17	13	
9	Holmedal, » »	1 456	8 278	5·69	190	53	47	
10	Långerud, » »	1 615	15 892	9·84	169	59	36	
11	Norra Råda, » »	10 855	172 068	15·85	747	161	211	1
12	Stavnäs, » »	2 048	13 861	6·77	264	48	94	
13	Svanskog, » »	1 565	15 090	9·64	166	40	42	
14	Askersund lk, Örebro län.....	2 021	14 390	7·12	252	48	72	
15	Axberg, » »	1 586	15 536	9·80	148	64	37	
16	Ekeby, » »	1 368	23 865	17·45	124	55	21	
17	Glanshammar, » »	1 463	12 462	8·52	163	57	32	
18	Lännäs, » »	1 631	12 074	7·40	188	44	53	
19	Rinkaby, » »	609	5 546	9·11	73	24	5	
20	Frösthult, Västmanlands län.....	386	4 481	11·61	39	14	6	
21	Härnevi, » »	339	2 704	7·98	40	20	4	
22	Kungsåra, » »	320	2 735	8·55	31	10	6	
23	Sura, » »	5 334	85 947	16·11	306	113	85	
24	Torstuna, » »	1 057	10 102	9·56	112	48	28	
25	Aspeboda, Kopparbergs län.....	774	6 690	8·64	71	31	21	
26	Grangärde, » »	10 974	322 838	29·42	1 020	247	231	2
27	Silvberg, » »	1 221	10 885	8·91	118	18	40	
28	Torsång, » »	1 143	11 092	9·70	120	62	18	
29	Venjan, » »	1 778	25 418	14·30	154	84	44	
30	Nianfors, Gävleborgs län.....	233	2 577	11·06	23	8	8	
31	Norråla, » »	2 879	18 444	6·41	314	90	111	
32	Norrbo, » »	931	5 901	6·34	90	18	28	
33	Ramsjö, » »	1 615	16 074	9·95	125	36	43	

Uppskattat belopp av behovs- prövade pensioner enl. nya pen- sionslagen, kronor			Kommunbidrag enligt						Ändring vid C jämfört med B	
Bostads- tillägg	Tilläggs- pensioner	Summa	A	B	C	A	B	C		
			i kronor			i kronor per skattekrona				
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
—	20 430	20 430	8 138	4 086	827	2·76	1·38	0·28	— 1·10	1
—	1 259	1 259	732	252	85	1·41	0·48	0·16	— 0·32	2
—	20 129	20 129	5 748	4 026	1 419	2·36	1·65	0·58	— 1·07	3
—	11 246	11 246	3 310	2 249	2 513	0·16	0·11	0·12	+ 0·01	4
—	12 615	12 615	3 417	2 523	5 582	0·33	0·24	0·53	+ 0·29	5
—	5 065	5 065	2 149	1 013	486	1·17	0·55	0·26	— 0·29	6
—	87 991	87 991	26 238	17 598	22 174	0·30	0·20	0·25	+ 0·05	7
—	12 989	12 989	6 141	2 598	974	1·87	0·79	0·30	— 0·49	8
—	43 856	43 856	13 209	8 771	3 684	1·60	1·06	0·45	— 0·61	9
—	34 221	34 221	11 778	6 844	5 030	0·74	0·43	0·32	— 0·11	10
—	193 968	193 968	59 317	38 794	45 970	0·34	0·23	0·27	+ 0·04	11
—	84 203	84 203	23 637	16 841	8 462	1·71	1·21	0·61	— 0·60	12
—	39 142	39 142	13 324	7 828	5 637	0·88	0·52	0·37	— 0·15	13
—	66 167	66 167	23 071	13 233	7 047	1·60	0·92	0·49	— 0·43	14
—	34 198	34 198	9 202	6 840	5 027	0·59	0·44	0·32	— 0·12	15
—	20 636	20 636	6 728	4 127	5 386	0·28	0·17	0·23	+ 0·06	16
—	30 827	30 827	11 067	6 165	3 930	0·89	0·49	0·32	— 0·17	17
—	48 692	48 692	14 879	9 738	5 405	1·23	0·81	0·45	— 0·36	18
—	6 360	6 360	4 530	1 272	869	0·82	0·23	0·16	— 0·07	19
—	6 047	6 047	2 755	1 209	1 052	0·61	0·27	0·23	— 0·04	20
—	4 410	4 410	1 889	882	523	0·70	0·33	0·19	— 0·14	21
—	5 804	5 804	2 575	1 161	740	0·94	0·42	0·27	— 0·15	22
—	77 741	77 741	22 051	15 548	18 774	0·26	0·18	0·22	+ 0·04	23
—	25 885	25 885	6 805	5 177	3 689	0·67	0·51	0·37	— 0·14	24
—	19 002	19 002	5 529	3 800	2 451	0·83	0·57	0·37	— 0·20	25
—	218 837	218 837	75 771	43 767	96 507	0·23	0·14	0·30	+ 0·16	26
—	36 066	36 066	11 389	7 213	4 815	1·05	0·66	0·44	— 0·22	27
—	18 005	18 005	6 241	3 601	2 620	0·56	0·32	0·24	— 0·08	28
—	39 774	39 774	8 477	7 955	8 532	0·33	0·31	0·34	+ 0·03	29
—	7 139	7 139	2 007	1 428	1 178	0·78	0·55	0·46	— 0·09	30
—	99 109	99 109	6 287	19 822	9 514	1·43	1·07	0·52	— 0·55	31
—	25 450	25 450	27 645	5 090	2 405	1·30	0·86	0·41	— 0·45	32
—	38 502	38 502	9 804	7 700	5 717	0·61	0·48	0·36	— 0·12	33

Kommuner Län Bostadskostnadsgrupp		A n t a l						
		invånare den 1 jan. 1944	skattekröner enl. 1944 års taxering		pensionstagare år 1946			
			Totalt	Per in- vånare	67 år eller där- över	därav med enbart grund- eller avgifts- pension	under 67 år	därav med enbart grund- eller avgifts- pension
1		2	3	4	5	6	7	8
1	Rogsta, Gävleborgs län.....	1 760	9 960	5·66	207	34	75	
2	Trönö, » »	1 524	9 782	6·42	145	27	82	
3	Undersvik, » »	1 086	7 944	7·31	79	16	40	
4	Alnö, Västernorrlands län.....	5 559	39 852	7·17	514	75	229	
5	Ed, » »	1 379	11 169	8·10	107	35	38	
6	Edsele, » »	1 943	11 762	6·05	178	27	107	
7	Hemsö, » »	418	15 287	36·57	38	9	9	
8	Indal, » »	2 329	12 323	5·29	241	63	65	
9	Långsele, » »	3 084	28 899	9·37	222	64	89	
10	Styrnäs, » »	1 174	7 145	6·09	125	17	49	
11	Tynderö, » »	1 081	6 282	5·81	124	24	42	
12	Borgvattnet, Jämtlands län.....	858	6 662	7·76	65	10	23	
13	Hackås, » »	1 703	9 472	5·56	149	49	50	
14	Håsjö, » »	1 720	16 581	9·64	122	40	46	
15	Näs, » »	1 147	7 151	6·23	104	36	42	
16	Storsjö, » »	720	4 171	5·79	68	5	22	
17	Byske, Västerbottens län.....	9 680	56 031	5·79	719	112	297	2
18	Holmön, » »	334	3 482	10·43	23	3	12	
19	Löfvånger, » »	4 797	27 792	5·79	367	83	176	2
20	Örträsk, » »	1 236	10 895	8·81	86	21	32	
21	Junosuando, Norrbottens län.....	1 839	6 933	3·77	73	6	38	
22	Karl Gustav, » »	3 543	15 079	4·26	181	43	134	
23	Korpilombolo, » »	3 603	16 174	4·49	142	13	135	
24	Pajala, » »	6 548	28 183	4·30	265	44	185	
25	Tärendö, » »	2 244	11 171	4·98	112	25	74	
26	Överkalix, » »	8 956	40 157	4·48	435	37	255	1
Summa		243 065	2 448 975	10·08	20 719	5 838	6 515	39
Grupp II.								
27	Hammarby, Stockholms län.....	2 185	38 710	17·72	126	59	35	
28	Bondkyrka, Uppsala län.....	5 703	79 037	13·86	317	144	63	
29	Nikolai, Södermanlands län.....	5 968	129 279	21·66	463	103	102	

Uppskattat belopp av behovs- prövade pensioner enl. nya pen- sionslagen, kronor			Kommunbidrag enligt						Ändring vid C jämfört med B	
Bostads- tillägg	Tilläggs- pensioner	Summa	A	B	C	A	B	C		
			i kronor			i kronor per skattekrona				
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
—	67 103	67 103	19 292	13 421	5 637	1·94	1·35	0·57	— 0·78	1
—	70 536	70 536	16 296	14 107	6 771	1·67	1·37	0·69	— 0·68	2
—	34 674	34 674	8 046	6 935	3 797	1·01	0·87	0·48	— 0·39	3
—	200 501	200 501	106 408	40 100	21 354	2·67	1·01	0·54	— 0·47	4
—	33 861	33 861	8 774	6 772	4 114	0·79	0·61	0·37	— 0·24	5
—	91 734	91 734	20 376	18 347	8 256	1·73	1·56	0·70	— 0·86	6
—	8 471	8 471	2 815	1 694	4 637	0·18	0·11	0·30	+ 0·19	7
—	59 986	59 986	18 918	11 997	4 679	1·54	0·97	0·38	— 0·59	8
—	78 484	78 484	19 646	15 697	10 948	0·68	0·54	0·38	— 0·16	9
—	43 531	43 531	11 933	8 706	3 918	1·67	1·22	0·55	— 0·67	10
—	37 811	37 811	11 230	7 562	3 290	1·79	1·20	0·52	— 0·68	11
—	20 639	20 639	6 010	4 128	2 384	0·90	0·62	0·36	— 0·26	12
—	44 816	44 816	12 525	8 963	3 697	1·32	0·95	0·39	— 0·56	13
—	40 745	40 745	10 031	8 149	5 867	0·60	0·49	0·35	— 0·14	14
—	36 939	36 939	10 005	7 388	3 435	1·40	1·03	0·48	— 0·55	15
—	20 008	20 008	7 079	4 002	1 710	1·70	0·96	0·41	— 0·55	16
—	262 344	262 344	66 568	52 469	22 431	1·19	0·94	0·40	— 0·54	17
—	10 393	10 393	2 359	2 079	1 621	0·68	0·60	0·47	— 0·13	18
—	153 118	153 118	34 566	30 624	13 092	1·24	1·10	0·47	— 0·63	19
—	28 468	28 468	7 494	5 694	3 758	0·69	0·52	0·34	— 0·18	20
—	32 977	32 977	8 825	6 595	1 830	1·27	0·95	0·26	— 0·69	21
—	113 250	113 250	21 796	22 650	7 134	1·45	1·50	0·47	— 1·03	22
—	112 998	112 998	22 335	22 600	7 458	1·38	1·40	0·46	— 0·94	23
—	157 087	157 087	32 117	31 417	10 132	1·14	1·11	0·36	— 0·75	24
—	62 963	62 963	13 024	12 593	4 628	1·17	1·13	0·41	— 0·72	25
—	219 342	219 342	52 240	43 868	14 477	1·30	1·09	0·36	— 0·73	26
—	5 893 006	5 893 006	1 733 335	1 178 600	762 154	0·71	0·48	0·31	— 0·17	
14 636	31 966	46 602	7 367	10 784	13 716	0·19	0·28	0·35	+ 0·07	27
33 520	59 675	93 195	34 163	21 991	22 614	0·43	0·28	0·29	+ 0·01	28
64 718	96 810	161 528	69 050	38 777	57 804	0·53	0·30	0·45	+ 0·15	29

Kommuner Län Bostadskostnadsgrupp		A n t a l						
		invånare den 1 jan. 1944	skattekoronor enl. 1944 års taxering		pensionstagare år 1946			
			Totalt	Per in- vånare	67 år eller där- över	därav med enbart grund- eller avgifts- pension	under 67 år	därav med enbart grund- eller avgifts- pension
1	2	3	4	5	6	7	8	
1 Gammalkil, Östergötlands län.....	995	6 421	6·45	114	31	21		
2 Lillkyrka, » »	118	700	5·93	7	4	4		
3 Styrstad, » »	672	5 915	8·80	86	38	12		
4 Valdemarsviks kpg, » »	2 888	49 501	17·14	205	86	32		
5 Alvesta kpg, Kronobergs län.....	3 628	50 547	13·93	256	131	81		
6 Båstads kpg, Kristianstads län.....	2 194	32 305	14·72	216	143	25		
7 Tomelilla kpg, » »	3 053	50 163	16·43	280	158	30		
8 Höörs kpg, Malmöhus län.....	1 841	28 311	15·38	220	136	22		
9 Svedala kpg, » »	1 987	43 618	21·95	163	107	16		
0 Söndrum, Hallands län.....	1 555	15 887	10·22	149	59	27		
1 Vapnö, » » (se anm. s. 94)....	526	8 657	16·46	39	10	11		
2 Värö, » »	2 405	11 322	4·71	244	85	55		
3 Ås, » »	1 007	6 048	6·01	105	45	29		
4 Askim, Göteborgs och Bohus län	2 567	52 211	20·34	216	109	32		
5 Bro, » » » »	2 242	10 606	4·73	265	66	89		
6 Harestad, » » » »	509	3 101	6·09	62	17	20		
7 Härryda, » » » »	1 287	11 465	8·91	141	56	34		
8 Torsby, » » » »	1 330	7 718	5·80	194	41	60		
9 Angered, Älvsborgs län.....	1 667	28 619	17·17	128	68	26		
0 Frändefors, » »	3 324	16 035	4·82	439	159	75		
1 Rommele, » »	386	2 922	7·57	34	16	16		
2 Upphårad, » »	1 102	8 791	7·98	130	49	25		
3 Hagelberg, Skaraborgs län.....	230	1 498	6·51	22	8	7		
4 Hovby, » »	548	4 110	7·50	48	14	8		
5 Norra Härene, » »	805	6 572	8·16	72	35	21		
6 Våmb, » »	1 318	26 847	20·37	59	22	15		
7 Sunne kpg, Värmlands län.....	1 890	29 728	15·73	154	78	22		
8 Kopparbergs kpg, Örebro län.....	2 037	35 514	17·43	216	108	50		
9 Hallstahammars kpg, Västmanlands län...	5 863	133 871	22·83	366	148	67	1	
0 Krylbo kpg, Kopparbergs län.....	2 204	36 581	16·60	107	71	23		
1 Hofors, Gävleborgs län.....	7 674	302 376	39·40	347	113	70		
2 Svegs kpg, Jämtlands län.....	1 389	20 901	15·05	76	28	31		
3 Tärna, Västerbottens län.....	2 152	10 569	4·91	127	11	70		

Uppskattat belopp av behovs- prövade pensioner enl. nya pen- sionslagen, kronor			Kommunbidrag enligt						Ändring vid C jämfört med B
Bostads- tillägg	Tilläggs- pensioner	Summa	A	B	C	A	B	C	
			i kronor			i kronor per skattekrona			
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
14 596	20 619	35 215	8 354	8 503	5 030	1·30	1·32	0·78	— 0·54
1 026	3 413	4 439	436	991	510	0·62	1·42	0·72	— 0·70
8 505	12 330	20 835	5 400	5 018	3 673	0·91	0·85	0·62	— 0·23
21 390	32 156	53 546	10 933	12 848	15 723	0·22	0·26	0·32	+ 0·06
29 751	72 744	102 495	16 877	23 474	24 314	0·33	0·46	0·48	+ 0·02
14 315	26 368	40 683	7 178	9 569	10 365	0·22	0·30	0·32	+ 0·02
21 808	32 537	54 345	10 961	13 049	15 424	0·22	0·26	0·31	+ 0·05
15 334	24 185	39 519	7 880	9 437	10 547	0·28	0·33	0·37	+ 0·04
10 493	17 615	28 108	4 975	6 671	10 114	0·11	0·15	0·23	+ 0·08
16 571	26 401	42 972	10 030	10 251	8 329	0·63	0·65	0·52	— 0·13
5 646	10 113	15 759	3 911	3 717	4 409	0·45	0·43	0·51	+ 0·08
30 288	51 982	82 270	16 353	19 482	9 319	1·44	1·72	0·83	— 0·89
12 722	26 548	39 270	7 534	9 127	4 981	1·25	1·51	0·82	— 0·69
19 755	31 751	51 506	19 263	12 277	17 401	0·37	0·24	0·33	+ 0·09
40 758	80 140	120 898	22 928	28 255	13 259	2·16	2·66	1·25	— 1·41
9 207	18 076	27 283	5 009	6 377	3 503	1·62	2·06	1·13	— 0·93
16 927	31 742	48 669	9 087	11 426	8 331	0·79	1·00	0·73	— 0·27
30 030	54 620	84 650	16 905	19 933	10 792	2·19	2·58	1·40	— 1·18
12 309	24 392	36 701	12 587	8 571	10 558	0·44	0·30	0·37	+ 0·07
50 098	74 298	124 396	28 121	29 889	14 768	1·75	1·86	0·92	— 0·94
4 922	13 869	18 791	2 966	4 251	2 660	1·02	1·45	0·91	— 0·54
15 001	24 214	39 215	8 208	9 343	6 299	0·93	1·06	0·72	— 0·34
2 992	6 316	9 308	1 707	2 161	1 245	1·14	1·44	0·83	— 0·61
5 894	7 998	13 892	3 260	3 368	2 217	0·79	0·82	0·54	— 0·28
8 344	19 053	27 397	4 657	6 314	4 245	0·71	0·96	0·65	— 0·31
7 388	13 915	21 303	4 247	4 999	7 129	0·16	0·19	0·27	+ 0·08
13 994	22 387	36 381	7 954	8 675	9 905	0·27	0·29	0·33	+ 0·04
22 684	46 728	69 412	11 416	16 151	20 212	0·32	0·45	0·57	+ 0·12
40 399	65 361	105 760	20 438	25 192	39 493	0·15	0·19	0·30	+ 0·11
8 598	21 184	29 782	8 510	6 816	8 223	0·23	0·19	0·22	+ 0·03
42 880	67 432	110 312	21 223	26 350	67 387	0·07	0·09	0·22	+ 0·13
11 312	27 270	38 582	6 053	8 848	9 777	0·29	0·42	0·47	+ 0·05
26 358	60 497	86 855	14 493	20 006	9 437	1·37	1·89	0·89	— 1·00

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

Kommuner Län Bostadskostnadsgrupp		A n t a l						
		invånare den 1 jan. 1944	skattekrönor enl. 1944 års taxering		pensionstagare år 1946			
			Totalt	Per in- vånare	67 år eller där- över	därav med enbart grund- eller avgifts- pension	under 67 år	därav med enbart grund- eller avgifts- pension
1	2	3	4	5	6	7	8	
Vännäs kpg, Västerbottens län.....	2 141	32 326	15·10	99	62	38	3	
Jukkasjärvi, Norrbottens län.....	18 432	675 455	36·65	631	129	452	52	
Piteå lk, " ".....	14 039	103 086	7·34	901	124	428	30	
Summa	111 861	2 117 323	18·93	7 824	2 871	2 244	192	
Grupp III.								
Fresta, Stockholms län.....	1 119	15 209	13·59	95	43	32	3	
Lovö, " ".....	1 004	39 597	39·44	89	53	15	1	
Nacka, " ".....	10 847	304 107	28·04	879	426	153	24	
Saltsjöbadens kpg, " ".....	3 517	109 199	31·05	260	163	17	2	
Skå, " ".....	603	6 556	10·87	71	47	5	—	
Sollentuna kpg, " ".....	14 359	284 419	19·81	869	453	159	21	
Spånga, " ".....	12 340	219 217	17·76	965	460	173	20	
Tyresö, " ".....	2 106	40 567	19·26	145	84	37	7	
Summa	45 895	1 018 871	22·20	3 373	1 729	591	78	
Grupp IV.								
Stocksunds kpg, Stockholms län.....	4 090	131 508	32·15	202	155	23	7	
Summa landskommuner	404 911	5 716 677	14·12	32 118	10 593	9 373	674	
Städer								
Grupp I.								
Östhammar.....	1 248	17 470	14·00	144	66	26	1	
Gränna.....	1 303	15 071	11·57	156	82	25	3	
Borgholm.....	2 011	25 824	12·84	187	78	39	5	
Summa	4 562	53 365	12·79	487	226	90	9	

Uppskattat belopp av behovs- prövade pensioner enl. nya pen- sionslagen, kronor			Kommunbidrag enligt						Ändring vid C jämfört med B	
Bostads- tillägg	Tilläggs- pensioner	Summa	A	B	C	A	B	C		
			i kronor			i kronor per skattekrona				
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
10 954	33 033	43 987	7 789	9 893	11 022	0·24	0·31	0·34	+ 0·03	1
136 610	382 158	518 768	163 924	117 415	292 505	0·24	0·17	0·43	+ 0·26	2
170 638	373 829	544 467	94 925	125 957	78 613	0·02	1·22	0·76	- 0·46	3
1 023 371	2 045 725	3 069 096	717 072	716 156	865 953	0·34	0·34	0·41	+ 0·07	
27 611	28 658	56 269	6 375	16 776	16 900	0·42	1·10	1·11	+ 0·01	4
19 042	14 749	33 791	4 289	10 567	21 918	0·11	0·27	0·55	+ 0·28	5
171 987	146 597	318 584	128 156	98 114	158 744	0·42	0·32	0·52	+ 0·20	6
32 536	20 088	52 624	25 966	17 032	28 822	0·24	0·16	0·26	+ 0·10	7
12 234	6 149	18 383	2 058	6 124	5 541	0·31	0·93	0·85	- 0·08	8
176 640	152 584	329 224	77 106	101 173	128 824	0·27	0·36	0·45	+ 0·09	9
205 341	167 174	372 515	91 893	115 571	136 608	0·42	0·53	0·62	+ 0·09	10
35 222	34 099	69 321	5 469	20 909	26 234	0·13	0·52	0·65	+ 0·13	11
680 613	570 098	1 250 711	341 312	386 266	523 591	0·33	0·38	0·51	+ 0·13	
39 407	23 222	62 629	14 293	24 348	37 818	0·11	0·19	0·29	+ 0·10	12
1 743 391	8 532 051	10 275 442	2 806 012	2 305 370	2 189 416	0·49	0·40	0·38	- 0·02	
—	25 228	25 228	8 073	5 046	5 298	0·46	0·29	0·30	+ 0·01	13
—	24 670	24 670	7 180	4 934	4 255	0·48	0·33	0·28	- 0·05	14
—	37 045	37 045	11 434	7 409	7 113	0·44	0·29	0·28	- 0·01	15
—	86 943	86 943	26 687	17 389	16 666	0·46	0·30	0·29	- 0·01	

Kommuner Län Bostadskostnadsgrupp	A n t a l						
	invånare den 1 jan. 1944	skattekronor enl. 1944 års taxering		pensionstagare år 1946			
		Totalt	Per in- vånare	67 år eller där- över	därav med enbart grund- eller avgifts- pension	under 67 år	därav med enbart grund- eller avgifts- pension
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Grupp II.</i>							
1 Trosa.....	1 096	14 983	13·67	137	58	19	
2 Kalmar.....	23 324	402 385	17·25	1 695	730	370	2
3 Växjö.....	16 587	263 916	15·91	1 237	539	332	2
4 Visby.....	13 216	229 160	17·34	961	391	204	1
5 Simrishamn	2 843	62 222	21·89	203	94	46	
6 Trelleborg.....	15 098	317 272	21·01	1 082	583	152	1
7 Kungsbacka.....	2 385	47 984	20·12	174	101	30	
8 Lysekil.....	5 272	79 313	15·04	497	176	92	
9 Arboga.....	5 845	101 926	17·44	634	201	110	
10 Söderhamn.....	9 749	125 376	12·86	859	219	334	3
11 Bollnäs.....	4 644	83 233	17·92	322	228	36	
12 Örnköldsvik.....	6 050	121 219	20·04	328	165	86	
Summa	106 109	1 848 989	17·43	8 129	3 485	1 811	14
<i>Grupp III.</i>							
13 Nynäshamn.....	6 202	135 251	21·81	313	167	70	2
14 Uppsala.....	41 779	921 258	22·05	3 088	1 650	549	6
15 Katrineholm.....	11 570	251 700	21·75	695	331	152	2
16 Linköping.....	45 664	909 227	19·91	2 858	1 291	574	5
17 Jönköping.....	38 510	654 269	16·99	2 502	1 036	653	5
18 Karlskrona.....	32 467	557 783	17·18	1 713	842	482	4
19 Malmö (se anm. s. 94).....	163 116	3 592 329	22·02	11 111	5 117	2 060	24
20 Borås.....	50 541	1 035 303	20·48	2 845	1 296	623	7
21 Skövde.....	14 746	262 151	17·78	912	453	186	2
22 Kristinehamn.....	14 455	241 794	16·73	1 120	542	234	2
23 Karlskoga.....	29 034	636 456	21·92	1 317	446	331	3
24 Falun.....	14 971	372 271	24·87	1 034	496	198	
25 Sundsvall.....	19 766	417 085	21·10	1 171	441	422	2
26 Lycksele.....	2 123	36 945	17·40	120	43	32	
27 Skellefteå.....	11 000	244 617	22·24	385	183	151	2
28 Haparanda.....	2 935	39 822	13·57	136	56	52	
Summa	498 879	10 308 261	20·66	31 320	14 390	6 769	71

Uppskattat belopp av behovs- prövade pensioner enl. nya pen- sionslagen, kronor			Kommunbidrag enligt						Ändring vid C jämfört med B
Bostads- tillägg	Tilläggs- pensioner	Summa	A	B	C	A	B	C	
			i kronor			i kronor per skattekrona			
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
13 867	19 576	33 443	7 101	8 075	8 202	0·47	0·54	0·55	+ 0·01
189 512	346 214	535 726	194 853	126 097	155 795	0·48	0·31	0·39	+ 0·08
146 770	302 148	448 918	149 147	104 461	121 037	0·57	0·40	0·46	+ 0·06
109 620	192 024	301 644	110 582	71 291	88 424	0·48	0·31	0·39	+ 0·08
22 161	43 201	65 362	9 572	15 288	23 237	0·15	0·25	0·37	+ 0·12
92 796	151 840	244 636	90 857	58 207	85 006	0·29	0·18	0·27	+ 0·09
14 793	28 751	43 544	12 996	10 188	14 420	0·27	0·21	0·30	+ 0·09
58 150	88 913	147 063	63 852	35 228	38 723	0·81	0·44	0·49	+ 0·05
76 201	107 899	184 100	79 370	44 440	55 089	0·78	0·44	0·54	+ 0·10
138 077	294 987	433 064	151 153	100 420	97 094	1·21	0·80	0·77	- 0·03
18 987	36 954	55 941	17 204	13 087	16 756	0·21	0·16	0·20	+ 0·04
35 678	78 149	113 827	32 542	26 333	37 270	0·27	0·22	0·31	+ 0·09
916 612	1 690 656	2 607 268	919 229	613 115	741 053	0·50	0·33	0·40	+ 0·07
66 528	65 091	131 619	27 573	39 629	54 233	0·20	0·29	0·40	+ 0·11
613 294	528 854	1 142 148	276 941	351 089	479 636	0·30	0·38	0·52	+ 0·14
156 179	142 327	298 506	68 412	90 937	123 499	0·27	0·36	0·49	+ 0·13
643 645	545 388	1 189 033	302 115	366 536	467 461	0·33	0·40	0·51	+ 0·11
631 067	599 133	1 230 200	305 508	372 254	429 629	0·47	0·57	0·66	+ 0·09
410 916	436 330	847 246	180 017	251 632	293 698	0·32	0·45	0·53	+ 0·08
2 427 477	1 981 738	4 409 215	1 123 885	1 367 339	1 861 643	0·31	0·38	0·52	+ 0·14
653 610	584 048	1 237 658	315 776	378 254	492 125	0·31	0·37	0·48	+ 0·11
196 461	175 745	372 206	89 074	113 733	134 896	0·34	0·43	0·51	+ 0·08
246 354	220 484	466 838	117 032	142 639	163 103	0·48	0·59	0·67	+ 0·08
352 033	306 541	658 574	169 469	202 121	275 439	0·27	0·32	0·43	+ 0·11
223 072	189 188	412 260	109 083	127 067	188 383	0·29	0·34	0·51	+ 0·17
328 288	372 125	700 413	255 196	205 740	277 777	0·61	0·49	0·67	+ 0·18
32 065	29 371	61 436	11 876	18 700	21 958	0·32	0·51	0·59	+ 0·08
106 642	132 287	238 929	46 543	69 114	97 347	0·19	0·28	0·40	+ 0·12
39 329	45 775	85 104	20 633	24 887	25 075	0·52	0·62	0·63	+ 0·01
7 126 960	6 354 425	13 481 385	3 419 133	4 121 671	5 385 902	0·33	0·40	0·52	+ 0·12

K o m m u n e r L ä n B o s t a d s k o s t n a d s g r u p p		A n t a l						
		invånare den 1 jan. 1944	skattekröner enl. 1944 års taxering		pensionstagare år 1946			
			Totalt	Per in- vånare	67 år eller där- över	därav med enbart grund- eller avgifts- pension	under 67 år	därav med enbart grund- eller avgifts- pension
1	2	3	4	5	6	7	8	
Grupp IV.								
1	Djursholm.....	6 355	278 611	43·84	449	327	57	
2	Solna.....	30 300	576 172	19·02	1 501	577	516	
3	Göteborg (se anm. nedan).....	302 747	7 307 878	24·14	18 883	7 033	6 266	
4	Östersund.....	18 415	383 271	20·81	942	444	281	
	Summa	357 817	8 545 932	23·88	21 775	8 381	7 120	
Grupp V.								
5	Stockholm (se anm. nedan).....	634 179	20 167 963	31·80	42 073	19 788	10 689	
	Summa städer	1 601 546	40 929 510	25·56	103 784	46 270	26 479	
	Totalsumma	2 006 457	46 646 187	23·25	135 902	56 863	35 852	
Därav:								
6	Grupp I.....	247 627	2 507 340	10·13	21 206	6 064	6 605	
7	» II.....	217 970	3 966 312	18·20	15 953	6 356	4 055	
8	» III.....	544 774	11 327 132	20·79	34 693	16 119	7 360	
9	» IV.....	361 907	8 677 440	23·98	21 977	8 536	7 143	
0	» V.....	634 179	20 167 963	31·80	42 073	19 788	10 689	

Anmärkningar.

1) Hänsyn har ej kunnat tagas till att en avsevärd del av Vapnö kommun den 1 jan. 1946 inkorporerats med Halmstad.

2) Uppgifterna om invånarantal och skatteunderlag för Göteborg år 1944 avse även dåvarande Västra Frölunda kommun.

Uppskattat belopp av behovs- prövade pensioner enl. nya pen- sionslagen, kronor			Kommunbidrag enligt						Ändring vid C jämfört med B
Bostads- tillägg	Tilläggs- pensioner	Summa	A	B	C	A	B	C	
			i kronor			i kronor per skattekrona			
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
96 289	56 602	152 891	39 633	59 465	112 835	0·14	0·21	0·40	+ 0·19 1
646 571	457 939	1 104 510	324 167	414 874	488 146	0·56	0·72	0·85	+ 0·13 2
8 110 576	5 584 318	13 694 894	4 717 270	5 172 152	6 892 680	0·65	0·71	0·94	+ 0·23 3
358 226	251 801	610 027	165 282	229 473	282 750	0·43	0·60	0·74	+ 0·14 4
9 211 662	6 350 660	15 562 322	5 246 352	5 875 964	7 776 411	0·61	0·69	0·91	+ 0·22
21 467 293	9 791 524	31 258 817	8 469 502	14 838 681	20 524 153	0·42	0·74	1·02	+ 0·28 5
38 722 527	24 274 208	62 996 735	18 080 903	25 466 820	34 444 185	0·44	0·60	0·84	+ 0·24
40 465 918	32 806 259	73 272 177	20 886 915	27 772 190	36 633 601	0·45	0·60	0·79	+ 0·19
—	5 979 949	5 979 949	1 760 022	1 195 989	778 820	0·70	0·48	0·31	— 0·17 6
1 939 983	3 736 381	5 676 364	1 636 301	1 329 271	1 606 906	0·41	0·34	0·41	+ 0·07 7
7 807 573	6 924 523	14 732 096	3 760 445	4 507 937	5 909 493	0·33	0·40	0·52	+ 0·12 8
9 251 069	6 373 882	15 624 951	5 260 645	5 900 312	7 814 229	0·61	0·68	0·90	+ 0·22 9
21 467 293	9 791 524	31 258 817	8 469 502	14 838 681	20 524 153	0·42	0·74	1·02	+ 0·28 10

3) I tabellen ha icke medräknats de mot landstingens andelar svarande kommunbidragen för Stockholm, Göteborg och Malmö, vilka bidrag endast motsvara några ören per skattekrona.

57. Betänkande angående vissa organisations-, utbildnings- och tjänstgöringsfrågor vid domstolarna. Norstedt. 330 s. **Ju.**
58. Betänkande rörande utbyggnad av civila flygplatser m. m. Idun. 153 s. 1 karta. **K.**
59. Betänkande med förslag angående hemvärnet. Beckman. 157 s. 1 bil. **Fö.**
60. Betänkande med förslag till lag om skydd mot ohälsa och olycksfall i arbete m. m. Almqvist & Wiksell, Uppsala. 867 s. **S.**
61. Riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken. Del 3. Bilagor Idun. 149 s. **Jo.**
62. Betänkande med förslag till lag om tryggnad av byggnadsarbetarens lönefordran m. m. Norstedt. iv, 229 s. **Ju.**
63. Betänkande med förslag till lag om virkesmätning m. m. Marcus. iv, 128 s. **Jo.**
64. Betänkande med förslag till ny lagstiftning om uppsikt å jordbruk. Beckman. 160 s. **Jo.**
65. Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkanden. Bilaga 2. Arbetsterapi, ett led i sjukvården. Statens Reproduktionsanstalt. 54 s. **S.**
66. Betänkande angående reglering av anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen. Del. 1. Marcus. 138 s. **Fi.**
67. Betänkande med utredning och förslag angående löneställningen för viss statsanställd sjukvårds- och ekonomipersonal m. m. V. Pettersson. 223 s. **Fi.**
68. Betänkande och förslag angående det fria och frivilliga folkbildningsarbetet. Del. 1. Beckman. 254 s. **E.**
69. Förvaltningsförbandet. Förberedande utredning angående reglering av förbandet hos förvaltningsmyndigheter i ärenden rörande enskild rätt och därmed sammanhängande frågor. Av N. Herlitz. Marcus. 221 s. **Ju.**
70. Utredningen om föreningsjordbruk. Betänkande med förslag till lag om sambruksföreningar. V. Pettersson. 198 s. **Jo.**
71. Betänkande om deltidarbete i allmän tjänst m. m. Marcus. 199 s. **Fi.**
72. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 7. Radio och film i skolundervisningen. Idun. 64 s. **E.**
73. Utlåtande rörande metoder och materiel vid skogsbrandsläckning. Marcus. 142 s. **K.**
74. Betänkande angående socialvetenskapernas ställning vid universitetet och högskolor m. m. Hæggeström. 180 s. **E.**
75. Betänkande och förslag angående förhållandet mellan befäl och meniga inom krigsmakten m. m. Beckman. 301 s. **Fö.**
76. De medicinska högskolornas organisationskommitté. 1. Organisatoriska åtgärder till främjande av medicinsk forskning. Idun. (2) 235 s. **E.**
77. Naturvetenskapliga forskningskommittén. 2. Förslag till reformer rörande doktorsavhandlingar och annan publiceringsverksamhet inom naturvetenskaperna. Den marinbiologiska forskningen. Utbildningen av laboratoriebiträden. Idun. 114 s. **E.**
78. Jordbruksbefolkningens möjligheter till sysselsättning utom jordbruket. Av S. Grundström. Idun. 192 s. **Jo.**
79. 1945 års statsskatteberedning. Betänkande med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen samt angående kvarlätenskapsskatt m. m. Beckman. 456 s. **Fi.**
80. Utredning angående vissa lägenhetsupplätelser å kronomark i Norrlands fjälltrakter. Marcus. 87 s. **Jo.**
81. 1945 års universitetsberedning. 2. Akademiska lärarbefattningar samt anslag till den vetenskapliga utbildningen m. m. Beckman. 202 s. **E.**
82. Betänkande med förslag angående kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna. Idun. 95 s. **S.**

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

Statens offentliga utredningar 1946

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

Ärvtbalksakkunnigas förslag till förädrabalk. [49]
Betänkande ang. vissa organisations-, utbildnings- och tjänstgöringsfrågor vid domstolarna. [57]

Statsförvaltning. Allmän statsförvaltning.

Betänkande med förslag till omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m. [10]
1945 års lönekomité. 1. Betänkande med förslag till statliga löneplaner m. m. [48]
Betänkande ang. reglering av anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen. Del 1. [66]
Betänkande med utredning och förslag ang. löneställningen för viss statsanställd sjukvårds- och ekonomipersonal m. m. [67]
Förvaltningsförbandet. Förberedande utredning ang. reglering av förbandet hos förvaltningsmyndigheter i ärenden rörande enskild rätt och därmed sammanhängande frågor. [69]
Betänkande om deltidarbete i allmän tjänst m. m. [71]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

1943 års jordbrukstaxeringssakkunniga. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser i fråga om taxering av inkomst av jordbruksfastighet samt lag om jordbruksbokföring. [29]
1944 års skattesakkunniga. 2. Betänkande ang. idrotts-sammanslutningars beskattning för inkomst. [56]

1945 års statsskatteberedning. Betänkande med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen samt ang. kvarlätenskapsskatt m. m. [79]

Politik.

Parlamentariska undersökningskommissionen ang. flykt-tingärenden och säkerhetstjänst. 1. Betänkande ang flyktingars behandling. [36]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Dödfoddheten och tidigddödligheten i Sverige. Dess samband med nativitetssminskningen och dess förhållande vid olika former av förlösningsskatt samt dess socialmedicinska och befolkningspolitiska betydelse. [2]
Betänkande om barnkostnadernas fördelning med förslag till allmänna barnbidrag m. m. [5] Bilagor. [6]
Investeringsutredningens betänkande med utredning rörande personal- och materielresurser m. m. för genomförande av ett arbetsprogram enligt av utredningen tidigare framlagt förslag. [13]
Den familjevårdande socialpolitiken. [17]
Betänkande med förslag rörande den ekonomiska för-svarsberedskapens framtida organisation. [19]
Socialvårdskommitténs betänkande. 12. Utredning och förslag ang. moderskapsbidrag. [23] 13. Förslag ang. folkpensioneringens administrativa handhavande m. m. [37] 14. Utredning och förslag ang. alderdomshem m. m. [52]
Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkande. 1. Förslag till effektiviserad kurators- och arbetsförmedlings-

(Forts. å omslagets 4:de sida)

verksamhet för partiellt arbetsföra m. m. [24] Bilaga 2. Arbetsterapi, ett led i sjukvården. [65]
 Betänkande med förslag till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 av statliga, kommunala och statsunderstödda anläggningsarbeten. [27] Bilagor. [28]
 Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 6. Tiden juli 1944—juni 1945. [35]
 Sakkunniga ang. arbetsförmedlingens organisation. Del 1. Den offentliga arbetsförmedlingen under krigsåren. [44] Del 2. Den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation. Motiv och förslag. [51]
 Betänkande om befolkningspolitikens organisation m. m. [53]
 Betänkande med förslag till lag om skydd mot ohälsa och olycksfall i arbete m. m. [60]
 Betänkande med förslag ang. kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna. [82]

Hälsa- och sjukvård.

Betänkande ang. den centrala organisationen av det civila medicinal- och veterinärväsendet. [20]

Allmänt näringsväsen.

Betänkande med utredning och förslag ang. rätten till arbetstagares uppfinningar. [21]

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Betänkande ang. forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland. [16]
 PM ang. utvecklingsplanering på jordbrukets område. [18]
 Den svenska växtodlingens utvecklingstendenser samt dess inriktande efter kriget. [39]
 Riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken. Del 1. [42] Del 2. [46] Del 3. Bilagor. [61]
 Betänkande med förslag till åtgärder för främjande av ridskivning m. m. [45]
 Rationellt utnyttjande av variationerna inom det svenska jordbruket. [47]
 Betänkande med förslag till ny lagstiftning om uppsikt å jordbruk. [64]
 Utredningen om föreningsjordbruk. Betänkande med förslag till lag om sambruksföreningar. [70]
 Jordbruksbefolkningens möjligheter till sysselsättning utom jordbruket. [78]
 Utredning ang. vissa lägenhetsupplåtelse å kronomark i Norrlands fjälltrakter. [80]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande med förslag till ändrade grunder för flottningsskiftstiftningen m. m. [3]
 Betänkande med förslag till skogsvårdslag m. m. [41]
 Betänkande med förslag till lag om virkesmätning m. m. [63]
 Utlåtande rörande metoder och materiel vid skogsbrandsläckning. [73]

Industri.

Betänkande med förslag till ordnande av kreditgivnings- och rådgivningsverksamhet för hantverk och småindustri samt bildande av företagarnämnder. [22]
 Betänkande ang. hantverkets och småindustriens befrämjande. [40]
 Betänkande med förslag till lag om tryggnad av byggnadsarbetarens lönefordran m. m. [62]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Betänkande ang. rundradion i Sverige. Dess aktuella behov och riktlinjer för dess framtida verksamhet. [1]
 Betänkande med förslag till verkstadsorganisation för väg- och vattenbyggnadsväsendet. [43]
 Betänkande rörande utbyggnad av civila flygplatser m. m. [58]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Betänkande ang. tjänstepensionsförsäkringens organisation. [26]
 Försäkringsutredningen. Förslag till lag om försäkringsrörelse m. m. 1. Lagtext. [33] 2. Motiv. [34]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

1911 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till boställsordning för folkskolans lärare m. m. [8]
 1945 års universitetsberedning. 1. Docentinstitutionen. [9]
 2. Akademiska lärarbefattningar samt ansåg till den vetenskapliga utbildningen m. m. [81]
 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. IV. Skolpliktens skolorformer. [15]
 2. Folkskolan. A. Allmän del. [11] B. Förslag till undervisningsplaner. [15]
 4. Realskolan. Praktiska linjer. [14]
 VI. Skolans inre arbete. Synpunkter på fostran och undervisning. [31]
 VII. Radio och film i skolundervisningen. [72]
 Betänkande om tandläkarutbildningens ordnande m. m. Del 1. [12]
 Socialutbildningsakkunniga. 2. Utredning och förslag rörande statsvetenskapliga examina m. m. [30]
 Betänkande med förslag till förordning ang. allmänt kyrkomöte m. m. [32]
 Betänkande med förslag till nyorganisation av kyrkomusikerbefattningarna m. m. Del 2. [50]
 Utredning ang. reglering av den territoriella församlingsindelningen i Stockholm. [54]
 Utredning rörande sexualundervisningen i högre skolor jämte förslag till handledning i sexualundervisning för lärare i högre skolor. [55]
 Betänkande och förslag ang. det fria och frivilliga folkbildningsarbetet. Del 1. [68]
 Betänkande ang. socialvetenskapernas ställning vid universitet och högskolor m. m. [74]
 De medicinska högskolornas organisationskommitté. 1. Organisatoriska åtgärder till främjande av medicinsk forskning. [76]
 Naturvetenskapliga forskningskommittén. 2. Förslag till reformer rörande doktorsavhandlingar och annan publiceringsverksamhet inom naturvetenskaperna. Den marinbiologiska forskningen. Utbildningen av laboratoriebiträden. [77]

Försvarsväsen.

Betänkande med förslag ang. uniformspliktens omfattning för viss personal vid försvarsväsendet. [4]
 Betänkande och förslag rörande åtgärder för att begränsa antalet kontraktsanställt manskap inom krigsmakten. [7]
 Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om uppfinningar m. m. av betydelse för rikets försvar. [25]
 Betänkande med förslag rörande officersutbildningen inom armén m. m. [38]
 Betänkande med förslag ang. hemvärnet. [59]
 Betänkande och förslag ang. förhållandet mellan befäl och meniga inom krigsmakten m. m. [75]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.